

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี
ยานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

TEACHING COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF INSTRUCTOR IN BACHEROR
OF TECHNOLOGY DEGREE IN AUTOMOTIVE TECHNOLOGY PROGRAM FOR
INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION

วิฑูร หวนโคกสูง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี
ยานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

TEACHING COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF INSTRUCTOR IN BACHEROR
OF TECHNOLOGY DEGREE IN AUTOMOTIVE TECHNOLOGY PROGRAM FOR
INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Doctor of Education (Higher Education Management))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการ
อาชีวศึกษา
ของ
วิฑูร หวนโคกสูง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เมธิณี วงศ์วานิช รัชมภาภรณ์)

..... ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ภัทราวิวัฒน์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข)

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
ผู้วิจัย	วิฑูร หวนโคกสูง
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. โอภาส สุขหวาน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ โปณะทอง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ในระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ใช้การ สัมภาษณ์เชิงลึกกับอาจารย์ผู้สอน จำนวน 10 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 คน พบประเด็น ด้านสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสอนของอาจารย์ผู้สอนในด้าน การวางแผนการเรียน การสอน ระยะเวลาการนิเทศของการฝึกงาน การจัดการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการสอน วิชาชีพเทคโนโลยี ยานยนต์สมัยใหม่ การจัดสภาพแวดล้อมเหมาะสมแก่การสอนและสื่อการสอน การวัดประเมินผลตามกรอบ ระยะเวลา ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์โดยใช้การสนทนากลุ่มกับ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ผลที่ได้คือได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน (KCV) ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) สมรรถนะการสอน (Teaching Competencies) และค่านิยม (Values) และขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะการสอน มี 4 ขั้นตอน 4รู้ - 4สร้าง (4K4C) ได้แก่ 1. รู้อย่างเข้าใจ-สร้างความรู้ด้วยตัวเอง 2. รู้อย่างละเอียด-สร้างความร่วมมือ 3. รู้อย่าง เชี่ยวชาญ-สร้างการประสานงาน 4. รู้เพื่อแนะนำ-สร้างสรรค์ผลงานและบทบาทผู้นำ สุดท้ายในระยะที่ 3 เพื่อ ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ผู้สอน จำนวน 30 คน ประเมินคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง พบว่าทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา, สมรรถนะการสอน, เทคโนโลยียานยนต์, สถาบันการอาชีวศึกษา

Title	TEACHING COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF INSTRUCTOR IN BACHEROR OF TECHNOLOGY DEGREE IN AUTOMOTIVE TECHNOLOGY PROGRAM FOR INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION
Author	WITOON HUANKHOKSUNG
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Dr. Ophat Sukwan
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Chakrit Ponathong

This research aimed to develop a model for enhancing the teaching competency of teachers in the Automotive Technology program at vocational institutes. The research was conducted in three phases. In Phase 1, the study examined the status, problems, and guidelines for developing teaching competency among teachers through indepth-interviews with ten teachers and five program supervisors. The results revealed the status, problems, and guidelines for developing teaching competency in the following areas: teaching planning, internship supervision, teaching management, teaching experience, modern automotive technology professions, creating an environment suitable for teaching and teaching media, and measurement and evaluation according to the time frame. In Phase 2, a model for developing teaching competency was created using focus group discussions with ten experts. The outcome was the development of the 4K4C+KCV Teaching Competency Development Model for teachers in the Automotive Technology program at vocational institutes. This model includes three basic components (KCV): Knowledge, Teaching Competencies, and Values, while the process of developing teaching competency comprises four steps (4K4C): 1. Know with understanding - Create knowledge by yourself, 2. Know in detail - Create cooperation, 3. Know with expertise - Create coordination, 4. Know to advise - Create work and leadership roles. Finally, in Phase 3, the quality of the teaching competency development model was assessed using a questionnaire distributed to thirty teachers, evaluating the quality in four aspects: feasibility, utility, propriety, and accuracy. The results indicated that both the overall model and each aspect were rated at a high level.

Keyword : Development Model, Teaching Competency, Automotive Technology, Vocational Education Institute

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง ที่เป็นคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์และดูแลเป็นอย่างดี พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เมธิณี วงศ์วานิช รัชมภาภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ภัทราวิวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ที่ช่วยเสนอแนะงานวิจัย ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ สถาบันการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งด้านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การให้ข้อมูล การเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม การให้ข้อมูลในการประเมินและการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและสมบูรณ์

ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อน ๆ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา และสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ทุกท่านที่ให้อกำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อได้ะ หวนโคกสูง คุณแม่สมพร หวนโคกสูง และพี่ ๆ ทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้อกำลังใจมาตลอดของการวิจัยในครั้งนี้ และเป็นต้นแบบของความอดทน ขยัน ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ และความสำเร็จ เพื่อเป็นแบบอย่างของการพัฒนาตนเอง และการอบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ

วิฑูร หวนโคกสูง

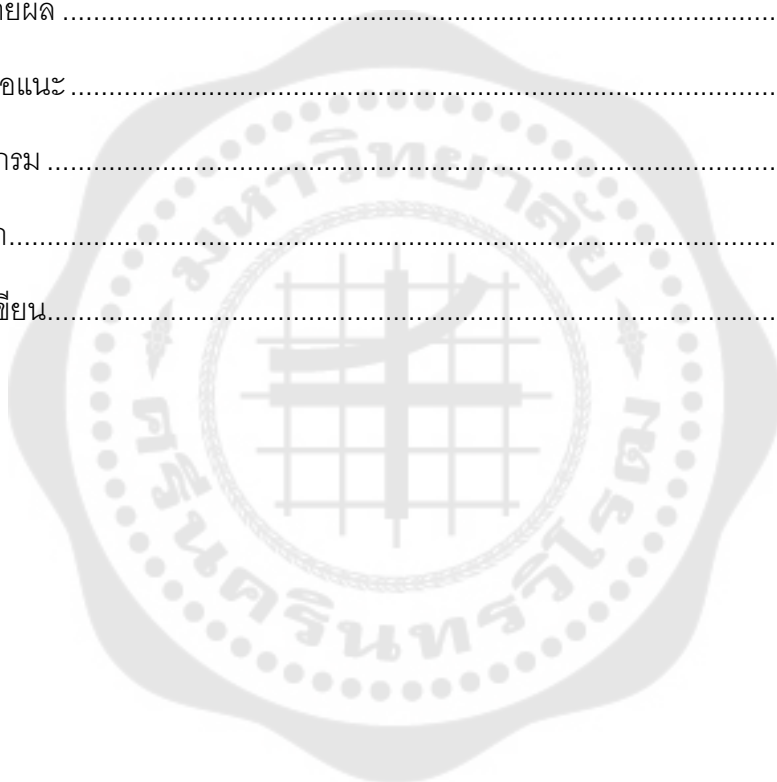
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	9
1.1 แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	10
1.2 ความหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	13
1.3 วัตถุประสงค์ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	15
1.4 หลักการและวิธีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	20
1.5 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.....	24
1.6 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	33

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์	35
2.1 ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	35
2.2 โครงสร้างหลักสูตร	36
2.3 เงื่อนไขการจัดการเรียนรู้	37
2.4 การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา	38
3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	38
3.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ	38
3.2 ความหมายของสมรรถนะ	40
3.3 ประเภทของสมรรถนะ	43
3.4 องค์ประกอบของสมรรถนะ	50
3.5 สมรรถนะของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต	60
3.6 อาจารย์ในศตวรรษที่ 21	62
3.7 บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต	66
3.8 ความหมายของสมรรถนะการสอน	68
3.9 องค์ประกอบสมรรถนะการสอน	71
3.10 สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ.....	81
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	106
4.1 ความหมายของรูปแบบ	106
4.2 ประเภทของรูปแบบ.....	107
4.3 องค์ประกอบของรูปแบบ	110
4.4 การพัฒนารูปแบบ.....	111
4.5 การตรวจสอบรูปแบบ	113

4.6 ลักษณะของรูปแบบที่ดี.....	115
5. ประเมินคุณภาพการศึกษา	115
5.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	116
5.2 หลักการและความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	119
5.3 แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	124
5.4 ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	127
5.5 บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	128
6. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	136
6.1 แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558.....	136
6.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561	139
6.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	143
7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนา	144
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	149
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	149
ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	152
ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	153
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	156
ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	156

ตอนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต	
สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	167
ตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตร	
เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	181
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	185
สรุปผลการวิจัย	185
อภิปรายผล	190
ข้อเสนอแนะ	196
บรรณานุกรม	199
ภาคผนวก	213
ประวัติผู้เขียน	258

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เปรียบเทียบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบดั้งเดิมกับระบบทวิภาคีของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	26
ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์	103
ตาราง 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	155
ตาราง 4 การวิเคราะห์ SWOT เพื่อจัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนฯ..	169
ตาราง 5 การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ	173
ตาราง 6 คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา.....	182

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	8
ภาพประกอบ 2 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง	52
ภาพประกอบ 3 ตัวแบบภูเขาน้ำแข็งเพื่ออธิบายสมรรถนะ	57
ภาพประกอบ 4 ผิวนอก และแก่นของสมรรถนะ	57
ภาพประกอบ 5 คุณลักษณะ พฤติกรรม ผลการปฏิบัติงาน	58
ภาพประกอบ 6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)	58
ภาพประกอบ 7 ที่มาของมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561	140
ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ	143
ภาพประกอบ 9 ผลศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของ อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	166
ภาพประกอบ 10 โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ ขั้นที่ 1	172
ภาพประกอบ 11 โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ ขั้นที่ 2	172
ภาพประกอบ 12 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยี บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน (KCV)	180
ภาพประกอบ 13 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model)	180
ภาพประกอบ 14 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model)	189

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนากำลังคน ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาคนจะต้องพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณภาพต่อตรงความต้องการของภาคการจัดการศึกษา และภาคอุตสาหกรรมนั้น ควรมุ่งให้ผู้สอนมีสมรรถนะตรงตามสายวิชาชีพ เพื่อให้การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2560 - 2570 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด ได้กล่าวถึง มุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) การพร้อมรับ หรือ ระดับอยู่รอดในการแก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต หรือทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายใน รวมถึงการสร้างความร่วมมือในทุกระดับในการรับมือกับสภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นให้สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว 2) การปรับตัว หรือระดับพอเพียง ในการปรับเปลี่ยนปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชนพื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ และ 3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือระดับยั่งยืน ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคล และสังคมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน สอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2570 นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แนวทางการพัฒนาผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน

กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 - 2570 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่สำคัญ ที่จะส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทและนโยบายของรัฐบาล ดังวิสัยทัศน์ สถานพลังการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมไทย พลิกโฉมให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืน ยกกระดับความสามารถในการแข่งขันด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่า และพร้อมก้าวสู่ออนาคต โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินการ จากยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยให้เป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบก้าวกระโดดและอย่างยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) 2566)

สถาบันการอาชีวศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2555 - 2556 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกฎกระทรวงให้สถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษารวมกัน เพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูง ผลิตนุเคราะห์สายอาชีพที่เชี่ยวชาญ ชำนาญงาน เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยรองรับการศึกษาขั้นสูงระดับปริญญาตรี โดยสถาบันการอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 19 แห่ง 2) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร จำนวน 4 แห่ง ทุกหลักสูตรที่เปิดสอนใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาในระบบและระบบทวิภาคี ทั้งนี้ สถาบันการอาชีวศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้เหมาะสมและเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีคุณสมบัติผู้สอนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าปัญหาที่เกิดกับการจัดการอาชีวศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับสมรรถนะอาจารย์ เมธีคิน สมอุมจารย์ วิทยา จันทรศิลา สำนวณ มีแจ้ง ปัญญา สังขวดี (2556) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะวิธีการพัฒนาสมรรถนะ และกระบวนการ พัฒนาสมรรถนะครูช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โอบาส

สุขหวาน (2561) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนงานนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสำหรับครูฝึกในสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสอนงาน พบว่าส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพด้านการสอน ใช้เทคนิคการสอนงานและจิตวิทยาการสอนที่หลากหลาย มีบุคลิกภาพของความเป็นครูที่หลากหลาย ปัญหาการสอนงานที่พบได้แก่ มีการสอนงานที่เร็วและมีความคาดหวังสูงทำให้มีความกดดันสูง ครูฝึกบางคนขาดการวางแผนการสอนงาน และไม่มีความรู้ในด้านเนื้อหาที่ดีพอ ไม่มีการใช้จิตวิทยาในการสอน อติศร เปลียนดิษฐ์ (2566) รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาลักษณะบูรณาการเทคโนโลยีบัณฑิตตามแนวทางการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน ได้กล่าวถึง องค์ประกอบทรัพยากรในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยสถานศึกษา กำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม มีเครื่องมือและเครื่องจักรที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ กำหนดเป็นแนวทางรูปแบบการพัฒนา และปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ให้มีสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยจะได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้

รูปแบบที่พัฒนาจะใช้เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ และประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษามีดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพ ปัญหา สมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ได้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) ได้แก่ อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 10 วิทยาลัย ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี 2) วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช 3) วิทยาลัยเทคนิคระยอง 4) วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ 5) วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี 6) วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 7) วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ 8) วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ 9) วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร และ 10) วิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี วิทยาลัยละ 1 คน รวมจำนวน 10 คน โดยมีคุณสมบัติผู้ศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์การสอนในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ 2) วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี 3) วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 4) วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ และ 5) วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร วิทยาลัยละ 1 คน รวมจำนวน 5

คน โดยมีคุณสมบัติผู้มีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา มีเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1 ขั้นตอนการร่างโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ดำเนินการจากระยะที่ 1 จากการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2.2 ขั้นตอนการยืนยันรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ดำเนินการใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ มีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาปริญญาเอก มีประสบการณ์การสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน

ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

3.2 ขั้นตอนประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ 2) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 3) วิทยาลัยเทคนิคปราชญ์บุรี 4) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี 5) วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี และ 6) วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี วิทยาลัยละ 5 คน รวมจำนวน 30 คน เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

ระยะเวลาการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงเดือน เมษายน 2566 - ตุลาคม 2567

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
3. คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วยคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ ซึ่งได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการพัฒนา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และการสร้างสมรรถนะการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนการเรียนรู้และการสร้างสมรรถนะการสอน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานเป็นมาตรฐานสมรรถนะด้านการสอน
2. สมรรถนะด้านการสอน หมายถึง การวางแผนการเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน และการวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ
3. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยียานยนต์ มีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะ มีจริยธรรม และมีคุณธรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
4. อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หมายถึง อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หรืออาจารย์ประจำหลักสูตร เป็นผู้ใฝ่รู้ ค้นคว้า และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ
5. หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หมายถึง หลักสูตรระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ
6. สาขาวิชาเทคโนโลยียานยนต์ หมายถึง สาขาเฉพาะทางด้านวิชาชีพ เกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือกับวิทยาลัยนั้น

7. สถาบันการอาชีวศึกษา หมายถึง กลุ่มสถาบันรัฐในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระดับปริญญาตรี ปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) โดยใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

8. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

9. คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ฯ หมายถึง คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ประกอบไปด้วย ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

9.1 ความเป็นไปได้ หมายถึง ความสามารถในการนำไปสู่ใช้ในการไปปฏิบัติจริง

9.2 ความเป็นประโยชน์ หมายถึง การสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ และได้ผลดีที่จะเกิดขึ้นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน

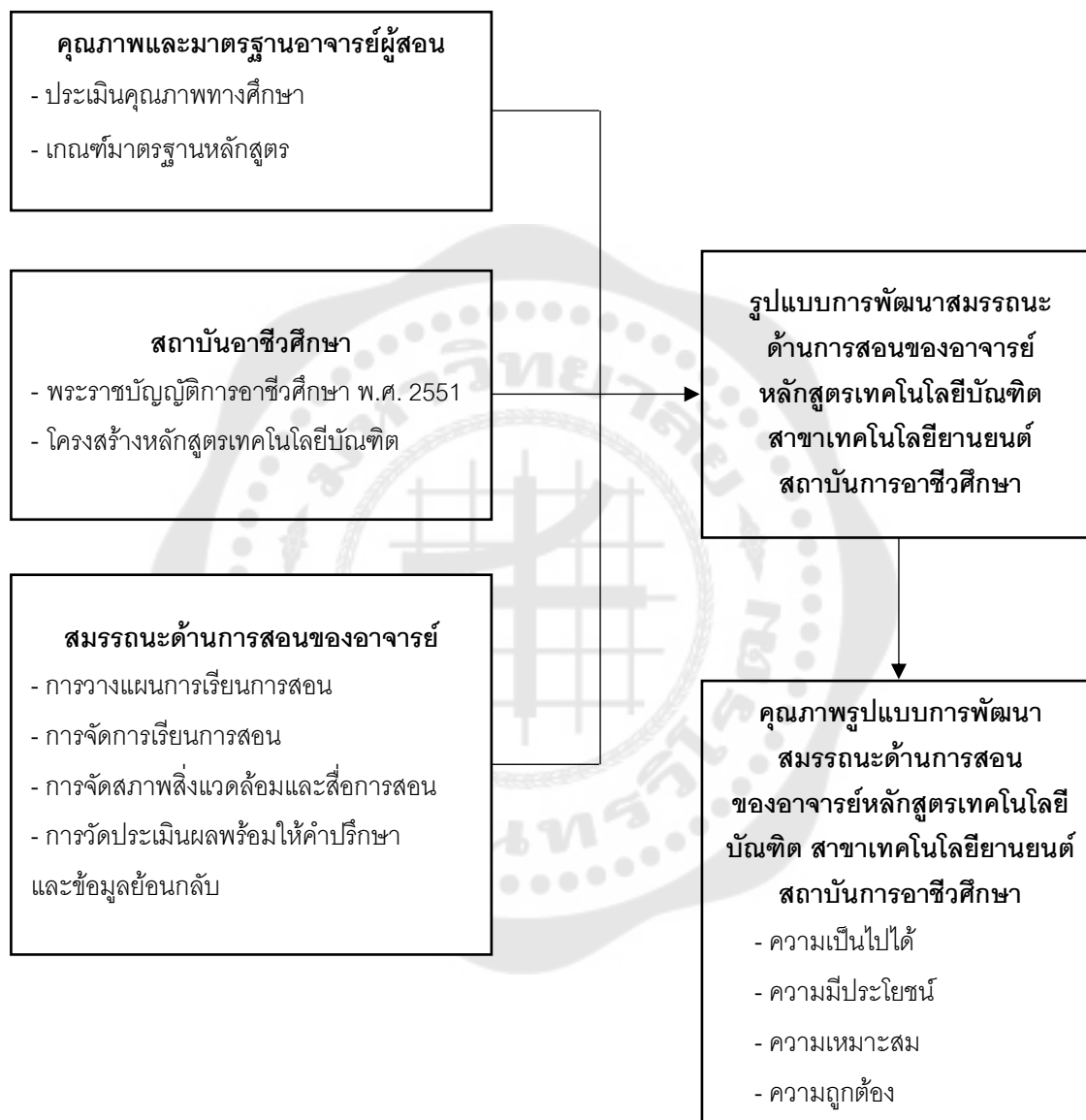
9.3 ความเหมาะสม หมายถึง ความครอบคลุมองค์ประกอบ การใช้ถ้อยคำสำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหาความคุ้มค่าในการนำไปดำเนินการ ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรม จรรยาบรรณ

9.4 ความถูกต้อง หมายถึง ความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วน

10. คู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หมายถึง คู่มืออาจารย์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยกำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สถาบันการอาชีวศึกษา และได้ นำเสนอหัวข้อตามลำดับต่อไปนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์
- 3.แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
- 4.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
- 5.ประเมินคุณภาพการศึกษา
- 6.เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
- 7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education หรือ DVE) เป็นการ จัดการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือกันของสองฝ่าย จึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่อยู่ใน ลักษณะของความร่วมมือในที่นี้คือ เป็นลักษณะสองฝ่ายระหว่างสถานประกอบการและ สถานศึกษาร่วมกันฝึกพนักงานให้มีคุณภาพสองสถานที่โรงงาน (เน้นในการฝึกทักษะ) และในชั้นเรียน (เน้นในการเรียน ด้านทฤษฎี) เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ประโยชน์กับทุกฝ่ายทั้งต่อตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครอง สถานศึกษา และสถานประกอบการต่างก็ได้รับผลประโยชน์องค์กรก็จะก้าวหน้าอย่างมี คุณภาพและยั่งยืนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความจำเป็น และต้องการผู้นำที่มี แนวความคิดที่ทันสมัย บุคลากรหลักในการบริหารองค์กรสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ การศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกด้วยความร่วมมือระหว่าง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และรัฐบาลประเทศเยอรมันนี เริ่มเปิดการศึกษา หลักสูตรทวิภาคีหรือการเรียนระบบโรงเรียน - โรงงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยรับผู้สำเร็จ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้คะแนน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 และมีอายุไม่เกิน 25 ปี หลักสูตรช่างฝึกหัดนี้ มีระยะเวลา 3 ปี แบ่งเป็นการฝึกฝีมือเบื้องต้น 1 ปี หลังจากนั้นจะมีการ ประเมินเพื่อรับสิทธิ์เข้าฝึกหัดในสถานประกอบการอีก 2 ปี โดยจะทำการฝึกสัปดาห์ละ 4 วัน และ กลับมาเรียนวิชาภาคทฤษฎีที่สถาบันสัปดาห์ละ 1 วัน เมื่อครบหลักสูตรช่างฝึกหัดจะต้องทำการ

ทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีสถาบันและสถานประกอบการเป็นผู้ดำเนินการสอบ เพื่อรับประกาศนียบัตรช่างชำนาญงาน เช่นเดียวกับระบบในประเทศเยอรมนี ซึ่ง ปาริฉัตร จันโทริ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาทวิภาคีเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับฝีมือแรงงาน เนื่องจากนักเรียน นักศึกษาจะได้ความรู้เชิงทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติ และยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือและ แรงงานฝีมือ เนื่องจากผู้ประกอบการสามารถวางแผน แรงงานในระยะยาวและผลิตแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตน แต่การจะทำให้ระบบ การศึกษาทวิภาคีประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยในการดำเนินงานที่เหมาะสมและความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน กล่าวคือภาครัฐต้องสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชั้นนำ ของไทย เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อาหาร เคมีภัณฑ์ ตลอดจนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจ บริการให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระบบทวิภาคี โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ผู้ประกอบการ จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ และอาจให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การลดหย่อนภาษีหรือ สิทธิ พิเศษอื่น ๆ อีกทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา และผู้ประกอบการภาคเอกชนยังต้องร่วมมือกัน พัฒนาการศึกษาทวิภาคีให้เป็นมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ประจักษ์ควบคู่ไปกับการ ประชาสัมพันธ์กับนักศึกษาและผู้ปกครอง ให้เข้าใจถึงรูปแบบของ การศึกษาทวิภาคี และ ประโยชน์ที่พึงได้รับ

1.1 แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

นักวิชาการศึกษาได้พยายามทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สามารถทำให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์กรมานานหลายทศวรรษ ในแต่ละยุคแต่ละสมัย แนวคิดในการบริหารจะไม่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จะมีส่วนที่เหมือนกันและ ส่งเสริมซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ โดยแนวความคิดการบริหารงานระบบทวิภาคีที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคนวัตกรรมการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังต่อไปนี้

1) ให้ขยายขอบเขตความร่วมมือระบบทวิภาคี

หลักเกณฑ์และวิธีการด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับภาคเอกชน ควรจะต้องขยายขอบเขต การทำงานมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะประเทศกำลังอยู่ในช่วงที่ต้องปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถ ทางการแข่งขันในภาวะที่โลกเกิดเปลี่ยนแปลง และเกิดภาวะวิกฤตด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งเกิดการ รวมกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพ เช่น ทวีปเอเชีย ไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอเชียและอาเซียน จึงต้อง ปรับตัวในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างขั้นพื้นฐาน Logistics ซึ่งรัฐบาลกำลังจะดำเนินการด้วย

งบประมาณมหาศาล มีสิ่งหนึ่งที่ต้องดำเนินการและขาดไม่ได้คือ “การพัฒนากำลังคน” ซึ่งนำมาสู่การให้ความสำคัญด้านอาชีวศึกษาในการสร้างและพัฒนาแรงงานที่มีฝีมือและมีทักษะที่จำเป็น

2) เน้นความร่วมมือกับภาคเอกชนทั้งระบบ

ควรมีความร่วมมือในความหมายที่กว้างกว่าการจัดการศึกษาทวิภาคี กล่าวคือ ความร่วมมือกับภาคเอกชนทั้งภาคการผลิตและภาคบริการซึ่งเป็นผู้ใช้คนต้องร่วมมือกัน ตั้งแต่ต้นคือ ความต้องการกำลังคน หากจะเป็นการดีต้องร่วมกันกำหนดคุณลักษณะ สมรรถนะ ความสามารถ รวมทั้งหลักสูตร การฝึกอบรม การทดสอบ และวิชาเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ได้คนในแบบที่ต้องการซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งระบบโดยเริ่มต้นจากเอกชนเป็นหลัก

3) ระบบคุณวุฒิมาตรฐานวิชาชีพ

ระบบคุณวุฒิมาตรฐานวิชาชีพเป็นสำคัญ ซึ่งมีวิทยาลัยบางแห่งได้ร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น ช่างบางสาขา ประเภทที่ไม่จบปริญญาตรี แต่ก็ได้รับเงินเดือนกว่า 20,000 บาท โดยมีการกำหนดหรือรับรองคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษานอกจากนี้ ในวิทยาลัยต่างประเทศ เช่น วิทยาลัยโพลีเทคนิคประเทศสิงคโปร์ มีบริษัทด้านอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ไมโตโลว์ อิริคสัน นำเนื้อหาการเรียน อุปกรณ์มาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแก่สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาผลิตกำลังคนแก่บริษัท ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่ได้จบปริญญาตรีแต่ได้รับเงินเดือนสูงกว่าระดับปริญญาตรี เจตนาของระบบคุณวุฒิวิชาชีพต้องการให้เกิดการออกแบบคนตามความต้องการ เช่น ต้องการคนแบบใดต้องสอนอะไร อบรมอย่างไร มีทักษะด้านใด ซึ่งเอกชนและรัฐบาลจะประเมินได้ว่าจะจ้างคนลักษณะเช่นนี้หรือไม่ และจ้างเงินเดือนเท่าใด แต่ระบบนี้ทางราชการยังไปไม่ได้ไม่ไกลเป็นเรื่องที่จะพยายามผลักดันต่อไป แต่จะดำเนินการกับเอกชน อย่างไม่เป็นทางการไปก่อน มีการประเมินและตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษา และสถานประกอบการอยู่เป็นประจำและต่อเนื่อง

4) การผลิตกำลังคนของอาชีวศึกษา

การผลิตกำลังคนของอาชีวศึกษา เน้นความสามารถมีทักษะที่ภาคเอกชนยอมรับ ไม่ควรผลิตกำลังคนเพื่อได้วุฒิปริญญาตรี หรือรับรายได้ 15,000 บาท เท่านั้น แต่ต้องผลิตคนที่มีความสามารถ มีทักษะที่ภาคเอกชนยอมรับเข้าทำงาน เพราะเชื่อมั่นว่าจะสามารถเพิ่มกำไรให้แก่บริษัทได้ สามารถให้เงินเดือนเกิน 15,000 บาทได้ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงภาพพจน์ของอาชีวศึกษาที่ดีขึ้น เมื่อจบแล้วมีงานทำที่ดีทั้งในบริษัทชั้นนำ เช่น บริษัทรถยนต์ยี่ห้อ เป็นซ์ ฯลฯ พร้อมทั้งมีโอกาสไปอบรมที่ต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้จะทำให้คนสนใจอาชีวะมากขึ้น เพราะเรียนจบแล้วมีงานทำ มีเงินเดือนสูง

5) หลักเกณฑ์ระบบทวิภาคี

หลักเกณฑ์ระบบทวิภาคีต้องเป็นสากลเชื่อมต่อภาคเอกชน โดยแสวงหาความร่วมมือ ในปัจจุบันที่ได้ดำเนินการระบบทวิภาคีเป็นเรื่องที่ดีที่มีความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่จะขอให้มีการขยายและยกระดับความร่วมมืออย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องโดยเชิญเอกชนมาร่วมมือ และใช้ความต้องการของเอกชนเป็นที่ตั้ง มีการตั้งโจทย์ให้ยากขึ้น หลักสูตรจะต้องมีคุณสมบัติ (Qualification) ที่มีความเป็นสากลและมีคุณภาพสูงขึ้น รวมทั้งหลักเกณฑ์ซึ่งที่ประชุมครั้งนี้จะพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิดนี้ด้วย โดยขอให้คิดถึงการขยายความร่วมมือในสเกลที่สูงขึ้น มีความร่วมมือมากขึ้นได้อย่างไร อีกทั้งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ควรส่งเสริมให้อำนวยความสะดวกให้ทำงานได้ง่ายขึ้นและประสบความสำเร็จได้จริง ซึ่งอาชีพจะต้องเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน และแสวงหาความร่วมมือ มิฉะนั้นผู้ประกอบการรายใหญ่ก็จะอาจจะผลิตเอง จ้างเองเพราะผู้จ้างจะมีงานทำโดยไม่ต้องพึ่งพาระบบ แต่ผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็กทำไม่ได้ เพราะสเกลไม่เพียงพอจึงต้องให้อาชีพเข้ามาช่วยการออกแบบต่าง ๆ จึงขอให้ให้อำนวยต่อความร่วมมือกับภาคเอกชนให้ได้มากที่สุด กฎระเบียบใดที่เป็นอุปสรรคก็ควรจะต้องปรับและลด ซึ่งในส่วนของ สอศ. พบอุปสรรคเรื่องกฎระเบียบของครูสภา ตัวอย่างเช่น หากต้องการวิศวกรเข้ามาสอนในหลักสูตรระยะสั้น แต่กฎระเบียบไม่สามารถให้เข้ามาสอนได้ จึงต้องการให้มีการผ่อนผันในเรื่องนี้ หรือมากกว่านั้นก็ต้องแก้กฎหมาย เพื่อให้เราสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวคิดและมาตรฐานการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา 2551 มาตรา 8 ที่กล่าวว่า การศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการตกลงร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เกิดคุณภาพในด้านผู้เรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ โดยกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติกำหนดคุณลักษณะพิเศษดังนี้

(1) ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพที่ฝึกอาชีพได้ทันที

(2) มีสมรรถนะเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละสาขาในแต่ละระดับในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล

การนิเทศ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ส่วนในด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน

1.2 ความหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education หรือ DVE) เป็นการจัดการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือกันของสองฝ่าย จึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่อยู่ในลักษณะของความร่วมมือ คือ เป็นลักษณะสองฝ่ายระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาร่วมกันฝึกพนักงานให้มีคุณภาพสองสถานที่ โรงงาน (เน้นในการฝึกทักษะ) และในชั้นเรียน (เน้นในการเรียนด้านทฤษฎี) เพื่อวัตถุประสงค์ได้ฝึกงานที่เกี่ยวข้องกับทักษะ และได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมีนักเรียนได้ให้ความหมายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

การฝึกงานระบบโรงเรียน-โรงงาน (Dual System) หมายถึง การนำสถานประกอบการกับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพมาร่วมกันจัดการฝึกงานในลักษณะโรงเรียน - โรงงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ และยังฝึกให้ผู้เรียน มีกิจนิสัยที่ดีต่อการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานมีความศรัทธาในการประกอบอาชีพสามารถสร้างงาน และพัฒนางาน (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2535)

ระบบทวิภาคี หมายถึง ความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (มาลี ทักษะกรวงศ์, 2541)

ทวิภาคี หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาสอนภาคทฤษฎีปฏิบัติงานเบื้องต้น และฝึกอาชีพในสถานประกอบการ (วรวิทย์ ศรีตระกูล, 2540)

Mann (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การเป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและสถานศึกษา ทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ร่วมโครงการที่เท่าเทียมกัน มีการแบ่งอำนาจและความรับผิดชอบในการจัดการ การสนับสนุนส่งเสริมของทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

จรรยา ชูลาภ (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ ยุทธวิธีในการสร้างคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเพราะสถานประกอบการเป็นผู้ฝึกเอง

สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกรมอาชีวศึกษา (2542) ได้ให้ความหมาย ของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไว้ว่าการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual

Vocational Training หรือ DVT) คือการจัดการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือกันของสองฝ่าย จึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่อยู่ในลักษณะของความร่วมมือ (Cooperative Education and Training)

ประพล วีระพรสวรรค์ (2544) ได้ให้ความหมายของ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง ความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาจะเป็นผู้สอนภาคทฤษฎีและสถานประกอบการจะเป็นผู้ฝึกสอนภาคปฏิบัติให้กับนักเรียน

สุวิทย์ อินสุวรรณ์ (2544) ได้ให้ความหมายของ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 ของกรมอาชีวศึกษา แต่ระบบการเรียนแตกต่างกันไปจากการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. ปกติ คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดการศึกษาให้นักเรียน โดยให้นักเรียน/นักศึกษา เรียนทฤษฎีในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2550) ได้ให้ความหมายของ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ กำหนดให้มีการเรียนภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติพื้นฐานบางส่วนที่สถานศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ยึดถือนโยบายของการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา โดยจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายรูปแบบสอดคล้องกับสถานประกอบการและท้องถิ่น เช่น แบบปกติ แบบทวิภาคี และแบบสะสมหน่วยกิต

ปิยธาวิน วรสินวัฒนา (2550) กำหนดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่ร่วมมือกันระหว่าง 2 ฝ่ายที่สำคัญ คือ สถานประกอบการ สถาบัน และสถานประกอบการ โดยร่วมกันฝึกอาชีพและให้ความรู้แก่นักเรียน โดยสถานประกอบการเน้น การฝึกทักษะอาชีพและสถาบันอาชีวศึกษาเน้นการจัดการเรียนการสอนทฤษฎี

สงวน บุญพิทักษ์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมกันทำกิจกรรม การรับนักเรียนเพื่อฝึกร่วมกันและเป็นนักเรียนสองเรื่องในตัวคนเดียวกัน คือ เป็นทั้งนักเรียนและช่างฝึกอาชีพหรือพนักงานของสถานประกอบการ

ระบบทวิภาคี (Dual system) ประเทศเยอรมันเป็นการฝึกอบรม 2 ส่วน (Two training locations) คือ ฝึกอบรมในโรงเรียนอาชีวะนอกเวลาเรียน (Part - time vocational school) เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (On the job training is subject) ในชั้นเรียนจะสอนวิชา

กฎหมาย (Classroom instruction is subject to the laws) อีกส่วนหนึ่งคือฝึกอบรมในโรงงาน อุตสาหกรรมทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน (Private and public manufacturing plants) หรือ ฝึกอบรมระหว่างโรงงานอุตสาหกรรม (Interplant training centers) (จักรพันธ์ บุญจะสุวรรณ, 2547)

จรรยา จิรวาณิช (2549) ได้สรุปแนวคิด การจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีของเยอรมัน คือ การศึกษาที่จัดให้นักศึกษาได้รับการศึกษาและฝึกงาน 2 แห่ง คือ การปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ และสถานบันที่สถานศึกษาสัปดาห์ละ 1 - 2 วัน ส่วนอีก 3 - 4 วัน จะต้องไปฝึก ภาคปฏิบัติ ณ สถานประกอบการ

จึงสรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการเรียนการสอน ทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาจะสอนในภาคทฤษฎี และสถานประกอบการจะสอนภาคปฏิบัติ โดยสถานศึกษา ทำหน้าที่สอนภาคทฤษฎี และการปฏิบัติงานเบื้องต้น โดยร่วมกันฝึกอาชีพและให้ความรู้แก่นักเรียนหรือนักศึกษา และสถานประกอบการเน้นการฝึกด้านทักษะวิชาชีพโดยมีครูสอนงานเป็นดูแล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ และยังฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยที่ดีต่อการทำงานในสถานประกอบการ มีความรู้ความสามารถและชำนาญในการทำงาน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน มีศรัทธาในการประกอบอาชีพของตน

1.3 วัตถุประสงค์ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีมีหลักการเบื้องต้น การทำร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยกำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเกี่ยวกับสาขาวิชาที่จะเปิดสอน จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่จะเข้าศึกษา แผนการฝึก ระยะเวลาการฝึก เมื่อกำหนดสิ่งเหล่านี้แล้ว จึงจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ และรับสมัครนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียน เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอน

การจัดการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบไปด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (กัญญา วีรวรรณ และพิมพ์ ศะริจันทร์, 2546)

(1) เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการตามความต้องการของสถานประกอบการ

(2) ช่างฝึกหัดหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้ฝึกหัด (Trainee) มีสถานภาพเป็นช่างฝึกหัดของสถานประกอบการ ซึ่งสถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกส่งให้สถานศึกษาช่วย

สอนภาคทฤษฎี และปฏิบัติเบื้องต้น และสถานประกอบการควรจะต้องดูแลในเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาอบรมตลอดหลักสูตร

(3) ผู้ฝึกจะต้องทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการและสำเนาให้สถานศึกษารับทราบด้วย

(4) หลักสูตรที่ใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง 2 ฝ่าย (สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำหลักสูตร)

(5) โดยทั่วไปหลักสูตรระดับนี้จะใช้เวลาในการเรียนและปฏิบัติ 3 ปี (โดยรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี)

(6) สถานศึกษามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสอนวิชาภาคทฤษฎี และปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการดูแลรับผิดชอบในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะตามหลักสูตร ซึ่งระยะเวลาฝึกอบรมส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานประกอบการ เช่น ในหนึ่งสัปดาห์ระหว่างเรียนในสถานศึกษา 1-2 วัน และฝึกงานในสถานประกอบการ 3-4 วัน

(7) ในระหว่างการศึกษาอบรม ผู้ฝึกหัดจะต้องมีสมุดรายงานผลการศึกษาประจำตัว ซึ่งจัดทำโดยช่างฝึกหัด/ผู้ฝึกหัด แต่ครูอาจารย์ผู้สอนจากสถานศึกษา และครูฝึกจากสถานประกอบการต้องร่วมกันพิจารณาผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาและสถานประกอบการได้เห็นชอบร่วมกันตั้งแต่นั้น

(8) เมื่อสิ้นสุดการศึกษาอบรมตามหลักสูตร ช่างฝึกหัด/ผู้ฝึกหัดจะต้องผ่านการทดสอบ และประเมินผลด้วยข้อสอบของคณะกรรมการร่วมของสถานศึกษา และสถานประกอบการ

(9) เมื่อสำเร็จการศึกษาอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองความสามารถของผู้สำเร็จโดยการรับรองของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ และสถานประกอบการหรือสมาคมวิชาชีพนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การผลิตช่างที่มีฝีมือที่มีความชำนาญงานให้มีจำนวนเพียงพอตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการให้โอกาสในการศึกษาวิชาชีพ ผู้เรียนสามารถเลือกระบบการเรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจ และโอกาสของตนเอง

1.3.2 จุดมุ่งหมายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของเศรษฐกิจสังคม

เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ดังนั้นจะต้องมีการกำหนดหลักการและความมุ่งหมายในการจัดการอาชีวศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งในเรื่องนี้มีความเห็นหลากหลายทั้งในส่วนที่เป็นกฎหมาย และ แนวคิดของนักวิชาการ นักบริหาร ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึง หลักการที่สำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาว่า จะต้องจัดความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจะต้องมีการวางระบบเพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดฝึกอบรมให้กว้างขวาง มีการปรับปรุงคุณภาพการอาชีวศึกษา ซึ่งครอบคลุมด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการพัฒนาครูอาจารย์ สอดคล้องกับ พญุงศักดิ์ จันทรสุนทร (2546) ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์สำคัญของการอาชีวศึกษา คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพเป็นหลัก ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานจริง สร้างความเข้มแข็งด้วยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนโดยสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการสอนวิชาภาคบังคับพื้นฐาน ผู้ประกอบการมีสถานะเป็นผู้ฝึกอาชีพ การฝึกอาชีพในสถานประกอบการเป็นการศึกษาที่ก่อให้เกิดสิ่งทำลายอย่างมากคือ ทั้งสองฝ่ายที่เข้าร่วมกันจัดการศึกษา จะต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานมาตรฐาน การตรวจสอบ และการประเมินผล จะต้องมีการวางแผนร่วมกันเตรียมการ และควบคุมขั้นตอนในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่มาตรา 6 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษามีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้ เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาบรรลุความมุ่งหมายตามมาตรา 6 ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

การจัดการอาชีวศึกษาจะต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคมและสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา มีการระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพโดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนมีระบบจูง

ใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ได้เสนอแนวทางการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม ด้านการพัฒนาระบบความร่วมมือ โดยมีหลักการคือ พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทฤษฎีและเชี่ยวชาญภาคปฏิบัติจึงจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับภาคเอกชน และผู้ประกอบการในการฝึกงานให้นักศึกษา ระบบความร่วมมือจะเป็นกลไกสำคัญที่จะเอื้อให้จัดการศึกษาแนวใหม่ได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน (Demand Driven) ภาคเอกชนจึงต้องเข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นขึ้นการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายความต้องการการพัฒนาหลักสูตรการฝึกงาน และการประเมินสมรรถนะของผู้ฝึกอบรมครบกระบวนการความร่วมมือ ซึ่งมีมาตรการสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดสหกิจศึกษา เช่น ระบบทวิภาคี หรือโรงเรียนอุปถัมภ์ในสถานประกอบการ (Adopted School) ให้เพิ่มขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพด้วยมาตรการด้านประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ประกอบการ ผู้เรียนและผู้ปกครองเข้าใจถึงประโยชน์ของสหกิจศึกษา 2) เร่งรัดทำหลักเกณฑ์การจัดระบบทวิภาคีที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือเพื่อให้การจัดระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษามีคุณภาพมาตรฐานที่ใกล้เคียง

นอกจากนั้น วิจิตร ศรีสะอ้าน (2551, อ้างอิงจาก; ปรีดี เกตุทอง, 2557) ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวในที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2551 ณ โรงแรมวอร์นีย์โยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่า การอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องจัดการศึกษาที่เป็นความร่วมมือในลักษณะที่เป็นทวิภาคีหรือไตรภาคี หรือพหุภาคี ที่บูรณาการเรียนกับการทำงานเข้าด้วยกัน (Work Integrated) และจะต้องไปดำเนินการในสถานประกอบการซึ่งถือเป็นภาคีร่วมที่สำคัญให้มากกว่าในสถานศึกษา และศิริพรรณ ชุมชุม (2546) ได้กล่าวว่า สถานประกอบการถือเป็นหัวใจ เป็นกลไกและเป็นพลังให้การอาชีวศึกษาขับเคลื่อนไปได้อย่างสมบูรณ์ ความสัมพันธ์กับสถานประกอบการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อ ยอด ต้องสร้างความต่อเนื่อง ต้องพัฒนาให้กว้างขวาง และประสานประโยชน์ให้มากที่สุด สอดคล้องกับ นิพนธ์ สุรพงษ์รักเจริญ รองประธาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้แสดงความคิดเห็นไว้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการ และผู้ประสานงานการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีระหว่างวันที่ 2-3 พฤษภาคม 2550 ณ ห้องประชุมสำนักพัฒนาสมรรถนะครู และบุคลากรอาชีวศึกษา ว่าสภาอุตสาหกรรมร่วมกับการอาชีวศึกษาได้กำหนดกรอบ Super Model School ของความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาไว้ 7 ประการ คือ

(1) มีระบบการบริหารจัดการที่ดี (Good Management System) ในโรงเรียน ซึ่งไม่ควรยึดติดกับระบบราชการมากเกินไป

(2) การจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันต้องใช้ระบบความร่วมมือแบบหุ้นส่วน (Partnership) โดยเอาความแข็งแกร่งของแต่ละฝ่ายมาร่วมช่วยกัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการประสานสิบทิศ

(3) มีหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในงานอย่างแท้จริงสถานศึกษาต้องฟังภาคเอกชนให้มาก และดึงบุคลากรของสถานประกอบการมาช่วยสอน อีกทั้งใช้ทรัพยากรร่วมกันให้มากที่สุด

(4) มีการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Thai Vocational Qualification) ร่วมกับการใช้ หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อนำไปสู่การกำหนดเส้นทางอาชีพ (Career Path) และนำไปสู่การส่งเสริมด้านการศึกษาลดอดีตได้ชัดเจนขึ้น

(5) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการให้เอื้อกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

(6) ต้องทำวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เน้นด้านการผลิต พัฒนาเครื่องมือเครื่องจักร

(7) ต้องเป็นสถานศึกษาต้นแบบ (Role Model School) ในทุก ๆ เรื่อง เช่น การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ต้นแบบความประพฤติ การเป็นตัวอย่างที่ดีของครู การมีสุขภาพที่ดี ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษามีหลักการที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศโดยจะต้องมีการวางระบบ เพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน การจัดฝึกอบรมให้กว้างขวาง มีการปรับปรุงคุณภาพการอาชีวศึกษา เพื่อให้ตรงต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีที่เป็นสากล และนำภูมิปัญญามาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพที่เน้นสมรรถนะ วิชาชีพให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง อีกทั้งเชื่อมโยงระบบการผลิตและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการภาคธุรกิจเอกชนซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ การดำเนินการ การตรวจสอบ

และการประเมินผล ทั้งนี้จะต้องมีมาตรการประชาสัมพันธ์ และระบบการจูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของการจัดการอาชีวศึกษาดังแต่เริ่มต้น คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายความต้องการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการฝึกงาน และการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน อีกทั้งมีการระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกันโดยคำนึงถึง การประสานประโยชน์ของทุกฝ่าย และควรจัดทำหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน

1.4 หลักการและวิธีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี เพื่อฝึกอบรมเป็นช่างฝีมือที่มีความชำนาญงานโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (มาลี ทักษะทรงศ์, 2541) เป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในด้านคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์ตรง เพื่อให้ได้มาตรฐานของตลาดแรงงาน ความร่วมมือทั้งสองฝ่ายระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จึงเป็นรูปแบบของการจัดการอาชีวศึกษาที่อยู่ในลักษณะของความร่วมมือ (Cooperative Education and Training) ที่กำหนดให้นักเรียนเรียนภาคทฤษฎีที่สถานศึกษา สัปดาห์ละ 1-2 วัน และฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ สัปดาห์ละ 3-4 วัน ตลอดระยะเวลา 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงาน ซึ่งสามารถทำงานในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษาสรุปเป็นข้อ ๆ ไว้ดังนี้

- 1) เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาตามความต้องการของสถานประกอบการ
- 2) สถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกนักศึกษา หรือร่วมมือกับสถานศึกษาหรือมอบหมายให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการแล้วแต่กรณี
- 3) หลักสูตรที่ใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง 2 ฝ่าย (สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำหลักสูตร)
- 4) หลักสูตรจะใช้เวลาในการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติให้ครบตามหลักสูตร ประกาศนียบัตร วิชาชีพ พุทธศักราช 2538
- 5) สถานศึกษามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสอนวิชาภาคทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการจะดูแลรับผิดชอบในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะตาม

หลักสูตร ซึ่งระยะเวลาเรียนและฝึกอบรมส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานประกอบการ เช่น ใน 1 สัปดาห์ จะเรียนในสถานศึกษา 1-2 วัน และฝึกงานอยู่ในสถานประกอบการ 3-4 วัน หรือขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการของสถานประกอบการ

6) นักเรียนจะต้องทำข้อตกลงการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการและแจ้งให้สถานศึกษารับทราบด้วย

7) ในระหว่างการศึกษาอบรมจะต้องมีสมุดรายงานผลการศึกษาประจำตัว ซึ่งจัดทำโดยนักเรียนเอง แต่ครู - อาจารย์ผู้สอนจากสถานศึกษา และครูฝึกจากสถานประกอบการ จะต้องร่วมกันพิจารณาผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาและสถานประกอบการได้เห็นชอบร่วมกัน

8) เมื่อสิ้นสุดการศึกษาอบรมตามหลักสูตรแล้วนักเรียนต้องผ่านการทดสอบและประเมินผลด้วยข้อสอบของคณะกรรมการร่วมของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

9) เมื่อสำเร็จการศึกษาอบรม จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และประกาศนียบัตรรับรองความสามารถจากสถานประกอบการ หรือสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย รวมทั้งสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1.4.1 องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ (ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษากรม, 2556)

1) สถานศึกษาเป็นกลไกองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของโครงการระบบทวิภาคี เพราะสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนากำลังคน มีความสันทัดในการดำเนินการเป็นอย่างดี แต่การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จำเป็นจะต้องจัดเตรียมปัจจัยการดำเนินการที่มีความพร้อมค่อนข้างมากกว่าการจัดการศึกษาในระบบปกติ ดังนั้น สถานศึกษาควรที่จะมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การจัดการ 2) บุคลากร 3) การประชาสัมพันธ์ 4) การติดต่อหาสถานประกอบการ 5) การจัดแผนการเรียน 6) การนิเทศ 7) การประเมินผล และ 8) ปัจจัยที่เอื้ออำนวยในการดำเนินงาน

2) สถานประกอบการ การดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จะไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีสถานประกอบการ สถานประกอบการคือ องค์กรหลักที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี คุณสมบัติของสถานประกอบการในโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ 1) มีชื่อเสียง มีความมั่นคงในกิจการ มีมาตรฐาน 2) เป็นสถานประกอบการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย 3) เป็นสถานประกอบการที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานดี มีความปลอดภัยในการ

ปฏิบัติงาน 4) เป็นสถานประกอบการที่มีการบริหารงานอย่างเป็นระเบียบ 5) เป็นสถานประกอบการที่มีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักรครบและทันสมัย 6) เป็นสถานประกอบการที่มีงานที่สามารถฝึกอาชีพได้ตรงตามสาขาวิชา 7) เป็นสถานประกอบการที่มีครูฝึกที่เชี่ยวชาญ 8) เป็นสถานประกอบการที่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการสามารถให้ค่าตอบแทน และสวัสดิการแก่นักเรียนได้ตามต้องการ หน้าที่ของสถานประกอบการ

3) นักเรียนและผู้ปกครอง ต้องเข้าใจว่าการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการเรียน อาชีวศึกษาระบบหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 นักเรียนจะต้องเรียนทั้งในสถานศึกษาและฝึกอาชีพในสถานประกอบการเพื่อให้เกิดทักษะในวิชาชีพ และมีประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีความรู้ความสามารถได้รับวุฒิการศึกษาระดับ ปวช. เป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ สามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

1.4.2 หน้าที่ขององค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

องค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมี 2 องค์กรหลักก็คือ สถานศึกษา และสถานประกอบการ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาคือ นักเรียน อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการ คือ ครูฝึกและผู้บริหารสถานประกอบการ สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ คือ ผู้ปกครอง สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกรมอาชีวศึกษาได้กำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ไว้ดังนี้

1) หน้าที่ของสถานศึกษา

(1) สืบรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการในการร่วมมือจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

(2) ประสานงานกับสถานประกอบการที่ร่วมมือจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในการกำหนดเป้าหมายการรับนักเรียนสาขาวิชาชีพ ที่เปิดสอนตลอดจนการรับสมัครนักเรียน

(3) รับขึ้นทะเบียนนักเรียน ภายหลังที่สถานประกอบการรับเข้าเรียนและทำสัญญา การฝึกอาชีพแล้ว

(4) รับลงทะเบียนเรียนตามรายวิชาที่เปิดสอนตลอดหลักสูตร

(5) จัดปฐมนิเทศให้แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง ก่อนเข้าเรียนร่วมกับสถานประกอบการ

(6) จัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ

(7) จัดสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นให้แก่ นักเรียนที่ ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตร

(8) จัดครู - อาจารย์ทำหน้าที่ติดตามและกำกับการฝึกอาชีพในสถาน ประกอบการ

(9) จัดการอบรม ผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกในสถานประกอบการเกี่ยวกับการ วางแผน การฝึก การวัดและประเมินผลการฝึก

(10) วัดและประเมินผลรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักเรียน ตลอดหลักสูตร

(11) แจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้สถานประกอบการทราบทุกครั้งที่มี การประเมินผล

(12) จัดพิธีมอบประกาศนียบัตรวิชาชีพและใบรับรองการผ่านงานแก่ ผู้สำเร็จการศึกษา

(13) จัดมอบป้ายประกาศความร่วมมือและเกียรติบัตรให้แก่สถาน ประกอบการที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

(14) การจัดการประชุมสัมมนาสถานประกอบการประเมินผลความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อการวางแผนการพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีปีต่อไป

2) หน้าที่ของสถานประกอบการ สถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี ต้องตระหนักว่าเป็นเสมือนสถานศึกษาแห่งที่ 2 ของนักเรียน จึงต้องดำเนินการดังนี้

(1) การรับนักเรียน

(2) จัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก

(3) ทำสัญญาการฝึกอาชีพ

(4) จัดการฝึกอาชีพ

(5) ต้องส่งผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกเข้าร่วมประชุมสัมมนา กับ สถานศึกษา

6) ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่และพนักงานของสถานประกอบการทราบ ถึงการเข้าร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานศึกษา

(7) ต้องจัดปฐมนิเทศให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน

(8) ต้องออกไปรับรองการผ่านงานให้กับนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพ และ สำเร็จการศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น หัวหน้างานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี อาจารย์ นิเทศก์ ผู้ปกครอง อาจารย์ผู้สอนและครูฝึกมีหน้าที่

- ครูฝึกประจำสถานประกอบการ เป็นผู้มีหน้าที่สอน และฝึกอาชีพ เตรียมอุปกรณ์ประกอบการสอนและการฝึกงานอาชีพ วัดและประเมินผลการเรียนการสอน รายวิชาที่ฝึก (พิมพ์ร ศะวิจันทร์, 2544)

- ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการ สำหรับหน้าที่ของ บุคลากร ทั้ง 2 ฝ่าย หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาคือ หน้าที่ของสถานศึกษา หน้าที่ของผู้บริหาร สถานประกอบการก็คือ หน้าที่ของสถานประกอบการ

1.4.3 องค์ประกอบสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- (1) มีบันทึกความร่วมมือ MOU (Memorandum of Understanding) ระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา/สถาบัน/สถานศึกษากับสถานประกอบการ
- (2) มีสัญญาฝึกอาชีพระหว่างสถานประกอบการกับผู้เรียน
- (3) สถานประกอบการมีแผนการฝึกอาชีพ
- (4) มีการประเมินมาตรฐานการฝึกอาชีพตามข้อตกลง และตามแผนการฝึก อาชีพที่จัดทำร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษา
- (5) สถานประกอบการมีใบรับรองการผ่านงานเมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพ ซึ่ง สถานประกอบการมีวุฒิบัตรการศึกษาระบบทวิภาคีโดยเกิดจากลงนามร่วมกัน 2 ฝ่าย คือ สถาน ประกอบการ และสถานศึกษา

1.5 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.5.1 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศไทย

ระบบทวิภาคีจากเยอรมันมาใช้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2526 ภายใต้บริบทของประเทศไทย จัดตามความพร้อมของสถานศึกษา (Supply Driven) หลังจากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการทดลองฝึกช่างชำนาญงานประเภท ช่างเทคนิคโดยี ตามโครงการ ความร่วมมือระหว่างกรมอาชีวศึกษา สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสถาน ประกอบการ เพื่อทดลองจัดอาชีวศึกษาระบบโรงเรียนและโรงงาน ที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวง ชีเมนต์ไทยอุดรธานีในสาขาวิชาช่างซ่อมบำรุงโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจาก รัฐบาลเยอรมัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา และวิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงชีเมนต์ไทยอุดรธานี จังหวัดสระบุรีได้ดำเนินการรับช่างฝึกหัดรุ่นแรกในปีการศึกษา 2531 ในระยะนั้นเน้นทางด้านช่าง

เทคโนโลยี ในปี พ.ศ. 2531 รัฐบาลนำระบบทวิภาคีมาใช้ในการจัดการ อาชีวศึกษาเปิดโอกาสให้สถานประกอบการในภาคอุตสาหกรรมได้มีส่วนร่วมในการกำหนด หลักสูตรการเรียนการสอนมากขึ้น มีผู้เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยตรง 3 ฝ่าย คือ 1) สถานศึกษา 2) ผู้ประกอบการ และ 3) นักเรียน/นักศึกษา ผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้ต่างก็กล่าวถึงการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

1) ด้านสถานศึกษา สามารถลดงบประมาณค่าใช้จ่ายลงได้ เนื่องจากมีการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการได้มีการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากสถานประกอบการลดปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษา

2) ด้านสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมีโอกาสได้คัดเลือกพนักงานในอนาคต เนื่องจากสถานประกอบการสามารถรับสมัครและคัดเลือกนักเรียน และนักศึกษาได้เองตามคุณสมบัติที่สถานประกอบการกำหนดไว้ และได้บุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กร มีคุณภาพตรงตามความต้องการและจากการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเรื่องความพึงพอใจของครูฝึกประจำสถานประกอบการในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 8 พิมพ์ ศรีจันทร์ (2544) ได้พบว่า ด้านการวางแผนและเตรียมการครูฝึกประจำสถานประกอบการมีความพึงพอใจในการคัดเลือกนักเรียนและนักศึกษาเข้ามาเรียน ถือว่าได้คัดเลือกพนักงานในอนาคต

3) ด้านนักเรียน/นักศึกษาได้แบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้บางส่วน คือ การประหยัดค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลจันทร์ ปิยะกุล (2548) ที่กล่าวว่า พ่อแม่/ผู้ปกครองได้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน เนื่องจากการสถานประกอบการจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายบางส่วนให้ รวมทั้งได้ฝึกทักษะตามสถานที่จริงและทำให้มีงานทำในอนาคต เมื่อการจัดการศึกษาวิชาชีพระบบทวิภาคีระบบดังกล่าว ได้ผลเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่งกรมอาชีวศึกษาจึงมีนโยบายขยายการจัดวิชาชีพระบบนี้ไปสู่วิชาชีพประเภทอื่น ๆ ด้วย ประกอบกับประเทศไทยขณะนี้ได้ให้การสนับสนุนโครงการความช่วยเหลือระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2538 ดังนั้น การจัดการศึกษาระบบดังกล่าวจึงขยายสู่ประเภทเกษตรกรรม คหกรรม และอื่น ๆ

ปีการศึกษา 2535 กรมอาชีวศึกษาเห็นสมควรให้เปลี่ยนชื่อจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบโรงเรียน-โรงงาน เป็นการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน 13 แห่ง เป็นวิทยาลัยเทคนิค จำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง มินบุรี ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา สมุทรสงคราม สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระยอง และท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม จำนวน 1 แห่ง คือวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ วิทยาลัยอาชีวศึกษา 1 แห่ง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี วิทยาลัยเกษตรกรรม 1 แห่ง

คือ วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี วิทยาลัยสารพัดช่าง 1 แห่ง คือ วิทยาลัยสารพัดช่าง นครราชสีมา รวมช่างฝึกหัดทั้งสิ้น 880 คน และสถานประกอบการ 188 แห่ง นักเรียนที่จบจะได้รับ ประกาศนียบัตรผู้ชำนาญงานสาขาวิชาที่เป็นช่างซ่อมบำรุงอุตสาหกรรม ช่างพลาสติก ช่างพิมพ์ ช่างแม่พิมพ์ ช่างเครื่องมือตัดและขึ้นรูป ช่างยนต์ การโรงแรม โคนม ประมงน้ำจืด หัตถกรรม เครื่องหยาบ ปี พ.ศ. 2538 กรมอาชีวศึกษาได้นำระบบการอาชีวศึกษาแผนใหม่ ซึ่งพัฒนารูปแบบ มาจากเยอรมนี เข้ามาใช้ในวิทยาลัยทั่วประเทศ เป็นโอกาสอันดีสำหรับนักเรียน นักศึกษา ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพแรงงานของตนให้เป็นพนักงานที่มีคุณภาพ และต้องการมีส่วนร่วมใน ความสำเร็จทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ผ่านมารัฐบาลประเทศไทยได้ทุ่มทรัพยากรจำนวนมากไป ในการจัดการอาชีวศึกษา แต่ผลที่ได้มักถูกวิจารณ์ว่า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้ประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555) เพราะมุ่งเน้นด้านทฤษฎี มากกว่าการปฏิบัติ ครูอาจารย์ไม่มีประสบการณ์ในสาขาวิชาที่สอน บ้างก็ว่าเป็นเพียงการเตรียม คนเพื่อศึกษาต่อไม่ใช่เพื่อทำงาน รวมถึงการพิจารณาแก้ไขปัญหามาจากผู้บริหารระดับนโยบาย และ ระดับปฏิบัติอย่างเร่งด่วน จึงทำให้การบริหารอาชีวศึกษาของไทยนั้นเกิดความแตกต่างจาก เยอรมนีแสดง ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบดั้งเดิมกับระบบทวิภาคีของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

การบริหาร อาชีวศึกษา	ระบบทวิภาคีแบบดั้งเดิม	ระบบทวิภาคีของ สอศ.
สถานศึกษา	- ผู้เรียน/ช่างฝึกหัดสมัครเป็น นักศึกษา - เรียนทฤษฎีที่สถานศึกษาและฝึก ปฏิบัติบางส่วนที่สถานศึกษา	- ผู้เรียนสมัครเป็นนักศึกษา - เรียนทฤษฎีที่สถานศึกษาและฝึก ปฏิบัติบางส่วนที่สถานศึกษา
สถาน ประกอบการ	- ช่างฝึกหัดเทียบโอนประสบการณ์ การทำงานจากสถานประกอบการ	- นักศึกษาฝึกงานที่สถาน ประกอบการ - ศูนย์บริการร่วมด้วยช่วยประชาชน (Fix It Centre) - ศูนย์แก้ปัญหาความยากจน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2550)

จากตาราง 1 ระบบทวิภาคีแบบดั้งเดิมกับระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความแตกต่างกันตั้งแต่เริ่มแรกของการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านการบริหารสถานศึกษา คือ ผู้สมัครเป็นนักศึกษาระบบทวิภาคีแบบดั้งเดิม เป็นช่างฝึกหัด ส่วนระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้เรียนในระบบการศึกษา ในด้านการบริหารสถานประกอบการระบบทวิภาคีแบบดั้งเดิมเน้นช่างฝึกหัดเทียบโอนประสบการณ์จากการทำงาน ส่วนระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบันเน้นไปที่การช่วยเหลือสังคมและบริการชุมชนมากขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์บริการประชาชน เป็นต้น ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการนำร่องโครงการรับรองประสบการณ์จากการทำงานของแรงงานไทยปี พ.ศ. 2547 ศาสตราจารย์นายแพทย์กระแชะ ชนวงส์ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการจำแนกได้ ดังนี้

1) ด้านการเตรียมการเป็นสิ่งที่ต้องทำและมีความสำคัญในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในด้านการเตรียมการดังต่อไปนี้

(1) ไม่มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานร่วมกันของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งอันเกิดจากการจัดการศึกษาที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรก และมีความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายจึงไม่มีตัวอย่างในการดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม จึงควรมีคู่มือการดำเนินงานร่วมกันจะทำให้แต่ละฝ่าย และแต่ละคนทราบ บทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย

(2) ไม่มีการจัดทำคู่มือนักเรียน/นักศึกษา นักเรียน/นักศึกษาจึงไม่ทราบว่าตนเองต้องเตรียมการอะไรบ้างและควรจะทำอะไรเมื่อไร

(3) ไม่มีการเตรียมความพร้อมของผู้สอนในด้านความเหมาะสมของผู้สอน ได้แก่ คุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ และความเต็มใจในการสอน ด้านเวลาการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถานประกอบการอาจทำให้เกิดความยุ่งยากในสถานประกอบการ อีกทั้งผู้สอนบางคนก็มีภาระงานมากที่ต้องรับผิดชอบ เป็นการเพิ่มภาระมากขึ้น จึงต้องมีการวางแผนที่ดีร่วมกัน จึงจะเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย ทั้งสถานประกอบการครูฝึกอาจารย์ผู้สอน และนักเรียน/นักศึกษา

(4) ไม่ได้ทำหลักสูตรแบบสมรรถนะก่อนการเปิดโครงการและหลักสูตรแบบสมรรถนะ เป็นเรื่องใหม่ของการอาชีวศึกษาไทยทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน เพราะครูคุ้นเคยกับหลักสูตรแบบรายวิชา

(5) ครูไม่มีการเตรียมความพร้อมที่จะสอนให้นักเรียน / นักศึกษาเป็นผู้ใหญ่มีความพร้อมทางด้านการเรียน ด้านจิตใจ ด้านงบประมาณ

- ด้านการจัดสรรเวลาด้านครอบครัว และด้านการให้คำปรึกษา เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น นักเรียน/นักศึกษาไม่ทราบว่าจะปรึกษาใคร เมื่อไม่มีหนทางในการแก้ไขปัญหาต้องหาทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นักเรียน/นักศึกษา ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ ทำให้นักเรียน/นักศึกษาลาออกเป็นจำนวนมาก

- ด้านการประชาสัมพันธ์ ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงในทุกมิติกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้เกิดความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานทั้งด้านการเรียน การสอน และการบริหารงานโครงการ

- ด้านการประสานงาน ถึงแม้ว่าผู้ประสานงานจะมาจากการแต่งตั้งจากกรมอาชีวศึกษา แต่เจ้าหน้าที่ไม่มีประสบการณ์ในการประสานงานความร่วมมือในการจัดการศึกษาจึงไม่มีการจัดประชุมรับทราบ ทำแผนการดำเนินงานรวมกันในการบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

- ด้านกฎระเบียบของรัฐในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการกฎระเบียบของรัฐยังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานในลักษณะโครงการความร่วมมือหลายสถานศึกษา เช่น การเบิกจ่ายค่าวัสดุ

- ด้านการเรียนการสอน ระเบียบการวัดผลประเมินผลการเรียน รวมถึงการเทียบความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำงาน หรือประสบการณ์ชีวิตเป็นหน่วยการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของโครงการ

- ด้านการเปลี่ยนผู้บริหาร มีการย้ายผู้บริหารทั้งในระดับสถานศึกษา และระดับกรม ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามแผนงาน และผู้ที่รับผิดชอบดูแลให้การปรึกษาในส่วนกลางไม่มีการปรึกษาหารือร่วมกันในระหว่างผู้ประสานงานโครงการในกรณีที่เกิดปัญหาจะไม่ทราบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง

- ด้านความต่อเนื่องในการดูแลให้คำปรึกษาจากผู้บริหารในระดับกรม ผู้บริหารได้รับการแต่งตั้งในระดับกรมในการให้คำปรึกษาและติดตามดำเนินงานในโครงการ ต่อมา มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดูแลให้คำปรึกษา และเมื่อมีการแต่งตั้งผู้บริหารใหม่ ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกที่ยังไม่ได้รับการแก้ปัญหายังคงเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงในสมัยปัจจุบันส่งผลต่อหลักการการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมยุคใหม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าเดิม เพื่อให้การบริหารอาชีวศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนมากขึ้น ตอบสนองกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีการต่อยอดฐานความรู้เดิมกับ

ความรู้ให้มีความหลากหลาย สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนมาถ่ายโอนไปสู่สาขาอื่น ๆ ได้มากขึ้น และช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะสาขาที่มีความขาดแคลนของบุคลากร

จรรยาพร ธรณินทร์ (2549) ได้กล่าวถึง การจัดการชีวิตศึกษาในปัจจุบัน ไว้ดังนี้ 1) การเตรียมคนเข้าสู่อาชีพโดยมีพื้นฐานสายสามัญที่เพียงพอเพื่อสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ 2) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต มีความรับผิดชอบ มีผลผลิตที่มีคุณค่า 3) เป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม 4) เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาความยากจน 5) สร้างฐานความรู้ให้กว้างขึ้นเพื่อถ่ายโอนเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ 6) เน้นจัดการชีวิตศึกษาให้ตรงความต้องการตลาดแรงงาน นโยบายชาติมีองค์กระระดับชาติดูแล 7) หลักสูตรเชื่อมโยงกับโลกของงานและตลาดแรงงาน เป็นแบบฐานสมรรถนะ (Competency Based) 8) ให้โอกาสความเท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มสตรีผู้ด้อยโอกาส ผู้จบการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ไม่ได้ศึกษาต่อ 9) มีการวิจัยและพัฒนา 10) ให้อิสระในการบริหารจัดการการจัดการชีวิตศึกษา 11) ให้ปูพื้นฐานความสำคัญของการศึกษาริชาชีพมาตั้งแต่เด็ก 12) การจัดการชีวิตศึกษาต้องยืดหยุ่นหลากหลาย ทั้งเรียนเต็มเวลา นอกเวลาและเรียนทางไกล 13) โปรแกรมการเรียนการสอนต้องมีการวิเคราะห์อาชีพ มาตรฐานอาชีพ สมรรถนะทักษะพื้นฐานมากกว่า 1 ด้าน โดยเฉพาะทักษะการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาต่างประเทศ 14) ต้องมีบริการแนะแนวอาชีพ การจัดหางาน และการประสานตลาดแรงงาน 15) การสอนต้องเน้นบูรณาการทฤษฎีกับการปฏิบัติฝึกในสถานประกอบการ และโลกของงาน 16) ผู้บริหารและอาจารย์อาชีพศึกษาต้องได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง 17) ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องสร้างระบบเครือข่ายข้อมูลเชื่อมโยงกันให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในที่ทำงาน 18) ควรพัฒนากอบคุณวุฒิระดับชาติโดยมีคุณวุฒิวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้คนทำงานเทียบโอนประสบการณ์ในการทำงานและได้รับการอบรมและการพัฒนาระบบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพได้จากความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และกลุ่มผู้ไ้แรงงาน 19) ถือเป็นสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการศึกษาและฝึกอบรม โดยถือเป็นการลงทุนของผู้ประกอบการ

จะเห็นได้ว่าการจัดการชีวิตศึกษานั้น มีทิศทางเป้าหมายและวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จบการศึกษา สอนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดหลักสูตรให้มีความเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานและสอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน สิ่งเหล่านี้จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ตามความในมาตรา 20 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้การจัดการ

อาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพสามารถจัดได้ในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545) เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายทั้งของผู้เรียนและของผู้ประกอบการ โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพสามารถจัดได้ 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาระบบทวิภาคี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ โดยเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้นในสถานศึกษาครึ่งหลักสูตร และฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการอีกครั้งหลักสูตร ทั้งนี้ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่ร่วมมือกับสถานประกอบการให้มากที่สุด ซึ่งรูปแบบและวิธีการที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในปัจจุบันหากพิจารณาจากฐานของผู้เรียนสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1) ลักษณะที่ 1 ผู้เรียนในระบบปกติ เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนสมัครเข้าเรียนที่สถานศึกษา โดยผู้เรียนจะเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติส่วนใหญ่ที่สถานศึกษา และฝึกประสบการณ์การทำงานที่สถานประกอบการเป็นเวลา 1 ภาคเรียน

2) ลักษณะที่ 2 ผู้เรียนระบบทวิภาคีที่มีฐานอยู่ที่สถานศึกษา เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนสมัครเข้าเรียนที่สถานศึกษา ผู้เรียนจะเรียนภาคทฤษฎีที่สถานศึกษาและฝึกประสบการณ์การทำงานที่สถานประกอบการประมาณครึ่งหลักสูตร ซึ่งอาจเป็นแห่งเดียวหรือหลายแห่งตามความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย

3) ลักษณะที่ 3 ผู้เรียนระบบทวิภาคีที่มีฐานอยู่ที่สถานประกอบการ เป็นรูปแบบที่สถานประกอบการรับสมัครและคัดเลือกผู้เรียนเข้าทำงานในสถานประกอบการของตน ผู้เรียนมีสถานภาพเป็นลูกจ้างหรือพนักงานของสถานประกอบการ และได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยผู้เรียนฝึกประสบการณ์การทำงานภายในสถานประกอบการของตนภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมของสถานประกอบการ และเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษา หรือนำประสบการณ์จากการทำงานมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนตามหลักสูตรกับสถานศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาครอบคลุมความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 5 Model ดังนี้

1) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการภายในประเทศ

(1) Model A การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยละ 100) ในพื้นที่ คือมีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชา ได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

(2) Model B การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยละ 100) นอกพื้นที่ คือ ไม่มีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยจะต้องมีการจัดที่พักใกล้กับสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนและมีครูควบคุมดูแล

(3) Model C การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชา

(4) Model D การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ

2) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต่างประเทศ

Model E การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กับสถานประกอบการต่างประเทศ

1.5.2 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาในต่างประเทศ

1) การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการสร้างกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานระบบทวิภาคี ควบคุมคุณภาพการฝึกทักษะวิชาชีพของผู้เรียนดำเนินการขับเคลื่อนด้วยกฎหมาย School to Work Act (STWOA) จัดโอกาสการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับเยาวชนอย่างทั่วถึง เพื่อให้สนองตอบการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการผลิตกำลังคนที่มีทักษะและความรู้ในระดับสูง การจัดหลักสูตรลักษณะนี้มีการดำเนินการภายใต้บริบทสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว นำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนสู่ชีวิตของการทำงานในสถานประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม

2) การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศเยอรมนี

ประเทศเยอรมนี ได้พบว่า มีระบบการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีความโดดเด่นและประสบความสำเร็จในระดับมากที่สุดในโลก มีการสร้างระบบการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยยึดหลักการบูรณาการระหว่างอาชีพกับตลาดแรงงาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการบริหารข้อมูลสารสนเทศด้านอาชีพที่ทันสมัย กระบวนการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับสาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานที่สอดคล้องกับระบบค่าจ้าง

(Pay system) การจัดการด้านการทำงาน (Work organization) และโครงสร้างทางอาชีพ (Career structures) โดยเฉพาะประเทศเยอรมนีสามารถเชื่อมโยงการฝึกหัดงานในระบบทวิภาคีได้เป็นอย่างดี รัฐบาลมีระบบการสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมการฝึกหัดงาน โดยใช้ระบบการสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือจากสังคม สถาบันที่จัดการฝึกหัดงานจะได้รับการสนับสนุนและคุ้มครองด้วยกฎหมาย

3) การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย มีการพัฒนาระบบทวิภาคีและการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งพบว่ามีความร่วมมือกับสถานประกอบการที่เข้มแข็ง มีการสร้างระบบการควบคุมมาตรฐานในการผลิตกำลังคนด้วยคุณวุฒิวิชาชีพ (National Qualifications) ด้านระบบทวิภาคี พร้อมด้วยระบบการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสูงเน้นการขยายฐานอาชีพมากขึ้น ซึ่งครอบคลุมอยู่ในระบบการจัดการฝึกหัดงานของประเทศ มีการตรวจประเมินสถานศึกษาและสถานประกอบการก่อนจะเปิดทำการเรียนการสอน ส่งผลให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล สามารถสร้างการบูรณาการ เรียนรู้ที่โรงเรียนกับการฝึกปฏิบัติที่สถานประกอบการได้อย่างเชื่อมโยงกันได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนในสังคมเป็นอย่างดี

4) การจัดการอาชีวศึกษาประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดนมีจุดเด่นในการสร้างกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานระบบทวิภาคีกับผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นผลผลิตจากท้องถิ่นมีระบบการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการต่าง ๆ โดยเน้นความสำคัญของการฝึกปฏิบัติจริงจากการทำงานกลไกรัฐ มีประสิทธิภาพต่อการผลักดันให้เกิดแรงกระตุ้นให้สถานประกอบการเข้าร่วมในระบบทวิภาคีในประเทศเกาหลี พบว่าทุกภาคส่วนของสังคมให้ความสำคัญร่วมมือประกอบกับรัฐบาลมีพันธสัญญาที่เข้มแข็งและมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบอาชีวศึกษาของประเทศมีการลงทุนด้านการจัดการศึกษามากถึงร้อยละ 7 จาก GDP ของประเทศ

จากรูปแบบการจัดการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ประเทศสวีเดนมีจุดเด่นในการสร้างกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานระบบทวิภาคีกับผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ประเทศออสเตรเลียมีการพัฒนาระบบทวิภาคีและสร้างระบบการควบคุมมาตรฐานในการผลิตกำลังคนด้วยคุณวุฒิวิชาชีพ (National Qualifications) ด้านระบบทวิภาคี และประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการสร้างกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานระบบทวิภาคีควบคุมคุณภาพการฝึกทักษะวิชาชีพของผู้เรียนดำเนินการขับเคลื่อนด้วยกฎหมาย School to Work Act (STWOA)

1.6 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.6.1 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการบริหารงานภายใต้โครงสร้างการกำกับ ดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลองค์กรมีผลสัมฤทธิ์สู่ความเป็นเลิศ การบริหารจัดการงานระบบทวิภาคีเป็นแก่นที่สำคัญและเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา โดยมีการกำหนดองค์ประกอบหรือมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีดังต่อไปนี้

โปรงวิทย์ ลิ้มตระกูล (2556) ได้กำหนดองค์ประกอบหรือมาตรฐานของการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีไว้จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา 2) ด้านคุณภาพการจัด การเรียนการสอน 3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ 4) ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และ 5) ด้านความดีเด่นของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับ ดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานในการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศไว้ 4 ด้านในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ และด้านที่ 4 ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

1.6.2 มาตรฐานการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ พ.ศ.2557

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับ ดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานในการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศไว้ 4 ด้านในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ และด้านที่ 4 ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยศูนย์อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดตัวบ่งชี้ในแต่ละด้านเพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานและความเข้าใจตรงกันดังต่อไปนี้

1) ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา กำหนดให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิคควบคุมการทำงาน สร้างและพัฒนาผลงานวางแผนและจัดการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระตาม

มาตรฐานวิชาชีพของสาขาวิชานั้น ๆ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ โดยผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษามีงานทำหรือศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพอิสระในสาขาที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดตัวบ่งชี้ 3 ข้อคือ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์วิชาชีพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ และมาตรฐานวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สำเร็จการศึกษามีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระหรือศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องภายใน 1 ปี

2) ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

กำหนดให้สถานศึกษา และสถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การใช้นวัตกรรม การจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดทำโครงการหรือโครงการวิชาชีพและการนิเทศ กำหนดตัวบ่งชี้ไว้ 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดทำแผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพ
2. ตัวบ่งชี้ที่ 2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ตัวบ่งชี้ที่ 3 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
4. ตัวบ่งชี้ที่ 4 สื่อการสอนหรือนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้
5. ตัวบ่งชี้ที่ 5 การค้นคว้าวิจัย นวัตกรรม

3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการการบริหารจัดการของสถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษากับสถานประกอบการมีส่วนร่วมบริหาร จัดการด้านงบประมาณ มีการจัดตั้งสำนักงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากร โดยกำหนดตัวบ่งชี้ไว้ 5 ข้อดังต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การกำหนดยุทธศาสตร์กลยุทธ์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การบริหารงานระบบทวิภาคีในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระบบข้อมูลสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 การพัฒนานุเคราะห์

4) ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

กำหนดให้มีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและส่งผลไปยังผู้สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยกำหนดตัวบ่งชี้ไว้ 2 ข้อดังต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การติดตามประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการ

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์

2.1 ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.1.1 ปรัชญา

จุดมุ่งหมายให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ปรัชญาการอาชีวศึกษาและมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้น ๆ ในการศึกษาในระบบ นอกระบบ และระบบทวิภาคี โดยมุ่งเน้นผลิตผู้มีความรอบรู้และมีสมรรถนะในการปฏิบัติและพัฒนางานระดับเทคโนโลยี สามารถจัดการและควบคุมการทำงาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชนและสถานประกอบการ สามารถประกอบอาชีพอิสระ พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ

2.1.2 ระบบการจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาแบบเปิดหรือยืดหยุ่น สามารถเทียบโอนหน่วยสมรรถนะเข้าสู่ระบบหน่วยกิต ตามโครงสร้างหลักสูตร โดยใช้ระบบทวิภาคี กำหนดให้ 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน และ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สำหรับการศึกษาภาคฤดูร้อนให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันกับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาคให้ถือแนวทางดังนี้

ระบบไตรภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ

1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์

ระบบจตุรภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

สถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิต ระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน

2.1.3 การคิดหน่วยกิต

1) รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปราย ไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาในการทดลอง ไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงาน หรือภาคสนาม ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อ เท่ากับ 1 หน่วยกิต

4) การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อ เท่ากับ 1 หน่วยกิต

5) การทำโครงการพิเศษ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อ เท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.1.4 จำนวนหน่วยกิต ระยะเวลาการศึกษาและชื่อหลักสูตร

1) หน่วยกิตรวมระหว่าง 72 - 87 หน่วยกิต

2) ใช้เวลาในการศึกษาไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนไม่เต็มเวลา

3) หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ให้ระบุคำ “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บท้ายชื่อหลักสูตร

2.2 โครงสร้างหลักสูตร

2.2.1 หมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ ประกอบด้วยสมรรถนะหลักที่สัมพันธ์กับวิชาชีพในด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับปรุงการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ไขปัญหาโดยการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การวิจัย

การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน โดยมุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่นและสังคม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม สามารถบูรณาการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ และนำไปใช้ในชีวิตรและการประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รวมไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

สถาบันการอาชีวศึกษาอาจจัดวิชาพื้นฐานประยุกต์ในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชา หรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาระของกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาบริหารและการจัดการชีวะและหรือกลุ่มวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุประสงค์ของหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์

2.2.2 หมวดวิชาชีพ ประกอบด้วยสมรรถนะในงานอาชีพที่มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะ สามารถคิด วิเคราะห์ วางแผน จัดการ ประเมินผล ควบคุม สอนงานและพัฒนางาน โดยบูรณาการสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต และโครงการพิเศษ จำนวน 6 หน่วยกิต รวมไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

2.2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยสมรรถนะซึ่งสนับสนุนวิชาชีพและ หรือ การศึกษาต่อ รวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันการอาชีวศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ หมวดวิชาชีพและหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถวัดมาตรฐานหลักสูตร ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานหลักสูตร และไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียน และหรือการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิตในหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การลงทะเบียนให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติสำหรับการลงทะเบียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติสำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา สำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อนให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

2.3 เงื่อนไขการจัดการเรียนรู้

2.3.1 สถาบันการศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนตามความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของนักศึกษา เพื่อให้สามารถผลิตนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีความชำนาญ

สามารถแก้ปัญหาได้ ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนางาน โดยใช้กระบวนการวิจัย ทั้งนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีสมรรถนะตรงตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด

2.3.2 สถาบันการอาชีวศึกษาจัดเตรียมทรัพยากรในการศึกษาในด้านอาคาร สถานที่ ครุภัณฑ์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด

2.3.3 การจัดอัตราส่วนของเวลาการเรียนรู้ภาคทฤษฎีต่อภาคปฏิบัติในหมวดวิชาชีพ ต้องไม่น้อยกว่า 40 : 60

2.3.4 ให้สถาบันการอาชีวศึกษาจัดการศึกษาแบบบูรณาการในแต่ละภาคเรียน เพื่อให้ นักศึกษามีสมรรถนะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ไขปัญหา การปรับปรุงการเรียนรู้ การปฏิบัติงานของตนและสมรรถนะในงานอาชีพ โดยนำรายวิชาหรือกลุ่มวิชาจัดทำเป็นงานหรือ ชิ้นงานที่เกี่ยวกับการผลิตหรือบริการ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 งานหรือชิ้นงาน

2.3.5 สถาบันการอาชีวศึกษาต้องให้ความสำคัญกับฝึกอาชีพในรูปแบบการจัดการ การศึกษาระบบทวิภาคี โดยร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด โดยกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาคุณลักษณะ ทั้งด้านสมรรถนะหลัก สมรรถนะในงานอาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ ตรงตามระดับของคุณวุฒิวิชาชีพ

2.3.6 สถาบันการอาชีวศึกษาต้องจัดให้นักศึกษาทำโครงการพิเศษตามโครงสร้าง หลักสูตร จำนวน 6 หน่วยกิต สอดคล้องกับงานอาชีพสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่เป็นระบบ ตามลักษณะการวิจัย

2.3.7 สถาบันการอาชีวศึกษาต้องจัดให้มีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพในแต่ละ หลักสูตร เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา

2.4 การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

2.4.1 การวัดผลการศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินผลการศึกษาที่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

2.4.2 การสำเร็จการศึกษา ให้มีสมรรถนะตรงตามที่กำหนด ได้จำนวนหน่วยกิต ครบตามโครงสร้าง และได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนน

3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

3.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ

จุดกำเนิดของ Competency เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1970 เมื่อบริษัท McBer ได้รับการติดต่อ จาก The US State Department ให้ช่วยเหลือเกี่ยวกับการคัดเลือก Foreign Service Information

Officer (FSIOs) หรือ เจ้าหน้าที่ ที่ทำหน้าที่เป็น ตัวแทนของประเทศ สหรัฐอเมริกาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมและ เรื่องราวของประเทศสหรัฐอเมริกา ให้กับคนในประเทศเหล่านั้น ซึ่งในขณะ นั้นแทบทั้งหมดของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ “เป็นคนผิวขาว” ก่อนหน้านั้น The US State Department คัดเลือก เจ้าหน้าที่ FSIOs ด้วยการ ใช้แบบทดสอบที่เรียกว่า Foreign Service Officer Exam ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ มุ่งทดสอบด้านทักษะ (Skill) ที่เจ้าหน้าที่ระดับสูง (Senior Office) ของหน่วยงานนี้คิดว่าจำเป็น สำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ แต่แบบทดสอบดังกล่าวนี้มีจุดอ่อน คือ

1) เป็นการวัดผลเรื่องวัฒนธรรมของชนชั้นกลางและสูง และยังใช้เกณฑ์ที่สูงมาก ในการวัดผลทำให้ชนกลุ่มน้อยในประเทศ (Minority) หรือคนผิวดำ ไม่มีโอกาสที่จะสอบผ่าน ซึ่ง สะท้อนให้เห็นว่า การคัดเลือกพนักงาน ของหน่วยงานนี้มีลักษณะของ “การเลือกปฏิบัติ”

2) มีการค้นพบภายหลังว่า คะแนนสอบไม่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ผู้ที่ทำคะแนนสอบได้ดี กลับไม่ได้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีตามที่องค์กรคาดหวังเสมอไป

The US State Department จึงได้ว่าจ้าง บริษัท McBer ภายใต้การนำของ David C. McClelland ให้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น สิ่งที่ David C. McClelland ได้รับ มอบหมายให้ทำคือ การหาเครื่องมือชนิดใหม่ที่ดีกว่า และสามารถทำนายผลการปฏิบัติงาน ของ เจ้าหน้าที่ FSIOs ได้อย่างแม่นยำแทนแบบทดสอบเก่า ดังนั้น David C. McClelland จึงเริ่มต้น ด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

1) ทำการเปรียบเทียบเจ้าหน้าที่ FSIOs ที่มีผลการปฏิบัติงานดี (Superior Performer) กับเจ้าหน้าที่ ที่มีผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์เฉลี่ย (Average Performer)

2) สร้างเทคนิคการประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ให้ผู้ทำแบบทดสอบ ตอบคำถาม เกี่ยวกับความสำเร็จสูงสุด 3 เรื่อง และ ความล้มเหลวสูงสุด 3 เรื่องเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ David C. McClelland ต้องการค้นหา คือ ผู้ที่มีผลการ ปฏิบัติงานดี (Superior Performer) มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

3) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลและ รวมถึงการตอบสนองของบุคคลต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ

4) แนวคิดของตนเอง (Self-concept) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self-image) ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิด พฤติกรรมและทำให้สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในช่วงระยะ สั้น ๆ ได้

5) ความรู้ (Knowledge) เป็นขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งครอบครองอยู่

6) ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ การใช้ความคิด และจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือการวางแผนในการจัดการ และในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความซับซ้อนของข้อมูลได้

คุณลักษณะของสมรรถนะทั้ง 6 คุณลักษณะนี้ สามารถนำมาจัดกลุ่มภายใต้เกณฑ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตเห็นได้ง่ายจำนวน 2 คุณลักษณะ ดังนี้

1) สมรรถนะที่สังเกตได้หรือเห็นได้ (Visible) ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่มีโอกาสพัฒนาได้โดยง่าย

2) สมรรถนะที่อยู่ลึกลงไปหรือซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล (Hidden) ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ยากต่อการวัดและพัฒนา นอกจากนี้ยังมีสมรรถนะที่เรียกว่า แนวคิดของตนเอง (Self-concept) ได้แก่ ทศตนคติ และค่านิยม ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ปรับเปลี่ยนได้แต่ต้องใช้ระยะเวลานานและสามารถทำได้ด้วยการฝึกอบรม การใช้หลักจิตวิทยา หรือการส่งเสริมประสบการณ์ในการพัฒนาแต่ก็เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลา

Dale และ Hes (อ้างอิงจากเรชา ชูสุวรรณ 2550, น. 30) กล่าวถึงสมรรถนะว่าเป็นการค้นหาลักษณะที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior performance) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational competency) ว่าหมายถึงความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสายอาชีพเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้ คำว่ามาตรฐานในที่นี้หมายถึงองค์ประกอบของความสามารถรวมกับเกณฑ์การปฏิบัติงาน และคำอธิบายขอบเขตงาน

3.2 ความหมายของสมรรถนะ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น.1169) ให้ความหมายของสมรรถนะ หมายถึงความสามารถทางใดทางหนึ่ง ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “ability” นอกจากนี้ ในภาษาอังกฤษ ยังมีคำที่มีความหมายคล้ายหรือใกล้เคียงกัน ได้แก่ capability, proficiency, expertise, skill, aptitude และยังมีคำเฉพาะว่า Competency ซึ่งในภาษาไทยใช้คำว่า “สมรรถนะ” ซึ่งมีผู้แปลหรือใช้คำเรียกอย่างอื่น เช่น ชีตความสามารถ ความสามารถ ศักยภาพ (เฉลิมพงศ์ มีสมนัย, 2554, น.8) หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์, 2553, น.36) อีกทั้งยังมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความอย่างหลากหลาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553, น.1) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่ง มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น สมรรถนะการบริการที่ดี ซึ่งอธิบายว่า “สามารถให้บริการ ที่ผู้รับบริการต้องการได้” นั้น หากขาดองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ในงานหรือทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจต้องหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นคนใจเย็น อ่อนน้อม ช่วยเหลือผู้อื่น แล้วบุคคลก็ไม่อาจจะแสดงสมรรถนะของการบริการที่ดีด้วยการให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการได้

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2546, น.4) อธิบายว่า สมรรถนะหรือขีดความสามารถ เป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น คือ ความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิดการบรรลุผลถึงวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ (Know how) ทักษะ (Skill) และ เจตคติ (Attitude) ลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพต่าง ๆ

ณรงควิทย์ แสนทอง (2547, น.9) ให้ความหมายของสมรรถนะ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลิกลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทัศนคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) และอุปนิสัย (Trait) และกลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะของบุคคล (Attributes) หรือเรียกว่า KSAs แสดงให้เห็นได้จากพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกของแต่ละบุคคลที่สามารถวัดและสังเกตได้

อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์ (2553, น.17) ได้กล่าวว่า Competency หมายถึง ความสามารถหรือศักยภาพ หรือสมรรถนะ ซึ่งเป็นตัวที่กำหนดรายละเอียดของพฤติกรรมที่แสดงออก เป็นการตอบคำถามว่า “ทำอย่างไรที่จะทำให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จ (How)” มากกว่าการตอบว่า “อะไรเป็นสิ่งที่หัวหน้างานคาดหวังหรือต้องการ (What)” ทั้งนี้การกำหนดความสามารถหรือ Competency นั้น จะแบ่งออกเป็น 3 มุมมอง ได้แก่ KSA ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันไป ดังต่อไปนี้ 1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่ถูกส่งสมมาจากการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม / สัมมนา หรือการศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์กับผู้รู้ทั้งในสายวิชาชีพเดียวกันและต่างสายวิชาชีพ 2) ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่จะต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้นโดยจะต้องใช้ระยะเวลาเพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้นขึ้นมา 3) พฤติกรรมที่พึงปรารถนา

(Attributes) คือ สิ่งที่ต้องการต้องการให้เป็น เช่น ความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ ความรักในองค์กร และความมุ่งมั่นในความสำเร็จ

พลสันท์ โพธิ์ศรีทอง (2555, น.37) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมของคนเกิดจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Abilities) และคุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่ง ได้แก่ ลักษณะนิสัย (Trait) หรือชาวบ้านเรียกว่าสันดาน แรงจูงใจ (Motive) บุคลิกภาพ (Personality) ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self - image) บทบาทที่แสดงออกในสังคม (Social Role) ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้สำเร็จและบรรลุผลสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ขององค์กรในที่สุด

เพียง เกาขิต (2554, น.23) สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่สามารถวัดได้ สังเกตได้ สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ทำให้บรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

Boyatzis (1982, p.58) สมรรถนะเป็นความสามารถในงานหรือเป็นคุณลักษณะที่อยู่ภายในบุคคลที่นำไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

Spencer และ Spencer (2008, p.9-11) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือ สูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion-Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

Parry (1997, p.16) สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและส่งผลกระทบกับผลของการปฏิบัติงานในตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ลักษณะของบุคคล หรือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่เกิดจากความรู้ ทักษะ และทัศนคติหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ซึ่งแสดงออกมา สมรรถนะสามารถมีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาได้ โดยผ่านการเรียนรู้หรือฝึกอบรม และสามารถวัดประเมินผลได้

3.3 ประเภทของสมรรถนะ

สำหรับการจัดแบ่งประเภทของสมรรถนะนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทรรศนะที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

Hall and Jones (1976, น. 48-49) กล่าวว่า สมรรถนะจำแนกได้ ดังนี้

- 1) สมรรถนะเชิงความรู้ (Cognitive competencies) หมายถึง ความรู้เฉพาะ ความเข้าใจและสิ่งที่ต้องตระหนักถึง
- 2) สมรรถนะเชิงเจตคติ (Affective competencies) จะเกี่ยวข้องกับ ค่านิยม เจตคติ ความสนใจและสุนทรีย์
- 3) สมรรถนะเชิงปฏิบัติการ (Performance competencies) เป็นพฤติกรรม แสดงออกที่เน้นทักษะปฏิบัติที่แสดงให้เห็นว่ามีการลงมือกระทำจริง ๆ
- 4) สมรรถนะเชิงผลผลิต (Consequence or product competencies) เป็นสมรรถนะที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของการกระทำ เพื่อเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทำให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาหรือกระทำงานในอาชีพได้ประสบผลสำเร็จ
- 5) สมรรถนะเชิงแสดงออก (Exploratory or expressive competencies) เป็นความสามารถที่แสดงถึงการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้เพื่อพัฒนาผลงานหรือให้หาประสบการณ์ที่แปลกออกไปได้อย่างเหมาะสม

Chickering (1993, น. 53-82) ได้จำแนกสมรรถนะที่มีการพัฒนาในสถาบันการศึกษาเป็น 3 ประเภท คือ

1) สมรรถนะด้านสติปัญญา (Intellectual Competency)

สมรรถนะด้านสติปัญญา คือ ทักษะที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล จะเกี่ยวข้องกับความสามารถในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ การออกงานทางปัญญา เป็นสมรรถนะที่มีการสั่งสมทักษะต่าง ๆ ในการที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแปลความหมาย มักจะมีการพัฒนากรอบอ้างอิงใหม่ ๆ แล้วบูรณาการเป็นโครงการสร้างทางปัญญาที่มีความหมาย โดยอาศัยการสังเกต และประสบการณ์ของบุคคล ความสมรรถนะในด้านนี้จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

- (1) ระดับที่ 1 ความสามารถด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา และทักษะเชิงวิชาการในโปรแกรมการเรียน
- (2) ระดับที่ 2 ความสามารถด้านความลึกซึ้งทางปัญญา ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของมนุษย์

(3) ระดับที่ 3 ความสามารถในการพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ อาทิเช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแบบสะท้อนกลับ ทักษะการใช้ข้อมูลเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เหตุผลเพื่อหาข้อสรุปจากข้อมูล การประเมินความคิดใหม่ ๆ สามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ และยึดมั่นในความเชื่อ เจตคติและระบบคุณค่าที่ดี

นอกจากนี้ จากการศึกษาที่ผ่านมา ระบุว่า สมรรถนะทางด้านสติปัญญาที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปัญหา และทำให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน ความสามารถในการสังเคราะห์และบูรณาการข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง ความสามารถในการหาคำตอบอย่างมีสมมติฐาน และความสามารถในการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีอยู่และพัฒนาต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

2) สมรรถนะด้านร่างกาย และทักษะปฏิบัติ (Physical and Manual Competency) เป็นสมรรถนะที่แสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การกีฬา ศิลปะ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาต่อไปได้

3) สมรรถนะในการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Competency) ประกอบด้วยทักษะการฟัง การให้ความร่วมมือและข้อมูลย้อนกลับ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสื่อสารไปยังบุคคลอื่น ๆ ภายในกลุ่มและทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

Hagan (1996, น. 4-5) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นแนวคิดที่คนสามารถถ่ายทอด ถ่ายเท หรือเคลื่อนย้ายทักษะและความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนมีกิจกรรม ที่ไม่ใช่งานประจำทั่วไป นอกจากนั้น ยังรวมถึงคุณภาพของควมมีประสิทธิภาพของบุคคลในสถานที่ทำงาน โดยทั่วไปจะกล่าวถึง ความรู้ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการฝึกอบรมและพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ และทักษะ จะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และสามารถฝึกอบรม และพัฒนาง่ายกว่าการสร้าง หรือปลูกฝังค่านิยม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าค่านิยมหรือทัศนคติ จะทำการปลูกฝังหรือสร้างขึ้นได้ยากกว่าการฝึกอบรม ความรู้ และทักษะ แต่ทั้งหมดก็เป็นพื้นฐาน ของการเพิ่มพูน และพัฒนาสมรรถนะ

McLagan (1997, น. 40 - 47) ให้ความสำคัญต่อลักษณะของสมรรถนะในมุมมองต่าง ๆ ที่รวมทั้งมุมมองขีดความสามารถที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์เข้าด้วยกัน ดังนี้

1) สมรรถนะตามลักษณะงาน (Competency as Tasks) เป็นการแสดงถึงว่าสมรรถนะต่าง ๆ สามารถแบ่งออกเป็นงานย่อย ๆ และกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำได้ ได้แก่

งานทำความสะอาดพื้นงานย่อย คือ การเลือกไม้กวาด ซึ่งงานย่อยลงไปอีก ก็จะต้องมีความสามารถในการเลือกใช้ไม้กวาดว่าจะเลือกใช้ไม้กวาดอันใดในการทำงานที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด

2) สมรรถนะตามลักษณะของผลลัพธ์ (Competency as Results) ลักษณะสมรรถนะที่สามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย ซึ่งผลลัพธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะรวมกันไปสู่ผลลัพธ์ร่วมกัน

3) สมรรถนะตามผลของการกระทำ (Competency as Outputs) สมรรถนะในลักษณะนี้จำเป็นที่ต้องค้นหาความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้ได้ความต้องการในการผลิตหรือบริการ จากนั้น จึงแบ่งผลที่ได้ออกเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ และสามารถกำหนดคุณภาพและมาตรฐานที่ต้องการ ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

4) สมรรถนะตามความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Competency as Knowledge, Skill and Attitude) คนที่มีความเฉลียวฉลาดจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรม หรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะบ่งบอกว่าคนผู้นั้นมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดในส่วนของสมรรถนะ ลักษณะนี้จะต้องแยกแยะออกมา ให้เห็นว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จของเป้าหมาย การค้นหาแนวทางในแก้ไขปัญหา และจะนำมาซึ่งการใช้เป้าหมายเป็นตัวกำหนดลำดับความสำคัญของการทำงานต่อไปได้

5) สมรรถนะที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute to Bundle) เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการของสมรรถนะทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ซึ่งเป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ แต่ก็เป็นการยากมากที่จะยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่นพฤติกรรมของผู้นำ จะต้องมีความสามารถในการจูงใจให้คนแสดงออกในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งนั่นคือ จะต้องแสดงพฤติกรรมที่สามารถจูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามได้ นั่นคือความสามารถที่ผู้นำจะต้องมีแต่อะไร คือ สาเหตุพื้นฐานของพฤติกรรมนั้น ความสามารถในการฟัง ความนึกคิด ความรู้ทางธุรกิจการพูดในที่ชุมชน องค์ประกอบบางอย่างหรือความรับผิดชอบในตัวเอง

เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค (2546, น. 21-24) ได้กล่าวว่า ความสามารถเชิงสมรรถนะ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านการจัดการ หมายถึงความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดการ การคิดในเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เป็นต้น

2) ความสามารถเชิงสมรรถนะในด้านทั่วไป หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น การสื่อสาร การเจรจาต่อรอง และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

3) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านเทคนิค หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ เช่น เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม รับผิดชอบเกี่ยวกับการหาความต้องการในการฝึกอบรมการประเมินผลการฝึกอบรม ดังนั้น ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านเทคนิค คือการวิเคราะห์หลักสูตรและการประเมินหลักสูตร เป็นต้น

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, น. 10-11) สมรรถนะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) สมรรถนะหลัก (Core competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์การโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2) สมรรถนะตามสายงาน (Job competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน

3) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป เช่น สามารถอาศัยอยู่กับแมงป่องหรืออสรพิษได้ เป็นต้น ซึ่งเรามักจะเรียกสมรรถนะส่วนบุคคลว่าความสามารถพิเศษส่วนบุคคล

วรภัทร ภูเจริญ (2547, น. 193-196) ได้กล่าวว่า สมรรถนะสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) สมรรถนะหลัก (Core competencies) คือ ความสามารถในระดับจิตระดับจิตสำนึก มีจิตใจเป็นแกนของร่างกายคน เช่น ความเป็นผู้นำ การควบคุมอารมณ์หรือสติ ไม่ละทิ้งงาน เป็นนักพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ฉลาดในการใช้เงิน มีวินัย ซื่อสัตย์ ไม่แบ่งแยก จิตสำนึก คุณภาพ เคารพความ คิดของคนรับผิดชอบต่อสังคม เอาใจใส่ เอื้ออาทร บริการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เน้นการทำงานเชิงป้องกันมากกว่าแก้ไข มีจริยธรรม รักษาวัฒนธรรม รักษาภาพพจน์ตนเอง ครอบครัว องค์กร สังคม และประเทศ เป็นต้น

2) สมรรถนะสายอาชีพ (Professional competencies) คือ ความสามารถที่จำเป็นของผู้บริหารมืออาชีพ เช่น มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง การประสานงาน การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ทำอยู่ ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ การ

จัดการกับคน การวางแผนและคิดแบบยุทธศาสตร์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การเน้นผลลัพธ์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมถูกต้อง การคิดเป็น การรู้จักจริง รู้ลึกในงาน การวางอุบาย การสร้างกลยุทธ์ และการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เป็นต้น

3) สมรรถนะทางด้านเทคนิค (Technical competencies) คือ ขีดความสามารถด้านเทคนิค เทคโนโลยี ที่จำเป็นกับงานของตน เช่น การบริหารเอกสารและข้อมูลการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์การซ่อมบำรุงรักษา การบริการ การบริหารตามขั้นตอน และการบริหารความปลอดภัย การเก็บความลับ การบริหารด้านการเงิน เป็นต้น

อาภรณ์ ภู่วิทยาพันธุ์ (2547) แบ่งประเภทของ Competency ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ขีดความสามารถหลัก (Core Competency) หมายถึงบุคลิกลักษณะหรือการแสดงออกของพฤติกรรมของพนักงานทุกคนในองค์กร ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวม ถ้าพนักงานทุกคนในองค์กรมีขีดความสามารถประเภทนี้ก็จะมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ ขีดความสามารถชนิดนี้จะถูกกำหนดจากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายหลัก หรือกลยุทธ์ขององค์กร

2) ขีดความสามารถด้านการบริหาร (Managerial Competency) หมายถึงความรู้ ความสามารถด้านการบริหารจัดการ เป็นขีดความสามารถที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงานโดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Role-based) แตกต่างตามตำแหน่งทางการบริหาร งานที่รับผิดชอบ ซึ่งบุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ และต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร

3) ขีดความสามารถตามตำแหน่งงาน (Functional Competency) หมายถึงความรู้ ความสามารถในงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ (Job-based) หน้าที่งานที่ต่างกัน ความสามารถในงานย่อมจะแตกต่างกันตามอาชีพ ซึ่งอาจเรียกขีดความสามารถชนิดนี้ว่า Functional Competency หรือเป็น Job Competency หรือเป็น Technical Competency ก็ได้ อาจกล่าวได้ว่าขีดความสามารถชนิดนี้เป็นขีดความสามารถเฉพาะบุคคลซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงตามหน้าที่หรืองานที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย แม้ว่าหน้าที่งานเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นจะต้องมีความสามารถเหมือนกัน

ศุภชัย ยาวะประภาษณ์ (2548, น. 49) กล่าวถึง สมรรถนะ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1) สมรรถนะหลัก เป็นสมรรถนะที่ทุกคนในองค์กรต้องมีเพื่อที่จะทำให้ องค์กรสามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงานและโครงการ ต่าง ๆ ขององค์กรสมรรถนะหลักเหล่านี้จะผูกโยงเข้ากับสมรรถนะหลักขององค์กรเอง องค์กร แต่ละแห่งจะมีบุคลิกลักษณะที่เป็นเสมือนแกน หรือหลักขององค์กร สมรรถนะหลักขององค์กร จะถ่ายทอดลงไปที่บุคลากร และกลายเป็นสมรรถนะที่บุคลากรทุกคนในองค์กรต้องมี

2) สมรรถนะเฉพาะลักษณะงาน เป็นสมรรถนะที่บุคคลที่ทำงานในสายงาน นั้นต้องมีเพิ่มจากสมรรถนะหลัก เช่น ฝ่ายกฎหมายต้องมีสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และมีสมรรถนะด้านทักษะตีความกฎหมาย ฝ่ายการวางแผนต้องมีสมรรถนะหลัก คือ ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ และมีทักษะในการจัดทำแผน

จิรประภา อัครบวร (2549, น. 68) ได้กล่าวว่า สมรรถนะในตำแหน่งหนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วย 3 ประเภท ได้แก่

1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ พฤติกรรมที่ดีที่ทุกคนใน องค์กรต้องมี เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององค์กร

2) สมรรถนะบริหาร (Professional competency) คือ คุณ สม บั ตี ความสามารถด้านการบริหารที่บุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อให้งาน สำเร็จ และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ ขององค์กร

3) สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical competency) คือ ทักษะด้านวิชาชีพที่ จำเป็นในการนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะแตกต่างกันตามลักษณะงาน โดยสามารถ จำแนกได้ 2 ส่วนย่อย ได้แก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core technical competency) และ สมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific technical competency)

ชูชัย สมิทธิไกร (2550, น. 30) ได้จำแนกประเภทของสมรรถนะไว้ 3 ประเภท คือ

1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ สมรรถนะที่บุคลากรในองค์กร จำเป็นต้องมีเหมือนกันทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสายงานใดหรือระดับตำแหน่งใดก็ตาม

2) สมรรถนะตามสายงาน (Function Competency) สมรรถนะที่เป็นความรู้ ความสามารถทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามสายงานหนึ่ง ๆ เช่น ผู้ที่ทำงานอยู่ในแผนก การตลาดก็ต้องมีสมรรถนะของสายงานการตลาด ส่วนผู้ที่ทำงานในแผนกบัญชีและการเงิน ก็ต้องมีสมรรถนะของสายงานบัญชี และการเงิน เป็นต้น

3) สมรรถนะตามบทบาท (Role Competency) สมรรถนะที่บุคลากรในระดับการบริหารจำเป็นต้องมี เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และบทบาทการเป็นผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดองค์การบางแห่งจะเรียกสมรรถนะประเภทนี้ว่า “สมรรถนะเชิงการจัดการ” (Management Competency) เช่น สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2551, น. 7) ได้จำแนกสมรรถนะไว้ 3 ประเภท คือ

1) สมรรถนะทั่วไป (Key Competence) หมายถึง สมรรถนะที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขและมีคุณค่าในสังคม ซึ่งมักจะไม่ใช่เขียนรายละเอียดแยกออกมาเพราะส่วนมากจะเขียนควบคู่ไปกับสมรรถนะหลัก

2) สมรรถนะหลัก (Core Competence) หมายถึง สมรรถนะที่เป็นพื้นฐานสัมพันธ์กับวิชาชีพที่เป็นแกนสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และพัฒนางานตลอดชีวิต การเขียน รายละเอียดมักจะเขียนรวมไว้กับสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร การคิด คำนวณ การใช้สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับปรุงการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหา

3) สมรรถนะวิชาชีพ (Occupational Competence) หมายถึง สมรรถนะที่ผู้เรียนนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยประยุกต์ความรู้ ทักษะ และกิจนิสัยมาสร้างผลงาน ซึ่งมักจะแสดงในรูปแบบของสมรรถนะย่อย (Element of competence)

อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจญกร (2552, น. 58-64) ได้จำแนกประเภทสมรรถนะเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) สมรรถนะตามสายงาน (Function Competencies) เป็นสมรรถนะด้านความรู้ทักษะความชำนาญในงานต่าง ๆ และการบริหารจัดการซึ่งเป็นสมรรถนะด้านเทคนิคของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านเทคนิค (Technique Competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะความชำนาญในงานต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีสมรรถนะด้านเทคนิคการออกแบบและพัฒนาองค์การ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ และ 2) สมรรถนะด้านการจัดการหรือภาวะผู้นำ (Professional/Management/Leadership Competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จโดยทีมงานหรือพนักงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา เช่น การเสริมสร้างทีมงาน การจูงใจผู้อื่น

2) สมรรถนะด้านพฤติกรรม/คุณลักษณะส่วนบุคคล (Soft/Behavior Competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพนักงานผู้ปฏิบัติงาน โดยสมรรถนะประเภทนี้จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้พนักงานผู้ปฏิบัติงาน สามารถนำสมรรถนะด้านเทคนิคมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ 1) สมรรถนะหลักของพนักงาน (Employ Core Competencies) เป็นสมรรถนะด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมประเภทหนึ่ง ที่องค์กรมุ่งหวังให้บุคลากรทุกคนทุกระดับในองค์กรจะมีหรือจะเป็น อันจะสะท้อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม และวัฒนธรรมองค์กร รวมทั้งสอดคล้องกับกลยุทธ์องค์การในการดำเนินการ สมรรถนะนี้กำหนดจากสมรรถนะหลักขององค์การ เช่น การพัฒนาตนเองและผู้อื่น การทำงานร่วมกันเป็นทีม และ 2) สมรรถนะด้านพฤติกรรม/คุณลักษณะส่วนบุคคล (Soft Skill Competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน ที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำสมรรถนะด้านเทคนิคมาใช้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยกตัวอย่างคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น การมุ่งมั่นผลลัพธ์ ความรับผิดชอบ

3) สมรรถนะด้านธุรกิจ (Business Competency) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับผู้นำหรือผู้บริหารองค์การเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ทราบว่ามีสมรรถนะใดที่จำเป็นสำหรับผู้นำหรือผู้บริหารในการนำธุรกิจหรือองค์การให้อยู่รอดและเจริญเติบโต เช่น การคิดเชิงกลยุทธ์ การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

จึงสรุปได้ว่า ประเภทของสมรรถนะ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ สมรรถนะที่เป็นแก่นหรือแก่นหลักขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งทุกคนในองค์กรต้องมีคุณสมบัติที่เหมือนกันนี้ เพราะความสามารถและคุณสมบัติเป็นตัวกำหนดหรือผลักดันให้องค์กรบรรลุตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่วางไว้ได้ ตลอดจนยังเป็นตัวสะท้อนถึงค่านิยมที่คนในองค์กรมีและถือปฏิบัติร่วมกัน 2) สมรรถนะตามสายงาน (Functional competency) คือ การกำหนดตามบทบาทหน้าที่ภารกิจของแต่ละตำแหน่ง แต่ละบุคคล จำแนกตามหน้าที่การทำงานเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ หน้าที่ที่แตกต่างกัน ความสามารถในงานย่อมแตกต่างกัน สามารถเรียก สมรรถนะวิชาชีพ (Technical competency)

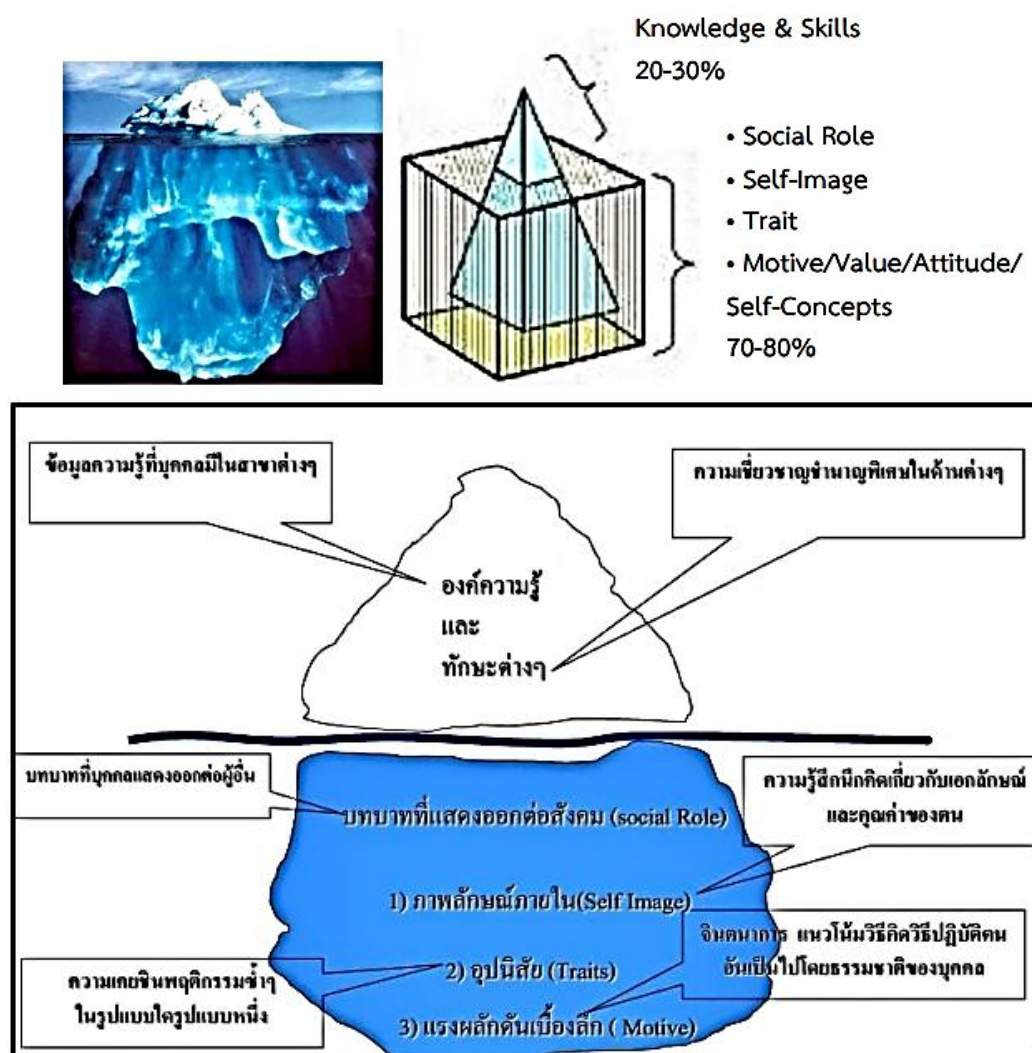
3.4 องค์ประกอบของสมรรถนะ

โดยแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (เตือนใจ ดลประสิทธิ์, 2552, น.46) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลทำงานสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับไอคิวอย่างเดียว หากแต่ยังมี

คุณลักษณะอื่นที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงาน โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอารมณ์ (EQ) และการปรับตัว ทักษะของบุคคล โดยได้มีการแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้เรื่องก่อสร้าง เรื่องการวิจัย รู้เรื่องโหราศาสตร์ เป็นต้น
- 2) ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี เกิดจากการฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ ซึ่งทักษะที่เกิดขึ้นนั้น มาจากพื้นฐานความรู้
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Attribute) คือ ทักษะ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง และความคิดเห็นหรือสิ่งที่เชื่อว่าตนเองเป็น
- 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล (Traits) คือ สิ่งที่อยู่ติดตัวบุคคลนั้น ทั้งลักษณะทางกายภาพและลักษณะภายในของบุคคล เช่น ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ หรือความเป็นผู้นำ เป็นต้น
- 5) แรงจูงใจ (Motives) คือ สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือความสำเร็จ

การนำคุณลักษณะของสมรรถนะทั้ง 5 คุณลักษณะมาจัดกลุ่มภายใต้เกณฑ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกและสามารถสังเกตได้เป็น 2 ส่วน ซึ่งมีการอธิบายด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) 1) ส่วนที่สามารถมองเห็นได้หรือส่วนที่เห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่าย คือ ส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ นั่นคือ ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่บุคคลมีอยู่ สามารถพัฒนาได้โดยการศึกษา ค้นคว้าจนเกิดความรู้ และการฝึกปฏิบัติทำให้เกิดทักษะ และ 2) ส่วนที่มองเห็นได้ยากเป็นส่วนที่ซ่อนอยู่หรืออยู่ใต้ผิวน้ำ ได้แก่ แรงจูงใจ อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายในและบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม ซึ่งส่วนที่อยู่ใต้น้ำ มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลอย่างมากและเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยาก ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง

ที่มา : แมคเคิลแลนด์

Spencer, Lyle M. and S (1993, น. 9-12) ได้อธิบายว่า ภายใต้ความหมายของคุณลักษณะเฉพาะของสมรรถนะ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ

1) แรงจูงใจ (Motives) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลมักจะคิดถึงตลอดเวลาหรือมักจะต้องการตลอดเวลา ซึ่งนำไปสู่การกระทำของบุคคลหรือเป้าหมายเฉพาะบางเรื่อง ขณะเดียวกับที่กำหนดและคัดสรรพฤติกรรมให้แตกต่างจากเป้าหมายหรือพฤติกรรมอื่น ๆ

2) ลักษณะเฉพาะ (Traits) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพและการตอบสนองที่กำกวมสม่ำเสมอกับสถานการณ์หรือข่าวสารที่ได้รับ

3) มโนทัศน์ในตน (Self-Concept) หมายถึง ภาพลักษณะของตัวเอง คุณค่า ความเชื่อหรือทัศนคติของบุคคล

4) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข่าวสารหรือข้อมูลที่บุคคลมีอยู่ในเรื่องเฉพาะนั้น ๆ

5) ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่จะแสดงออกหรือกระทำเรื่องงานทั้งที่เป็นงานด้านจิตใจและงานด้านกายภาพ

Spencer และ Spencer (2008, p.40) ได้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะ/ขีดความสามารถเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล (Underlying Characteristic) ที่เป็นบุคลิกภาพที่มีอยู่ในส่วนลึกของแต่ละบุคคล และสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์และหน้าที่งานที่หลากหลาย ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) จากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion Reference) และ/ หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน (Superior Performance) และสามารถแบ่งสมรรถนะออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Abilities Competencies) ซึ่งหมายถึง ความรู้หรือทักษะพื้นฐานที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการทำงาน และ 2) สมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น (Differentiating Outstanding Competencies) หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานสูงกว่ามาตรฐานหรือดีกว่าบุคคลทั่วไป

พิชิต เทพวรรณ (2555, น.20-30) ได้อธิบายองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ 5 ส่วน คือ 1) แรงจูงใจ (Motive) เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการหรือคิดตรงกันในการกระทำ ซึ่งจะเป็นแรงขับหรือเลือกพฤติกรรมแสดงออกถึงเป้าหมาย 2) อุปนิสัย (Trait) เป็นลักษณะนิสัยทั่วไปที่จะตอบสนองต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ โดยสามารถพิจารณาได้จากความสามารถในการเรียนรู้ ความกระตือรือร้น และความร่วมมือ 3) มโนทัศน์ส่วนตัว (Self-Concept) เป็นทัศนคติและความคิดฝันของบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ของบุคคลจะทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อแรงจูงใจและทำนายถึงพฤติกรรมของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ 4) ความรู้ (Knowledge) เป็นขอบเขตเนื้อหาเฉพาะด้านของบุคคล 5) ทักษะ (Skills) เป็นความสามารถ ในการปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย ความคิด และจิตใจของบุคคลในระดับที่คิดวิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุและผล หรือการวางแผนในการจัดการและในขณะเดียวกันก็ตระหนักในความซับซ้อนของข้อมูลได้ สอดคล้องกับ ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, น.13-16) กล่าวว่า สมรรถนะมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ ความสามารถที่มีมาแต่เดิม (Innate abilities) และความสามารถที่เกิดขึ้นภายหลัง (Acquired abilities) ซึ่งสมรรถนะจะต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ 1) สมรรถนะส่วนที่มองเห็นได้ชัด คือ ทักษะ (Skill) และความรู้ (Knowledge)

และสมรรถนะส่วนที่ซ่อนเร้นคือ พฤติกรรม (Behavior) ที่สะท้อนมาจากค่านิยม (Value) อุปนิสัย (Trait) ทักษะ (Attitude) และแรงขับ (Drive) 2) สมรรถนะต้องแสดงให้เห็นถึงผลงาน (Outcome) 3) ผลงานนั้นต้องสามารถวัดค่าได้ (Measurable) หรือที่เรียกว่า KPI (Key Performance Indicator) 4) สมรรถนะต้องสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ (Acquisition development)

Roll (1997, น. 195) ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงวิชาชีพว่าเป็นรูปแบบสมรรถนะของงาน (The Job Competency Model) ซึ่งประกอบด้วย การจัดการงาน (Task Management) เช่น ทักษะที่จำเป็นในการประสานงานและจัดการตามบทบาทของงาน ทักษะในการทำงาน (Task Skill) และการจัดการอย่างปัจจุบันทันที (Contingency Management) เช่น ความสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environment Management) เช่น การตระหนักรู้ว่างานนั้นมีผลกระทบกับสภาพแวดล้อมอย่างไร

องค์ประกอบของสมรรถนะนั้น (Blanchard and Thacker. 2004) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ เป็นกลุ่มของความรู้ ทักษะ และเจตคติที่บุคคลใช้ในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ โดยความรู้ประกอบด้วยข้อมูลที่ได้รับมาเก็บจำข้อมูลที่เชื่อมเข้ากับความรู้เดิม และทำความเข้าใจในการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ ส่วนทักษะเป็นความสามารถที่แสดงออกมาในการทำงานซึ่งได้พัฒนามาจากการฝึกหรือประสบการณ์ และเจตคติเป็นเรื่องของความเชื่อและความคิดเห็นที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมโดยองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ถือเป็นองค์ประกอบเดียวกับการเรียนรู้ (Learning) ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญาที่ค่อนข้างถาวรเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ

ในทัศนะของ Boyatzis (1982b, น. 229-234) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) แรงจูงใจ (Motives) คือ เรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย หรือสภาพการณ์โดยปรากฏในรูปแบบที่หลากหลายที่ผลักดันและนำไปสู่พฤติกรรมของแต่ละบุคคล
- 2) ลักษณะเฉพาะ (Traits) คือ ลักษณะเฉพาะหรืออุปนิสัยของแต่ละบุคคล
- 3) ภาพลักษณ์ (Self-Image) คือ ความเข้าใจตนเองและการประเมินความเข้าใจ คำจำกัดความนี้มาพร้อมกับการสร้างแนวความคิดและการนับถือตนเอง
- 4) บทบาทสังคม (Social role) คือ การรับรู้ที่ตนเองประพฤติตามบรรทัดฐานในสังคมที่เป็นที่ยอมรับและเหมาะสมกับกลุ่มหรือองค์กรทางสังคมที่ตนอยู่
- 5) ทักษะ (Skills) คือ ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่เป็นระบบและต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายการทำงาน

Kaplan and Norton (2004, น. 231-232) ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เหมาะสมต่องานที่องค์การกำหนด เช่น รู้เรื่องงานที่จะทำ รู้เรื่องลูกค้า เป็นต้น

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง ทักษะที่สอดคล้องกับความรู้ เช่น ทักษะในการต่อรอง ทักษะในการให้คำปรึกษา และทักษะในการบริหารโครงการ เป็นต้น

3) คุณค่า (Values) หมายถึง กลุ่มของคุณลักษณะพิเศษหรือพฤติกรรมที่สร้างผลงานที่โดดเด่น งานบางอย่างต้องทำเป็นทีม และงานบางอย่างต้องทำคนเดียว การสร้างคุณค่าให้กลมกลืนกับงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น

สมรรถนะตามการรับรู้ของบุคคล จะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (สุนทร เทียนงาน 2539, น. 35 ; Citing Herter.1982)

1) ด้านสติปัญญา (Cognitive) เป็นสมรรถนะในการรับรู้ทางด้านการเรียน เชาวปัญญา และการแสดงออกในชั้น

2) ด้านสังคม (Social) เป็นสมรรถนะที่รับรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น ๆ หรือกลุ่มเพื่อน

3) ด้านกายภาพ (Physical) เป็นสมรรถนะในการรับรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ปฏิบัติ

4) ด้านการเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-Worth) เป็นสมรรถนะเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าตนเองจากการประเมินตนเอง

สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ (2547, น. 47-49) ได้กล่าวขยายความให้เห็นภาพของ “สมรรถนะ” ชัดเจนขึ้น โดยกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะ 5 ประการ ดังนี้

1) ทักษะ หมายถึง สิ่งที่บุคคลทำได้และฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ

2) ความรู้ หมายถึง ความรู้เฉพาะตนของบุคคล

3) ความรู้สึกต่อตนเอง หมายถึง เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น

4) คุณลักษณะ หมายถึง บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น

5) แรงจูงใจ หมายถึง แรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมาย

ศุภชัย ยาวะประภาษณ์ (2548, น. 37-44) ได้อธิบายสรุป 1) ลักษณะที่เป็นรากฐาน (Underlying Characteristic) 2) เชื่อมโยงเหตุเชิงผล (Casually Related) และ 3) การอ้างอิงตามเกณฑ์มาตรฐาน (Criterion - Referenced) เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญดังนี้

1) ลักษณะที่เป็นรากฐาน แยกออกเป็น 5 ประเภทที่สำคัญ คือ

(1) เหตุจูงใจ (Motive) เป็นตัวขับเคลื่อนที่กำหนดพฤติกรรมไปยังการกระทำหรือเป้าหมายเฉพาะเรื่อง ที่แตกต่างจากเป้าหมายหรือพฤติกรรมอื่น

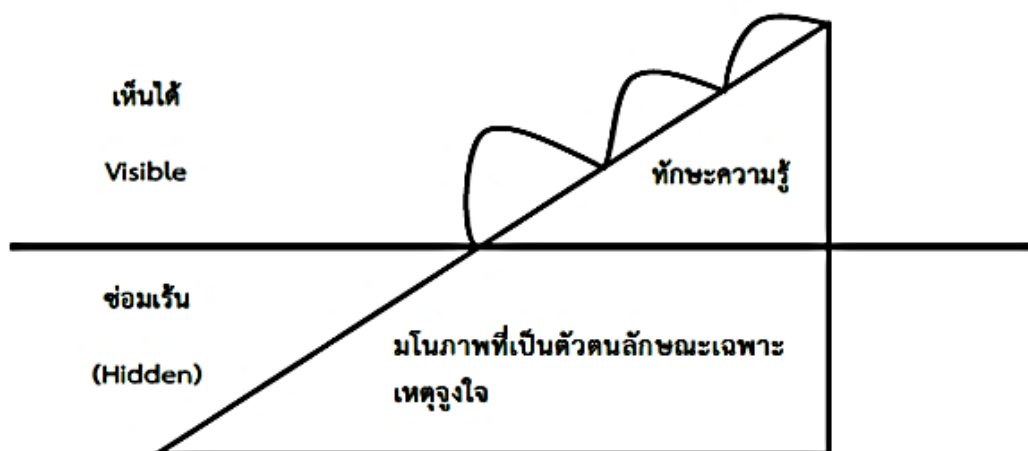
(2) ลักษณะเฉพาะตัว (Trait) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพและการตอบสนองที่กระทำสม่ำเสมอ เช่น ระยะเวลาที่ตอบสนองและการมีสายตาดี เป็นสมรรถนะของนักบินทางด้านกายภาพ

(3) มโนภาพของตัวเอง (Self - Concept) คือภาพลักษณะของตนเอง คุณค่า ความเชื่อหรือทัศนคติของบุคคล

(4) ความรู้ (Knowledge) คือ ข่าวสารที่บุคคลในเรื่องนั้น เช่น ทันทแพทย์รู้เรื่องกล้ามเนื้อ คำนึงกับความรู้ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ความรู้จากผลการทดสอบไม่อาจทำนายผลการปฏิบัติงานได้เสมอไป

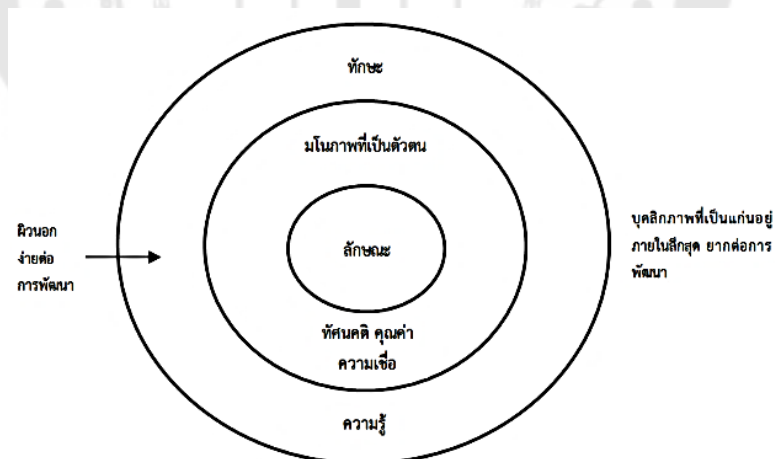
(5) ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถที่แสดงออก อาจเป็นการกระทำเรื่องงานทั้งที่เป็นด้านจิตใจหรือกายภาพ

สมรรถนะที่เป็นคุณลักษณะที่เป็นรากฐานทั้ง 5 ประเภทนั้น เปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg) คือมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่มองเห็น (Visible) และส่วนที่ซ่อนเร้น (Hidden) ส่วนที่มองเห็นได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกอื่น ๆ ส่วนที่ซ่อนเร้น ได้แก่ แรงขับเคลื่อนใน Motive และคุณลักษณะส่วนตัว ความรู้สึกนึกคิดกับภาพลักษณ์ตนเอง ซึ่งเป็นแก่นของบุคลิก สมรรถนะส่วนที่เป็นแรงขับเคลื่อนไม่สามารถสังเกตเห็นได้ชัด และยากต่อการพัฒนา ดังภาพประกอบ 3-4

ภาพประกอบ 3 ตัวแบบภูเขาน้ำแข็งเพื่ออธิบายสมรรถนะ

ที่มา : Spencer and Spencer. (1993 ; อ้างอิงจาก มีสุทธา และสมิต สัจชุกร, 2539, น. 42-45; ศุภชัย ยาวะประภาชน์. 2548, น. 41-42)

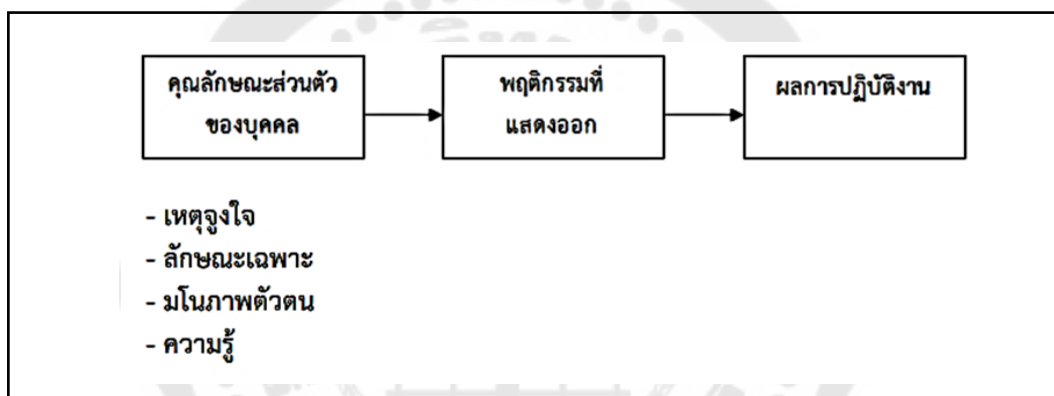

ภาพประกอบ 4 ผิวนอก และแก่นของสมรรถนะ

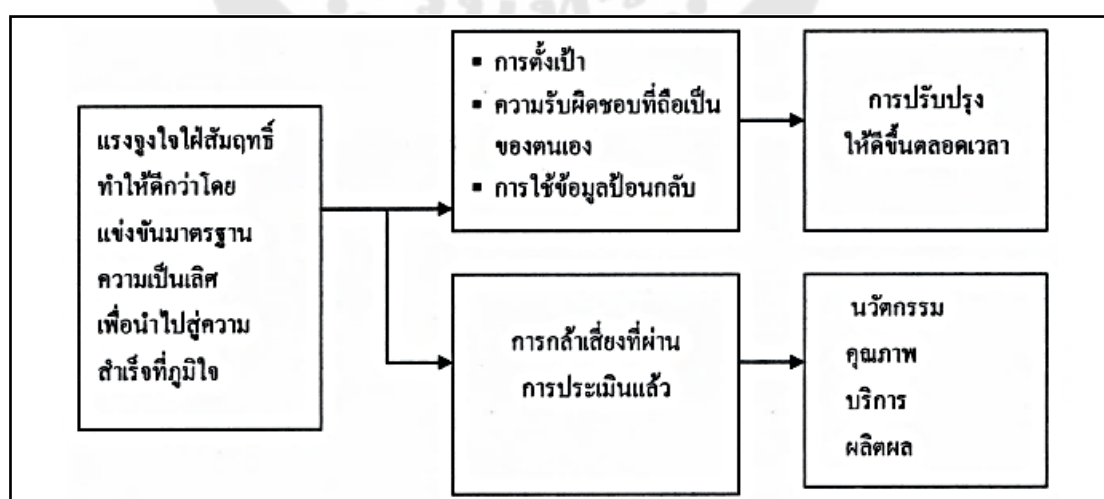
ที่มา : Spencer and Spencer. (1993 ; อ้างอิงจาก มีสุทธา และสมิต สัจชุกร, 2539, น. 42-45; ศุภชัย ยาวะประภาชน์. 2548, น. 41-42)

ความรู้และทักษะ เป็นพื้นผิวนอก พัฒนาได้ง่าย การฝึกอบรมช่วยพัฒนาความรู้ได้ดี เหตุจูงใจและลักษณะเฉพาะเป็นสมรรถนะที่เป็นแก่นหรือรากฐาน หรือภูเขาน้ำแข็ง อันแสดงบุคลิกของบุคคล ซึ่งยากที่สุดในการวัด ประเมินและพัฒนา วิธีที่ดีที่สุด คือ คัดเลือกบุคคลให้ได้คุณลักษณะที่ว่ามีโนภาพที่เป็นตัวตน เป็นสมรรถนะที่อยู่ตรงกลางระหว่างแก่นกับผลเปลือยนอก ทศนคติ ความเชื่อ คุณค่า เป็นสิ่งที่ปรับได้โดยการอบรม การรักษาคิด การให้ได้ผ่านประสบการณ์ทางบวก แต่ต้องใช้เวลา และค่อนข้างยาก

2) ความเชื่อมโยงเชิงเหตุเชิงผล (Casually Related) เหตุจูงใจ ลักษณะเฉพาะ และมโนภาพตัวตน เป็นสมรรถนะที่พยากรณ์การกระทำเชิงพฤติกรรม ซึ่งการกระทำนั้นจะพยากรณ์ผลลัพธ์ดังภาพประกอบ 5 และภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 5 คุณลักษณะ พฤติกรรม ผลการปฏิบัติงาน

ภาพประกอบ 6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

3) การอ้างอิงตามเกณฑ์มาตรฐาน (Criterion - Referenced) สมรรถนะ หรือคุณลักษณะจัดได้ว่าเป็นสมรรถนะก็ต่อเมื่อสามารถพยากรณ์บางอย่างที่มีความหมายในโลกของการปฏิบัติจริงได้คุณลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในผลการปฏิบัติงาน ไม่ถือว่าเป็นสมรรถนะไม่ควรนำไปใช้ประเมินบุคคล

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2548, น.23) ได้กำหนดสมรรถนะ เป็น 3 มุมมอง คือ KSA ซึ่งมีความหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่ถูกส่งสมมาจากการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม สัมมนา หรือการศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้รู้ทั้งในสายวิชาชีพเดียวกันและต่างสายวิชาชีพ

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่จะต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้น โดยจะต้องใช้ระยะเวลาเพื่อฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้นขึ้นมา ทั้งนี้ทักษะจะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

(1) ทักษะการบริหารจัดการงาน (Management skills) หมายถึง ทักษะในการบริหารควบคุมงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบความคิดและการจัดการในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะในการมีวิสัยทัศน์ทางกลยุทธ์ ซึ่งทักษะดังกล่าวจะแสดงออกถึงการจัดระบบความคิดเพื่อมองไปที่เป้าหมายในอนาคตว่าอยากทำหรือมีความต้องการอะไรในอนาคต

(2) ทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน (Technical skills) หมายถึง ทักษะที่จำเป็นในการทำงานตามสายงานหรือกลุ่มงานที่แตกต่างกันไป เช่น งานจัดซื้อจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะที่แตกต่างไปจากงานผลิต ดังนั้น ทักษะที่ต้องการของคนทำงานด้านจัดซื้อได้นั้นจะต้องแตกต่างไปจากงานผลิตเช่นเดียวกัน

3) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) หมายถึง ความคิด ความรู้สึก เจตคติ ทัศนคติ แรงจูงใจ ความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลนั้นจะเป็นสิ่งที่ติดตัวมาและไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป

รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่ (2558, น.24) ได้กล่าวสรุปองค์ประกอบสมรรถนะ เกิดจากองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ดังนี้

1) แรงจูงใจ (Motive) เป็นสิ่งที่บุคคลคิดหรือต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนในการกำหนดทิศทางหรือการเลือกของบุคคลเพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรม หรือการตอบสนองต่อเป้าหมายหรือการถอยออกไปจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

2) อุปนิสัย (Trait) เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลและรวมถึงการตอบสนองของบุคคลต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self - Concept) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self-Image) ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและทำให้สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในช่วงระยะสั้น ๆ ได้

4) ความรู้ (Knowledge) เป็นขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งครอบครองอยู่

5) ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ การใช้ความคิด และจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือการวางแผนในการจัดการ และในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความซับซ้อนของข้อมูลได้

องค์ประกอบของสมรรถนะทางด้านความรู้และทักษะ ถือว่าเป็นส่วนที่คนแต่ละคนสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ไม่ยากนักด้วยการศึกษาค้นคว้า (ทำให้เกิดความรู้) และฝึกปฏิบัติ (ทำให้เกิดทักษะ) ในขณะที่องค์ประกอบด้วยเจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเองบุคคลลักษณะประจำตัวของบุคคล แรงจูงใจหรือแรงขับภายในแต่ละบุคคล

จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะมี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และคุณลักษณะ กล่าวคือ ด้านความรู้จะเป็นความสามารถด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา มีทักษะต่าง ๆ ทางปัญญา ที่เอื้อต่อการประยุกต์ใช้กับความรู้ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ส่วนสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติจะแสดงออกถึงความสามารถในการกระทำของบุคคล และด้านคุณลักษณะจะเป็นความเชื่อ ยึดมั่นในคุณค่าต่าง ๆ ที่สนับสนุนความสามารถทางปัญญา รวมถึงคุณลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อบุคคลอื่น ๆ

3.5 สมรรถนะของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต จะมีเครื่องมือ เครื่องจักรวัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกฝีมือเข้ามาเกี่ยวข้อง สภาวะแวดล้อมในการเรียนการสอนจะแตกต่างจากการเรียนการสอนวิชาสามัญทั่วไป ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนจะต้องเป็นอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตที่จะต้องมีความรู้ความสามารถ ในการสอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตโดยเฉพาะ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนช่วงเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีการกล่าวถึงอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตไว้ ดังนี้

วิชย ทิพย์อาสน์ (2541, น.18) ได้กล่าวว่า อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตที่ดีจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 2) คุณลักษณะด้านการสอน 3) คุณลักษณะด้านพัฒนาวิชาชีพ 4) คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 5) คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ศศิประภา งามขำ (2543, น.18) ได้กล่าวว่า อาจารย์ที่สอนทางวิชาชีพ หมายถึง อาจารย์ที่สอนในวิชาที่สามารถนำเอาความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้โดยตรง เช่น สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้า สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สาขาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งผู้สอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนฝึกภาคปฏิบัติ

กรมอาชีวศึกษา (2555) อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต คือ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการใช้วิชาความรู้และพัฒนาทุกด้าน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ดังนั้น อาจารย์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาการและวิชาชีพอาจารย์ ต้องใฝ่หาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพอาจารย์ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอาจารย์ขึ้นเพื่อใช้ควบคุมประพฤติปฏิบัติของอาจารย์ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) รอบรู้ คือ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก มีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญา การศึกษา หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผน และโครงการพัฒนาการศึกษา และจะต้องมีความรู้อย่างเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร วิธีการสอนและวิธีประเมินผลการศึกษา

2) สอนดี คือ จะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งสามารถให้บริการแนะแนวในด้าน การเรียนการสอน การครองตน และการรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำสื่อ และใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

3) มีคุณธรรมจรรยาบรรณ คือ จะต้องมีความซื่อสัตย์ในวิชาชีพอาจารย์ ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของอาชีพอาจารย์ มีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อสังคม ชุมชน และผู้เรียน มีความรัก ความเมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียนทุกชีวิตตนและเวลาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคน ได้รับความเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุกด้าน

4) มุ่งมั่นพัฒนา คือจะต้องรู้จักสำรวจ ปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้ และการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ รู้จักเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง และคิดค้นทดลองวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

จึงสรุปได้ว่า อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หมายถึง อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หรืออาจารย์ประจำหลักสูตร เป็นผู้ใฝ่รู้ ค้นคว้า และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีบุคลิกภาพ ทัศนคติให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับอาชีพอาจารย์ มีจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ ที่ได้จัดการเรียนการสอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.6 อาจารย์ในศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งอนาคตใหม่ในการศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดกรอบความคิดสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้ วิจารณ์ พานิช (2555, น. 16-20)

1) วิชาแกน (Core subject) พระราชบัญญัติการศึกษาพื้นฐานถ้วนหน้า ค.ศ. 2001 (No Child Left Behind Act of 2001) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการต่ออายุพระราชบัญญัติระดับประถมและมัธยม ค.ศ. 1965 (Elementary and Secondary Education Act of 1965) ได้กำหนดวิชาแกนไว้ ดังนี้

- (1) ภาษาอังกฤษ
- (2) การอ่าน
- (3) ศิลปะ
- (4) ประวัติศาสตร์
- (5) ภูมิศาสตร์

2) เนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 เนื้อหาในสาขาใหม่ ๆ ที่สำคัญต่อความสำเร็จในการทำงานและชุมชนแต่ไม่ได้เน้นในโรงเรียนทุกวันนี้ ได้แก่ จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง และความตระหนักในสุขภาพและสวัสดิภาพ

3) ทักษะการเรียนรู้และการคิด นอกจากการเรียนรู้เนื้อหาทางวิชาการแล้ว จำเป็นต้องรู้จักวิธีเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักใช้สิ่งที่เรียนมาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และการคิดประกอบด้วยความคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการแก้ปัญหา

ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสรรค์และการผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท และทักษะพื้นฐานด้านข้อมูลและสื่อ

4) ความรู้พื้นฐานไอซีที (ICT literacy) ความรู้พื้นฐานด้านสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเรียนรู้วิชาแกน นักเรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นเพื่อเรียนรู้เนื้อหา และทักษะจะได้รู้จักวิธีเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การผลิตนวัตกรรม และการร่วมมือทำงาน

5) ทักษะชีวิต อาจารย์ที่ดีย่อมรู้จักสอดแทรกทักษะชีวิตในบทเรียน ความท้าทายในปัจจุบัน คือ การผสมผสานทักษะที่จำเป็นเหล่านี้ ในโรงเรียนอย่างจริงจัง และรอบด้าน ทักษะชีวิต ได้แก่ ความเป็นผู้นำความมีจริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ทักษะในการเข้าถึงคน ความสามารถในการชี้นำตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

6) การประเมินในทศวรรษที่ 21 การประเมินผลที่แท้จริงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การประเมินนี้ต้องวัดผลลัพธ์สำคัญห้าประการ ได้แก่ วิชาแกนเนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และการคิด ความรู้พื้นฐานไอซีที และทักษะชีวิต การประเมินในทศวรรษที่ 21 ควรควบคู่ไปกับการประเมินวิชาแกนเพราะการประเมินที่แยกขาดกันจะบั่นทอนเป้าหมายในการหลอมรวมการประเมินในทศวรรษที่ 21 เข้ากับวิชาแกนเทคโนโลยีสมัยใหม่จะช่วยให้การประเมินมีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง แบบทดสอบมาตรฐานอย่างเดียวใช้วัดทักษะและความรู้ที่เรียนได้ไม่ก็อย่าง การประเมินต้องผสมผสานให้สมดุลระหว่างแบบทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพ กับการประเมินในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะเป็นเครื่องมืออันทรงพลังสำหรับอาจารย์และนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหา และทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, น.5-6) ประธานกรรมการคุรุสภา ได้กล่าวว่า “คุณลักษณะของอาจารย์ไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 7 ประการ คือ

- 1) สร้างและบูรณาการความรู้ได้
- 2) มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์
- 3) มีวิสัยทัศน์และตักตวงความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน
- 4) อาจารย์ต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยี มีทักษะใหม่ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีข้อเสียให้เรียนได้
- 5) มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ๆ

6) ต้องเข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรมจริยธรรมและชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม

7) มีบทบาทนำด้วยการสอนและวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพพร้อมกับผู้บริหารมากขึ้น

อ๋อนจิต เมธยะประภาส (2557, Online) รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ได้บรรยายเรื่อง ลักษณะของอาจารย์และนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นอาจารย์ ที่ทำหน้าที่หลัก 3 อย่าง คือ

- 1) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)
- 2) เป็นผู้แนะแนวทาง (guide/coach)
- 3) เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ ร่วมศึกษา (Co-learner/co-investigator)

โดยมีลักษณะ 9 ประการ ดังนี้

- 1) Experience : มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ เช่น เรียนผ่านสื่อเทคโนโลยี Internet, E-mail เป็นต้น
- 2) Extended : มีทักษะการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อขยายองค์ความรู้ของตนเองตลอดเวลาผ่านสื่อเทคโนโลยี
- 3) Expanded : มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนเองสู่นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) Exploration : มีความสามารถในการเสาะหาและคัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัยเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผ่านทางสื่อเทคโนโลยี
- 5) Evaluation : เป็นนักประเมินที่ดีที่มีความบริสุทธิ์และยุติธรรม และสามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการประเมินผล
- 6) End-User : เป็นผู้ใช้สื่อเทคโนโลยี (User) อย่างคุ้มค่าและใช้ได้อย่างหลากหลาย
- 7) Enabler : สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างบทเรียน เนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) Engagement : ต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันผ่านสื่อเทคโนโลยี จนพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ เช่น เกิดชุมชนอาจารย์บนเว็บไซต์
- 9) Efficient and Effective : สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ผลิตความรู้ ผู้กระจายความรู้ และผู้ใช้ความรู้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2557, น.8-12) ได้เขียนลักษณะอาจารย์ไทยในศตวรรษที่ 21 สรุปอยู่ในรูปสมการ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ลักษณะของอาจารย์ไทยในศตวรรษที่ 21} &= E^2(CIAC) \\ &= E_1 \times E_2(CIAC)\end{aligned}$$

E_1 = Ethics character (ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม)

E_2 = Electronic person (ความเป็นผู้มีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์)

C = Curriculum competency (สมรรถนะด้านพัฒนาหลักสูตรรายวิชา)

I = Instructional competency (สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน)

A = Assessment competency (สมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้สู่การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน)

C = Classroom management competency (สมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก)

ซึ่งหมายความว่าการพัฒนาอาจารย์ไทยในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการพัฒนาให้อาจารย์ไทยมีทักษะ 7C ของอาจารย์มืออาชีพ ได้แก่

- 1) ทักษะ C_1 : Curriculum development (พัฒนาหลักสูตร)
- 2) ทักษะ C_2 : Child – centered approach (การเรียนรู้เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง)
- 3) ทักษะ C_3 : Classroom innovation implementation (การนำนวัตกรรมไปใช้)
- 4) ทักษะ C_4 : Classroom authentic assessment (การประเมินตามสภาพจริง)
- 5) ทักษะ C_5 : Classroom action research (การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน)
- 6) ทักษะ C_6 : Classroom management (การจัดการชั้นเรียน)
- 7) ทักษะ C_7 : Character enhancement (การเสริมสร้างลักษณะ)

ควบคู่ไปกับการเป็นอาจารย์ผู้มีจิตวิญญาณอาจารย์ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณอาจารย์ หรือรวมเรียกว่าความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม หรือเป็น Ethics character และทักษะสำคัญอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์ยุคใหม่ เพื่อสร้างเด็กยุคใหม่อันเป็นยุคสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คืออาจารย์ต้องเป็นผู้มีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์ หรือเป็น Electronic person

จึงสรุปได้ว่า อาจารย์ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเน้นการจัดการเรียนรู้ทั้งผู้เรียนและอาจารย์ก้าวเข้าสู่การเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ผู้ที่ต้องพัฒนาไม่ใช่เพียงผู้เรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงอาจารย์ด้วยที่ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 โดยการไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่เป็น “ผู้เรียนรู้” เรียนไปพร้อมกับผู้เรียนปรับกระบวนการเรียนการสอนเป็น “สอนน้อย เรียนมาก” เรียนรู้จากการ

ปฏิบัติ เรียนรู้จากชีวิตจริง รู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจนของโลก และสังคม รวมไปถึงสร้างความรู้ขึ้นใช้เองและส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นใช้เองเช่นกัน อาจารย์ต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น “โค้ช” และอำนวยความสะดวกออกแบบการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือทำ การเรียนรู้ จะเกิดภายในใจและสมองของนักเรียน และยังคงกล่าวอีกว่า การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Project based learning, น. PBL) มีความสำคัญซึ่งไม่เน้นสาระการเรียนรู้ แต่เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิต ในศตวรรษที่ 21 เนื้อหาสาระวิชาควรมาจากการค้นคว้าของนักเรียนโดยอาจารย์เป็นเพียงผู้ช่วยแนะนำเท่านั้น

3.7 บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

เป็รื่อง กิจรัตน์ (2540, น.48) ได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตตามแนวคิดของนักการศึกษาของไทยที่ได้เสนอแนวคิดว่า อาจารย์ควรมีบทบาทและภาระหน้าที่ในฐานะแตกต่างกัน คือ

- 1) ในฐานะเป็นผู้สอน
- 2) ในฐานะเป็นผู้อบรมเด็ก
- 3) ในฐานะเป็นผู้พัฒนา คือ พัฒนาตนเอง พัฒนาเด็ก พัฒนาชุมชน
- 4) ในฐานะเป็นผู้แนะแนวแก่เด็กทั้งในด้านการดำรงชีวิต และอาชีพ
- 5) ในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมและพัฒนาศิลปะ และวัฒนธรรมไทย
- 6) เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมเป็นตัวอย่างที่ดีด้านคุณธรรมโดยมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ดำรง ประเสริฐกุล (2542, น.6) กล่าวว่า อาจารย์มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติ อาจารย์ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับความรู้ความเจริญก้าวหน้าทางศิลปะ วิทยาการ เทคโนโลยี และมีหน้าที่นำความรู้มาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ และคุณภาพที่สูงขึ้น นอกจากอาจารย์ต้องทำหน้าที่สอน อาจารย์ยังต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม โดยอาศัยการศึกษาเป็นหลัก

สุรชาติ สังข์รุ่ง (2542, น.7) ได้กล่าวไว้ว่า อาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้และในการสร้างเยาวชนยุคใหม่ให้มีคุณภาพมาตรฐานสูงเท่ากับมาตรฐานสากล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างคุณภาพของอาจารย์ให้สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนในเชิงสร้างสรรค์ มีคุณลักษณะนิสัยที่สามารถเผชิญสังคมยุคใหม่ได้ นั่นหมายถึง อาจารย์

ต้องลดบทบาทจากผู้กระทำมาเป็นผู้สนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวก โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ และสร้างองค์ความรู้

ไพศาล วีระไทย (อ้างอิงจาก อรรถวุฒิ จารุสาธิต. 2543, น.9) กล่าวว่า อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต นอกจากจะต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพที่ตนเองถนัดแล้วยังต้องนำเอาหลักการ เทคนิคและวิธีการสอน อุปกรณ์ ตำรา การเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนมาใช้ และมีการพัฒนาการเรียนการสอนเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของอาจารย์อยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่าอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตที่มีสมรรถภาพที่แท้จริง มีดังนี้

- 1) เตรียมการสอนโดยจัดทำแผนการสอน โครงการสอน บันทึกการสอน สื่อการเรียนการสอน ใบช่วยสอน
- 2) การดำเนินการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การสาธิต การนำเสนอ ผลงาน การสัมมนาผลงานปฏิบัติ การวัดผลและประเมินผล การติดตามผลการเรียนโดยแสดงแผนภูมิความก้าวหน้าทางการเรียน
- 3) การศึกษาค้นคว้าวิจัยในด้านความต้องการแรงงานในสถานประกอบการ ด้านพัฒนาสมรรถภาพของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต รูปแบบการพัฒนาเทคนิคการสอน หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ด้านการพัฒนาอุปกรณ์การสอน สิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่ และเผยแพร่ผลงาน
- 4) การให้คำปรึกษาและการแนะแนวในด้านการศึกษา ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านอาชีพการงาน ด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
- 5) การบริการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดแผนประจำปีของงบประมาณวัสดุ ครุภัณฑ์ทั้งระยะสั้น และระยะยาว การจัดทำบัญชี การเบิกจ่ายวัสดุสำนักงาน การทำงานด้านธุรการ การให้บริการหน่วยงาน และการให้บริการชุมชน
- 6) การจัดการในด้านการปฏิบัติ การสอนภาคปฏิบัติ การควบคุมดูแลเครื่องมือ เครื่องจักรวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนด้านการสาธิต งานด้านการทดสอบ การตรวจสอบ การปฏิบัติงานช่างเทคโนโลยี
- 7) ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ ชมรมสมาคม และชุมชนในด้านการสนับสนุนการฝึกงานอุตสาหกรรม การจัดหางาน การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการศึกษา

8) การดำเนินการ ด้านวิชาชีพ ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของตน โดยการเข้ารับการอบรม ศึกษาค้นคว้า อ่านวารสารร่วมกิจกรรมกับชมรมวิชาชีพ หรือสมาคมวิศวกรรม เสนอผลงานสิ่งประดิษฐ์ ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ และการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาชีพ

การฝึกฝนมาแบบหนึ่ง คือหนักในทางทฤษฎี ส่วนอาจารย์ที่สอนปฏิบัติจะต้องมีชั่วโมงการทำงานทางปฏิบัติมาก ในประเทศเยอรมันกำหนดบทบาทสถานะและภาระหน้าที่ของอาจารย์อาชีวศึกษาไว้ ดังนี้

1) อาจารย์ทฤษฎีจะเป็นอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัย และเคยฝึกงานอุตสาหกรรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2) อาจารย์ทฤษฎีเป็นข้าราชการที่ทำงานสอนอยู่ในโรงเรียนของรัฐที่นักเรียนมาเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน ส่วนอาจารย์ปฏิบัติเป็นบุคคลในอาชีพนั่น ๆ ซึ่งมีคุณวุฒิระดับหัวหน้าช่างเป็นอาจารย์อยู่ศูนย์ฝึกหัดช่างตามบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ได้รับเงินเดือนจากบริษัท และทำหน้าที่สอนสัปดาห์ละ 4 วัน

จึงสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ คือ อาจารย์ต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้การอบรมสั่งสอนนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ให้ความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว อาจารย์ยังต้องอบรมนักเรียนให้มีคุณภาพเป็นคนดี สร้างสรรค์สังคม และยังรับบทบาทเป็นผู้ประสานการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน นอกจากนั้นอาจารย์ยังต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

3.8 ความหมายของสมรรถนะการสอน

จากแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทยที่ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับสมรรถนะการสอนและจากนั้น จากนั้นวิเคราะห์สรุปออกมาเป็นสมรรถนะการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต เนื่องจากอยู่จัดในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตทำหน้าที่สอน ประกอบด้วย (1) สาขาสาขาเทคโนโลยียานยนต์ สาขาสาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ สาขาสาขาเทคโนโลยีไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาสาขาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมที่อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตทำหน้าที่สอน ประกอบด้วย (1) สาขาวิชาเทคนิคเครื่องกล (2) สาขาวิชาเทคนิคการผลิต (3) สาขาวิชาไฟฟ้า (4) สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ (5) สาขาสาขาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ดังนั้น ผู้วิจัยจึง

ศึกษา สมรรถนะการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดความหมายของสมรรถนะการสอนตามลำดับดังนี้

Anderson (1972, น.21) สมรรถนะการสอน หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่เราสังเกตเห็นได้พฤติกรรมเหล่านี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในทางบวก ยกตัวอย่างเช่น สมรรถนะในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นต้น

Coker (1976, น.54) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ อาจารย์ที่สามารถแก้ปัญหาได้ ด้านใดด้านหนึ่ง เรียกว่า สมรรถนะเฉพาะด้านนั้น ส่วนอาจารย์ที่มีสมรรถนะสูง หมายถึง อาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทุกด้าน

Good (1978, p.121) สมรรถนะการสอน หมายถึง ทักษะ มโนคติ รวมถึงเจตคติที่อาจารย์จะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้

Stein and Su (1982, p.274) สมรรถนะการสอน หมายถึง การมีเจตคติ ความรู้ ประสบการณ์และคุณลักษณะอื่น ๆ อันเหมาะต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยดี

ชาธิณี ตริวิรัญญู (2550, น.10) สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเนื่องมาจากการได้รับการพัฒนาจากการดำเนินงานตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียนซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอน 2) ทักษะการคิดในการจัดการเรียนการสอน และ 3) ความสามารถในการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง

บัณฑิต จัตุรวิโรจน์ (2550, น.6) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความสามารถของอาจารย์ในการดำเนินการกระบวนการด้านการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การเตรียมการสอน หมายถึง กระบวนการเตรียมการก่อนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย การเขียนแผนการสอน การเตรียมกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเตรียมวิธีการและเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรมที่เน้นการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ประกอบด้วย แฟ้มสะสมผลงาน เครื่องมือประกอบการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น แบบสังเกต แบบประเมินผลต่าง ๆ เป็นต้น

ประกอบ ศรีตระกูล (2550, น.6) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพของอาจารย์ผู้สอน ที่สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้ สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถใช้ พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ ส่งเสริมการเรียนรู้และสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

รัตนภรณ์ มูรี (2550, น.5) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความรู้ความสามารถของ อาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การเลือกใช้ พัฒนา และ สร้างสื่อการเรียนรู้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

สุริยา กลิ่นบานชื่น (2550, น.6) สมรรถนะของอาจารย์ผู้สอน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติของอาจารย์แต่ละคนที่พึงมี และความสามารถในการ จัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

บัญญัติ ถานุปัญญา (2553, น.5) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความสามารถ ทางด้านความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพของบุคคลที่จำเป็นในการถ่ายทอด ชี้แจง อธิบาย สาธิต ทำ ตัวเป็นแบบอย่างการควบคุมการปฏิบัติงานและการประเมินผลในการสอนงานของหัวหน้างาน ธุรการโรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญญา ทองนิล (2553, น.18) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความสามารถของอาจารย์ เกี่ยวกับการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านอัตมโนทัศน์

เมธา กิ่งทอง (2556, น.5-6) สมรรถนะการสอน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของ ผู้สอน ที่อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตควรมี ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการวางแผนการสอน หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม จัดทำแผนการสอนบันทึกหลังแผนการสอน และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) ด้านวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการสาขาวิชา การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ การบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ และความสามารถประยุกต์วิชา ทฤษฎีสู่วิชาปฏิบัติได้

3) การจัดหาและการเตรียมสื่อการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถในการ วางแผนจัดหาและผลิตสื่อการสอน แผนสาคิต และชุดฝึกโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน

4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถในการมี เทคนิควิธีการสอนทั้งวิชาทฤษฎีและปฏิบัติโดยสอดคล้องกับ องค์กบเนื้อหาวิชา มีทักษะการสื่อ ความหมาย จัดกลุ่มเนื้อหาสาระได้อย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจตลอดเวลาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างสอดคล้อง กัน และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

5) ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน ว่ามีคุณสมบัติตรงกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่

พูนสุข อุดม (2556, น.16-17) สมรรถนะการสอน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่บุคคลผู้เป็นอาจารย์จึงมีอย่างเพียงพอและสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทำให้ สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะอาจารย์ เป็นความสามารถ ทักษะ และทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ของอาจารย์ที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ และการ พัฒนาการเรียนของผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ สังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมนี้มีผลต่อการเรียนรู้ในทางบวก เช่น สมรรถนะในการเขียน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สมรรถนะเกี่ยวกับเทคนิคในการใช้คำถาม เป็นต้น และสามารถนำเอา วิธีการและความรู้ไปประยุกต์ในสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้ และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

จึงสรุปได้ว่า สมรรถนะการสอน ประกอบไปด้วย การวางแผนการเรียน การจัดการ เรียนการสอน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน และการวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษา และข้อมูลย้อนกลับ

3.9 องค์ประกอบสมรรถนะการสอน

Camilon (1961, น.27) ได้สรุปสมรรถนะการสอนของอาจารย์สอนปฏิบัติ ในด้าน ต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1) สมรรถนะด้านวิธีการสอนและเทคนิค อาจารย์จะต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะในวิธีการสอน ความเข้าใจในเนื้อหาและหลักสูตร การใช้เครื่องมือให้ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนการมีศิลปะหรือเทคนิคต่าง ๆ ในการซ่อมสร้างโดยการนำความรู้ความสามารถแก้ไข ปรับปรุงให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากที่สุด

2) สมรรถนะในการเตรียมการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการสอนมากที่สุด ดังนี้ คือ

(1) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

(2) เพื่อเป็นการเตรียมตัวก่อนว่าควรจะเลือกใช้วิธีการสอนแบบไหน ใช้เทคนิคอะไร ใช้อุปกรณ์อะไร และเครื่องมืออะไรบ้าง

(3) ทำให้อาจารย์เกิดความรู้สึกมั่นใจในการสอน

(4) เพื่อป้องกันการหลงลืมบางอย่าง

(5) เพื่อเตรียมไว้อย่างถาวรและสมบูรณ์ สามารถหยิบยกออกมาใช้งานได้ตลอดเวลา

(6) เพื่อให้ได้แต่เนื้อหาวิชาที่จำเป็นและครอบคลุม

(7) เพื่อป้องกันการนำออกนอกเรื่อง

(8) เพื่อเป็นตารางสอนของผู้สอน

3) สมรรถนะในด้านการจัดโครงการ อาจารย์จะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ เลือกซื้ออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ การดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ

Verner et.al. (1992, น.5) ระบุว่าอาจารย์ควรมีสมรรถภาพ 4 ด้าน คือ

1) ด้านปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย ให้คำแนะนำที่ชัดเจนแก่นักศึกษาได้ จัดการ และสื่อความหมายได้ดี ตอบสนองความต้องการอย่างมีเหตุผล หาข้อมูลจากนักเรียนได้หลายวิธีการทำงานเป็นคณะได้ดี

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย มีกลวิธีการสอนเหมาะสม จัดกลุ่มการเรียนได้หลากหลาย จัดการเรียนได้หลากหลาย มีสื่อการสอนพร้อม สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ระบุจุดหมายการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม จัดระบบสื่อและบริการสื่อได้ สะดวกรวดเร็ววางแผนกิจกรรมร่วมกับนักศึกษาได้ มีเทคนิคหาข้อมูลจากนักศึกษาได้ ใช้คำถามได้เหมาะสม เสริมกำลังใจได้ดี สร้างสามัญสำนึกแก่นักเรียนได้สร้างความคิดรวบยอดทางวัฒนธรรมได้ หลายด้านกำหนดแผนการสอนได้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ดีเหมาะสมตามหลักจิตวิทยา

3) ด้านการประเมินผล ประกอบด้วย วินิจฉัยเพื่อการแนะแนวได้ สร้างเครื่องมือแบบวัดต่าง ๆ ได้ จัดวิธีประเมินและแปลผลได้

4) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบด้วย สามารถปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองได้สามารถเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

Gall and Vajtek (1994, น.12) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ว่าต้องพัฒนาสมรรถนะ การสอนอาจารย์ 8 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้ความเข้าใจ (2) เจตคติ (3) ทักษะและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ (4) ความสามารถในการสะท้อนผลการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ (5) ความสามารถในการแสดงบทบาทความเชี่ยวชาญพิเศษ (6) ความสามารถในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (7) ความสามารถในการพัฒนา และดำเนินการใช้หลักสูตร (8) ความสามารถในการปรับโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอน และการจัดระบบในองค์กร

ชนะ กสิภาร (2530, น.11-15) ได้ประมวลสมรรถนะของอาจารย์ข้างที่พึงประสงค์ตามทีศูนย์อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ (The Center for Vocational Education Ohio State University) สรุปไว้ ดังนี้

- 1) การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ
- 2) การวางแผนการเรียนการสอน
- 3) การดำเนินการเรียนการสอน
- 4) การวัดผล
- 5) การจัดการด้านการเรียนการสอน
- 6) การแนะแนว
- 7) การสร้างความสัมพันธ์ภายนอก
- 8) การจัดองค์การนักศึกษาด้านอาชีพ
- 9) การดำรงบทบาทในงานพัฒนาวิชาชีพ
- 10) การฝึกอาชีพร่วมกับภาคเอกชน

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2531, น.54) ได้กำหนดแนวคิด อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตว่าต้องมีสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- 1) สมรรถภาพด้านการวางแผน อาจารย์ข้างที่จะแสดงให้รู้ถึงการมีสมรรถภาพด้านการวางแผนต้องมีความรู้และความสามารถ คือ
 - (1) มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
 - (2) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ
 - (3) กำหนดวัตถุประสงค์การสอนได้อย่างชัดเจน

- (4) จัดทำแผนการสอนหรือคู่มืออาจารย์ทุกครั้งก่อนการสอน
- (5) จัดเตรียมแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้เหมาะสมกับสถานที่ฝึกงาน
- (6) จัดเตรียมวัสดุให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา
- (7) วางแผนการสร้างหรือการนำสื่ออุปกรณ์มาช่วยในการสอน
- (8) วางแผนการใช้วัสดุให้ได้อย่างประหยัดก่อประโยชน์มากที่สุด
- (9) จัดระเบียบปฏิบัติในการฝึกงานของนักศึกษา
- (10) วางแผนในการซ่อม บำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักร

2) สมรรถภาพด้านการสอน อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน ดังนี้

- (1) สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- (2) ใช้เทคนิควิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
- (3) สามารถอธิบายรายละเอียดในเนื้อหาเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจ
- (4) ใช้คำถามเพื่อการตรวจปรับความเข้าใจของนักศึกษา และเพื่อสร้างเนื้อหา
- (5) เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในบทเรียน
- (6) สร้างบรรยากาศการสอนที่ดี
- (7) แก้ปัญหาขณะทำการสอนได้ดี
- (8) มีทักษะในการสื่อความหมาย ตลอดจนการใช้สื่อการสอน
- (9) สาธิตหรือปฏิบัติการให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้
- (10) ให้คำแนะนำและแนวทางในการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา

ร่วมกัน

3) สมรรถภาพในด้านวิชาชีพช่าง อาจารย์ช่างที่ดีจะต้องมีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพช่าง ในสาขาที่ปฏิบัติการสอน แยกรายละเอียดได้ ดังนี้

- (1) ความรู้ ความชำนาญในสาขาวิชาที่ได้ศึกษาและทำการสอน
- (2) ความรอบรู้ในวงงานวิชาชีพช่างเทคโนโลยี
- (3) มีทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุ
- (4) ความสามารถในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์
- (5) การเลือกใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานอาชีพช่างเทคโนโลยี
- (6) ประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีมาใช้ในการงานปฏิบัติ
- (7) ความรู้ในการประเมินราคาค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน

4) สมรรถภาพด้านการประเมินผล อาจารย์ข้างที่ดีจะต้องมีความสามารถในการประเมินผลได้ทั้งในงานทั่วไปและงานด้านการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

- (1) การประเมินผลหลักสูตร
- (2) การประเมินผลการเรียนรู้การสอน
- (3) การออกแบบข้อคำถามและข้อสอบ
- (4) การแบ่งชั้นคะแนนและการให้เกรด
- (5) การออกแบบใบปฏิบัติและใบงาน
- (6) การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

5) สมรรถภาพด้านการให้คำปรึกษาแนะแนวและปกครอง อาจารย์ข้างจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะแนะนำปกครองนักศึกษา โดยตัวอาจารย์ควรมีสมรรถภาพ ดังนี้

- (1) ให้คำปรึกษาหรือในเรื่องต่าง ๆ แก่นักศึกษา
- (2) สามารถกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักช่วยเหลือตนเอง
- (3) แนะนำการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพแก่นักศึกษา
- (4) ติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอ
- (5) สอดแทรกการอบรมจรรยาบรรณมาพร้อมกับการสอน
- (6) ให้ความยุติธรรมแก่นักศึกษาทุกคน
- (7) แนะนำให้นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ
- (8) รักษาความลับในเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาได้ดี
- (9) ตัดสินปัญหาด้วยการใคร่ครวญอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

6) สมรรถภาพด้านบุคลิกลักษณะ อาชีพอาจารย์เป็นอาชีพที่ต้องวางตัวให้เหมาะสมกับสมรรถภาพของอาจารย์ข้าง มีรายละเอียด ดังนี้

- (1) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอาจารย์
- (2) วางตัวให้เหมาะสม เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป
- (3) เป็นตัวอย่างที่ดีของนักศึกษา เช่น การพูด การแต่งกาย
- (4) มีลักษณะของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- (5) มีความเสียสละและอุทิศเวลางานให้แก่งานส่วนรวม
- (6) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบสูง
- (7) มีความละเอียด รอบคอบ และประณีต
- (8) ขยันและอดทนในการทำงาน

(9) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(10) ยึดมั่นในความถูกต้องและยุติธรรม

(11) แสวงหาความรู้และฝึกตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ

7) สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม อาจารย์ข้างเป็นอาชีพที่ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีนั้น ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ดังนั้น อาจารย์ข้างจึงต้องเป็นผู้ทำหน้าที่สำคัญในด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในสถานศึกษา และสังคม

The National Center For Research in Vocational Education a The Ohio State University ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ข้างที่ดีควรมีสมรรถภาพดังต่อไปนี้ (อ้างอิงจาก คำรณ ศรีน้อย, 2542, น.67-68)

1) สมรรถภาพด้านการวางแผน

สำหรับสมรรถภาพด้านการวางแผนนั้นจะรวมทั้งการวางแผนการทำงาน โดยทั่วไปและการวางแผนการสอน อาจารย์ข้างที่ดีจะต้องแสดงให้เห็นถึงสมรรถภาพในการวางแผนซึ่งต้องมีความรู้และความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

- (1) มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
- (2) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- (3) กำหนดวัตถุประสงค์การสอนได้อย่างชัดเจน
- (4) จัดทำแผนการสอนทุกครั้งก่อนการสอน
- (5) จัดเตรียมแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้เหมาะสมกับสถานที่ที่ฝึกงานหรือทดลอง
- (6) จัดเตรียมวัสดุให้พอเพียงกับจำนวนนักศึกษา
- (7) วางแผนการสร้างหรือนำสื่ออุปกรณ์มาช่วยในการสอน
- (8) วางแผนการใช้วัสดุให้ได้อย่างประหยัดก่อประโยชน์มากที่สุด
- (9) จัดระเบียบ ปฏิบัติในการฝึกงานและทดลองของนักศึกษา
- (10) วางแผนในการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรอุปกรณ์

2) สมรรถภาพด้านการสอน

อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตที่ดีจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน ดังนี้

- (1) สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- (2) ใช้เทคนิควิธีสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

- (3) สามารถอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาวิชาเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจ
- (4) ใช้คำถามเพื่อการตรวจปรับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา
- (5) สร้างบรรยากาศการสอนที่ดี
- (6) แก้ปัญหาขณะทำการสอนได้ดี
- (7) มีทักษะในการสื่อความหมาย ตลอดจนใช้สื่อการสอนได้อย่างคล่อง
- (8) สาธิตหรือปฏิบัติการ ให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้
- (9) ให้คำแนะนำและแนวทางในการปฏิบัติงานและประลองแก่นักศึกษา

3) สมรรถภาพด้านวิชาชีพ

อาจารย์ช่างที่ดีจะต้องมีความรู้และความสามารถในการวิชาช่างเทคนิค ในสาขาที่ปฏิบัติการเรียนการสอน ซึ่งอาจแยกความสามารถเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ความรู้ความชำนาญในวิชาเทคนิคสาขาที่ได้ศึกษาและทางการสอน
- (2) ความรอบรู้ในวงงาน วิชาชีพช่างเทคโนโลยี
- (3) มีทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และวัสดุ
- (4) ความสามารถในการซ่อมและบำรุงเครื่องมืออุปกรณ์
- (5) เลือกใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานอาชีพช่าง
- (6) ประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีมาใช้ในการงานปฏิบัติ
- (7) ความรู้ในการประเมินราคาใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน

4) สมรรถภาพด้านการประเมินผล

อาจารย์ช่างที่ดีจะต้องมีความสามารถในการประเมินผลได้ สำหรับการประเมินผลนี้จะเป็นทั้งประเมินผลในงานทั่ว ๆ ไปและรวมถึงการประเมินผลในงานด้านการสอนซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

- (1) การประเมินผลหลักสูตร
 - (2) การประเมินผลการเรียนการสอน
 - (3) การออกแบบข้อคำถามและข้อสอบ
 - (4) การออกแบบและทำใบปฏิบัติงานและใบงาน
 - (5) การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลงานปฏิบัติ
- ### 5) สมรรถภาพด้านการให้คำปรึกษาแนะแนวและปกครอง

อาจารย์ข้างต้องคอยช่วยเหลือแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่มีปัญหาทางด้านการเรียนการสอนและปัญหาส่วนตัว อาจารย์ข้างจึงควรมีสมรรถภาพที่จะแนะนำและปกครองนักศึกษา สำหรับสมรรถภาพ สรุปได้ ดังนี้

- (1) ให้คำปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ แก่นักศึกษา
- (2) สามารถกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักช่วยเหลือตนเอง
- (3) แนะนำการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพแก่นักศึกษา
- (4) ติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอ
- (5) สอดแทรกการอบรมจรรยาบรรณมาพร้อมกับการสอน
- (6) ให้ความยุติธรรมแก่นักศึกษาทุกคน
- (7) แนะนำให้นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ
- (8) รักษาความลับในเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาได้ดี
- (9) ตัดสินปัญหาด้วยการใคร่ครวญอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ
- 6) สมรรถภาพด้านบุคลิกลักษณะ

บุคลิกลักษณะ เป็นสมรรถภาพอีกด้านหนึ่งของผู้ที่จะเป็นอาจารย์ ซึ่งย่อมแตกต่างกันหรือมีความสามารถพิเศษ ซึ่งวิชาชีพอาจารย์เป็นอาชีพที่ต้องวางตัวให้เหมาะสมสมรรถภาพต่าง ๆ ของอาจารย์ข้างในด้านบุคลิกลักษณะควรมี ดังนี้

- (1) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอาจารย์
- (2) วางตัวได้เหมาะสมเป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป
- (3) เป็นตัวอย่างที่ดีของนักศึกษา เช่น การพูดจา การแต่งกาย
- (4) มีลักษณะความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี
- (5) มีความเสียสละและอุทิศเวลาให้แก่งานของส่วนรวม
- (6) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบสูง
- (7) มีความละเอียด รอบคอบและประณีต
- (8) ขยันและอดทนในการทำงาน
- (9) มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
- (10) ยึดมั่นในความถูกต้อง และยุติธรรม
- (11) แสวงหาความรู้และฝึกฝนตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ
- 7) สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม

เป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้วว่าเราไม่สามารถจะอยู่ได้คนเดียวในโลก อาชีพอาจารย์ช่างเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาก็ถือเป็นสังคมอีกสังคมหนึ่ง การปฏิบัติงานให้ได้ผลนั้นย่อมต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ดังนั้นอาจารย์จึงต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนและสังคม ดังนั้นสมรรถภาพในด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม ควรมี ดังนี้

- (1) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีบุคคลทั่ว ๆ ไป
- (2) เสียสละและสนใจปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม
- (3) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางนักศึกษา หรือสถาบันจัดขึ้น
- (4) ช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มกำลังความสามารถ
- (5) ปฏิบัติตาม ระเบียบวินัยของสถานศึกษาและภายใต้กฎหมาย
- (6) เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

เมธา อึ้งทอง (2556, น.15-73) ได้กำหนดแนวคิดสมรรถนะการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต 5 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านการวางแผนการสอน
- (2) ด้านวิชาชีพ
- (3) ด้านการจัดหาและการเตรียมสื่อการเรียนการสอน
- (4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- (5) ด้านการวัดและประเมินผล

เมธิศิน สมอุ้นจารย์ (2556, น. 175-176) เสนอแนวคิดรูปแบบพัฒนาสมรรถนะอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะประกอบด้วย (1) สมรรถนะหลัก (2) สมรรถนะประจำสายงาน (3) สมรรถนะเฉพาะ (4) สมรรถนะทั่วไป ดังนี้

- (1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่
 - สมรรถนะด้านวิชาการ
 - สมรรถนะด้านเชาวนปัญญา
 - สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ
 - สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ

ด้าน ได้แก่

(2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 7

- สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้
- สมรรถนะด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล
- สมรรถนะด้านการใช้จิตวิทยาสำหรับอาจารย์เพื่อการจัดการเรียน การสอน
- สมรรถนะด้านการวิจัยทางการศึกษา
- สมรรถนะด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน
- สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร

(3) สมรรถนะเฉพาะ (Specialized Competency) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- สมรรถนะด้านวิชาชีพช่างเฉพาะ
- สมรรถนะด้านการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร
- สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการศึกษาวิชาชีพ
- สมรรถนะด้านการเป็นอาจารย์มีอาชีพ

(3) สมรรถนะทั่วไป (Generalized Competency) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

- สมรรถนะด้านภาษาและเทคโนโลยี
- สมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์
- สมรรถนะด้านการประสานความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา

2) องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะประกอบด้วย 5 วิธี ได้แก่

- (1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- (2) การศึกษาต่อ
- (3) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
- (4) การฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ
- (5) การศึกษาดูงานนอกสถานที่

3) องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

- (1) การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ
- (2) การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์
- (3) การเตรียมโครงการพัฒนาและออกแบบวิธีการพัฒนาสมรรถนะ
- (4) การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะ

(5) การประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะ

พรรณี ลีกิจวัฒน์ ไพฑูรย์ พิมพ์ดี และแสงอุทัย มอโท (2556, น. 2-3) ได้กำหนดกรอบแนวคิด องค์ประกอบต้นแบบของสมรรถภาพอาจารย์วิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพใช้กรอบแนวคิดของสมรรถภาพ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านลักษณะนิสัย แต่ละด้านประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ รวมทั้ง 3 ด้าน ได้เป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ด้านความรู้

- (1) องค์ประกอบความรู้ในวิชาชีพอาจารย์
- (2) องค์ประกอบความรู้ในวิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ

2) ด้านทักษะ

- (1) องค์ประกอบทักษะในวิชาชีพอาจารย์
- (2) องค์ประกอบทักษะในวิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ

3) ด้านลักษณะนิสัย

- (1) องค์ประกอบลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อความเป็นอาจารย์
- (2) องค์ประกอบลักษณะนิสัยทางสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.10 สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากทัศนะ หรือจากผลงานวิจัยของนักวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

3.10.1 สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของกลุ่มอเมริกาและยุโรป

สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของกลุ่มอเมริกา

1) สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษามลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา (Florida education standards Commissions)

คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษามลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา (Florida Education Standards Commissions (2000, p.1-2) ได้จัดทำรายการสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอาจารย์ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

- (1) สมรรถนะในการประเมิน (Assessment)
- (2) สมรรถนะในการสื่อสาร (Communication)
- (3) สมรรถนะในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)
- (4) สมรรถนะในการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)

- (5) สมรรถนะในการปฏิบัติที่หลากหลาย (Diversity)
- (6) สมรรถนะในทางจริยธรรม (Ethics)
- (7) สมรรถนะในการพัฒนาบุคคลและการเรียนรู้ (Human Development & Learning)
- (8) สมรรถนะในความรู้ด้านเนื้อหาวิชา (Knowledge of Subject Matter)
- (9) สมรรถนะในการจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Environment)
- (10) สมรรถนะในการวางแผน (Planning)
- (11) สมรรถนะเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ (Role of the Teacher)
- (12) สมรรถนะเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Technology)

2) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ของประเทศสหรัฐอเมริกา

APEC (2012, น. 2) กล่าวถึง กรอบสมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ไว้ดังนี้

- (1) ความเชี่ยวชาญในวิชาหลักและรูปแบบศตวรรษที่ 21
- (2) ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม
- (3) ทักษะด้านสารสนเทศ การสื่อสารและเทคโนโลยี
- (4) ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

3) สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ของประเทศแคนาดา

Lagrange and Foulke (2004, p.10-20) ได้กล่าวถึงการประชุมสัมมนา ระดับชาติ ที่คณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย Calgary ประเทศแคนาดา ว่าการเตรียมอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 คือ

- (1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
- (2) การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์การเรียนรู้ แบบองค์รวม
- (3) การออกแบบการเรียนรู้
- (4) การพัฒนาหลักสูตร และเทคโนโลยี

4) องค์ประกอบสมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 จากงานวิจัยของ Thach and Murphy

Thach and Murphy (2006, p.5-6) ได้ศึกษาบทบาทและสมรรถนะของอาจารย์ผู้สอนทางไกลประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 103 คน โดยใช้การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) พบว่าอาจารย์ผู้สอนทางไกลต้องการสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเป็นอาจารย์ผู้สอนทางไกลเรียงลำดับ ความสำคัญ ดังนี้

- (1) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication)

- (2) ทักษะการวางแผน (Planning skill)
- (3) ทักษะการร่วมมือ / การทำงานเป็นทีม (Collaboration/teamwork skill)
- (4) ความเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษ
- (5) ทักษะการเขียน (Writing skill)
- (6) ทักษะการประสานงาน (Organizational skill)
- (7) ทักษะการย้อนกลับ (Feed back skill)
- (8) ความรู้ในด้านการศึกษาทางไกล (Knowledge of distance education field)
- (9) ความรู้เบื้องต้นด้านเทคโนโลยี (Basic technology knowledge)
- (10) ความรู้ในการใช้เทคโนโลยี (Technology access knowledge)

5) แนวคิดของ Chicago Public School Education

วิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน (Instructional Capacity) ให้แก่อาจารย์มีหลายวิธีการดังนี้ (Chicago Public School Education 2005, p 3-9)

- (1) การพัฒนาความเป็นผู้นำแก่อาจารย์
- (2) การใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถและพัฒนาการของผู้เรียนในการวิเคราะห์และวางยุทธศาสตร์การสอน
- (3) การพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอของอาจารย์ในการวางแผนบทเรียน ประเมินพัฒนาการผู้เรียน พิจารณายุทธศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการมีแหล่งข้อมูล สื่อวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ
- (4) การพัฒนาวิชาชีพอาจารย์โดยให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนและชุมชนโดยให้เป็นการพัฒนาที่ขับเคลื่อนโดยอาจารย์ตามหลักการของการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์
- (5) การจัดสรรภาระงานให้เหมาะสมกับเวลา
- (6) การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดชั้นเรียน การติดต่อสื่อสาร ความร่วมมือและการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของกลุ่มยุโรป

6) สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 จากการวิจัยของ Sanchez Sanchez (2007, p. 50-52) ได้ทำการวิจัยคุณลักษณะของอาจารย์ที่ดี ได้พบว่า

- (1) ด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล (Personal characteristics) ประกอบด้วย

- เป็นคนดี (Nice)
- เคารพในตัวนักเรียน (Respectful of students)
- สนุกสนาน (Fun)

(2) ด้านพฤติกรรมของอาจารย์ (Teacher characteristics) ประกอบด้วย

- สอนหลายวิชา (Teacher many subjects)
- ให้การบ้านนักเรียน (Give homework)
- อธิบายในสิ่งที่ดี (Explains things well)
- อยู่ในกลุ่มองค์กร (Organized)
- อ่านนักเรียนออก (Reads of students)

(3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียน (Teacher-students relationship) ประกอบด้วย

- ช่วยเหลือนักเรียน (Help students)
- ไม่วิพากษ์วิจารณ์นักเรียน (Does not yell at students)
- คิดดี คิดในด้านบวก (Positive role model)
- เชื่อมั่นในตัวนักเรียน (Believes in students)

(4) ด้านการบริหารจัดการและจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน (Classroom environment and management) ประกอบด้วย

- (1) มีระเบียบวินัย (Discipline)
- (2) ให้รางวัลกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมดี (Reward good behavior)
- (3) ประหยัดสิ่งแวดล้อม (Safe environment)

7) องค์ประกอบสมรรถนะอาจารย์ ที่กล่าวไว้ โดย Canued (2008, ย. 1-5) ประกอบด้วย

- (1) อาจารย์จำเป็นต้องรู้หลักสูตร (Curriculum)
- (2) เครื่องมือวัดและประเมินผล (Assessment tools)
- (3) วิธีปฏิบัติการเรียนการสอน (Instructional Practices)
- (4) มีภาวะผู้นำ (Teacher leadership)

8) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ UNESCO

UNESCO (2009, p. 1-4) ได้กล่าวถึง สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 คือ

- (1) รู้และใช้เทคโนโลยี โดยจะต้องรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลให้

ได้มาตรฐาน

(2) มีความรู้ลึก ตั้งแต่ต้นนโยบายระดับชาติที่จะปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับหลักสูตร และการประเมินผล ต้องมีความรู้ลึกในวิชาที่สอน และสามารถยืดหยุ่นได้ หลากหลาย ต้องมีทักษะในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้

(3) การสร้างความรู้จะต้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ หลักการกลยุทธการเรียนการสอนเกี่ยวกับไอซีที จะต้องสามารถที่จะออกแบบชุมชนให้มีความรู้ไอซีที เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะการสร้างความรู้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

(4) มีภาวะผู้นำ ทั้งกับเพื่อนร่วมงานและชุมชน

(5) มีการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ โดยมีการทดลองอย่างต่อเนื่อง และใช้ไอซีทีเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

9) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 จากการวิจัยของ Graham Ralph

Graham Ralph (2009, p.9) ได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะสำหรับองค์กรในศตวรรษที่ 21 พบว่า สมรรถนะหลักที่จำเป็นในองค์กร คือ การสื่อสารการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การบริการลูกค้าอย่างหลากหลาย และความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงสำหรับสมรรถนะในการปฏิบัติงานในองค์กร คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้การเป็นมืออาชีพ กับการจัดทรัพยากรโดยนำกับตนเอง การทำงานเป็นทีม และความเป็นผู้นำ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ การใช้ความคิดและการแก้ปัญหา การเข้าใจชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

10) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ Seng Dean

Seng Dean (2010, p.50-59) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

- (1) การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Practice)
- (2) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ (Leadership & Management)
- (3) ประสิทธิภาพส่วนบุคคล (Personal Effectiveness)

11) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ Schleicher

Schleicher (2010, p. 1-10) กล่าวถึงสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์ ประกอบด้วย

- (1) อาจารย์ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้
- (2) อาจารย์ต้องทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานได้
- (3) มีความรู้และใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน
- (4) วางแผนการเรียนและจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน
- (5) สะท้อนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างมีประสิทธิภาพ

12) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ของประเทศฟินแลนด์

APEC (2012, p. 10-13) องค์ประกอบสมรรถนะอาจารย์ของประเทศฟินแลนด์ กล่าวถึงกรอบแนวคิด ดังนี้

- (1) อาจารย์ใช้การวิจัยเป็นฐาน
- (2) มีการพัฒนาความรู้ตนเองให้สูงขึ้น
- (3) เป็นผู้แนะนำที่ดี เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน
- (4) ตั้งคลินิกช่วยให้นักเรียนพัฒนาดีขึ้น โดยอาศัยการวิจัยเรียนรู้และการสอน

13) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ APEC

APEC HRDWG Wiki (2012, น. 1-6) ได้กล่าวถึงสมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ว่าจากการศึกษาวิจัยสมรรถภาพในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

- (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (2) การแก้ปัญหา
- (3) การบริหารจัดการตัวเอง
- (4) การทำงานเป็นทีม

14) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ Mc Connell MSP

Mc Connell MSP รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของยุโรป (2012, p. 1-3) กล่าวว่าสมรรถนะอาจารย์ต้องมีการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีภาระงานที่ควรปฏิบัติ คือ

- (1) เตรียมการสอนและทำการสอนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบ
- (2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- (3) การประเมินการทำงานของนักเรียน
- (4) ให้คำแนะนำแก่นักเรียน
- (5) ส่งเสริมและป้องกันความปลอดภัยให้กับนักเรียน
- (6) การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อวางแผนเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่นักเรียน
- (7) การตอบสนองความต้องการของโรงเรียน

3.10.2 สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของกลุ่มอาเซียน

1) สมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ของประเทศสิงคโปร์

Hammond and Baratzsnoden (2005, pp.11) องค์ประกอบสมรรถนะการสอนอาจารย์ของประเทศสิงคโปร์ ในศตวรรษที่ 21 กล่าวถึงกรอบแนวคิด ดังนี้

- (1) การปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Practices)

(2) ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ (Leadership & management)

(3) ประสิทธิภาพส่วนบุคคล (Personal Effectiveness)

2) แนวคิดสถาบันอินโนเทค ประเทศฟิลิปปินส์

ได้จัดประชุมนานาชาติเกี่ยวกับสมรรถนะของอาจารย์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21 ที่ประชุมได้กำหนดสมรรถนะ ประกอบด้วย 11 สมรรถนะ (SEMEO/INNOTECH 2009, p. International Conference Document) ดังนี้

(1) จัดเตรียมแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน (Preparing appropriate lesson plan in Line with the school vision and mission)

(2) สร้างสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การเรียนรู้ (Creating a conducive learning environment)

(3) พัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้ในการสอน (Developing and utilizing teaching and learning resources)

(4) พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Developing higher order thinking skill (HOTS)

(5) สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitating learning)

(6) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (Enhancing ethical and moral Values)

(7) พัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพแก่ผู้เรียน (Facilitating the development of learners' life and career skills)

(8) ประเมินและวัดผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessing and evaluating Learner performance)

(9) สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ (Engaging in professional development)

(10) สร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะผู้ปกครอง (Networking with stakeholders especially with parents)

(11) บริหารจัดการด้านสวัสดิการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Managing students' welfare and other tasks)

2.10.3 สมรรถนะการสอนอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของประเทศไทย

1) องค์ประกอบสมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ โฉมทิพย์ อุดมบุญญานภาพ (2555, น. Online) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะอาจารย์รุ่นใหม่ที่สำคัญและเป็นจุดเด่นในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะ ดังนี้

- (1) มีความสนใจเสาะแสวงหาความรู้ กระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้และเป็นคนบุคคลแห่งการเรียนรู้
- (2) มีความรอบรู้ด้านปรัชญาการศึกษา นโยบายการศึกษา กฎหมายการศึกษา มาตรฐานการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และหลักสูตรการสอนทั่วไป
- (3) มีความรอบรู้ความสามารถที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยสามารถเชื่อมโยงสภาพท้องถิ่นเข้ากับมาตรฐานสากลในลักษณะสหวิทยาการ
- (4) มีความรู้ความสามารถในวิธีการแสวงหาความรู้
- (5) รู้จักและเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน
- (6) มีความรู้และทักษะในวิชาชีพอย่างลุ่มลึก ชัดเจน สามารถสอนแล้วผู้เรียนเข้าใจมีความสามารถเรียนรู้ได้ และสนุกกับการเรียนรู้ สอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถเต็มเวลา และเต็มหลักสูตร
- (7) มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจ ใฝ่รู้และมีความสุข สนุกในการเรียนการสอนมีความสามารถในการสังเกตและรู้จักแก้ไขพฤติกรรมเสริมแรง และการลงโทษที่เหมาะสม
- (8) มีทักษะในการสอนอย่างเชี่ยวชาญ และสร้างสรรค์การเรียนรู้จนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยปลูกเร้าให้ผู้เรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสนองผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (9) มีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายและวิธีการของหลักสูตรและการสอน
- (10) มีความสามารถในการออกแบบ วางแผนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน วิจัยและพัฒนาการสอน มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถวัดและประเมินผลพัฒนาการของการเรียนรู้ได้หลายวิธีได้อย่างเหมาะสม
- (11) มีความรัก ศรัทธาที่จะเป็นอาจารย์ มีความเมตตากรุณา และเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์
- (12) มีจริยธรรม กิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย วางตนอยู่ในศีลธรรมอันดี เปี่ยมคุณธรรมฝึกหัดปฏิบัติตนยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์โดยชี้แนะทางที่ถูกต้องแก้ไขสิ่งผิดและยึดมั่นตามหลักศาสนา
- (13) มีบุคลิกภาพดีเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กและสาธารณชนในด้านคุณธรรมจริยธรรมค่านิยม และการดำรงชีวิต

(14) มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มุ่งมั่นในการทำงาน ทำงานเป็นระบบและ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(15) มีความสามารถในการปลูกฝังวินัย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี และถูกต้องต่อผู้เรียน

(16) มีความสามารถในการจัดระเบียบ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และจัด กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนและมีความสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้ตรงความต้องการของท้องถิ่น

2) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548, น.58) คณะกรรมการคุรุสภาได้อนุมัติให้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ประกอบด้วย สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพอาจารย์ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และได้ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา โดยอาจารย์ที่มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง จะต้องมีสมรรถนะประจำสายงานดังนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับอาจารย์ 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับอาจารย์ 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา 3) นวัตกรรมและสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นอาจารย์

3) สมรรถนะอาจารย์ตามทัศนะของคณะกรรมการคุรุสภา

คณะกรรมการคุรุสภา (2549, น. 289-309) กล่าวสมรรถนะอาจารย์ ดังนี้

(1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับอาจารย์

- สาระความรู้

- * ภาษาไทยสำหรับอาจารย์
- * ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สำหรับอาจารย์
- * เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับอาจารย์

- สมรรถนะ

* สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

* สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

* สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

(2) การพัฒนาหลักสูตร

- สาระความรู้
 - * ปรัชญา แนวคิดทฤษฎีการศึกษา
 - * ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย
 - * วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย
 - * ทฤษฎีหลักสูตร
 - * การพัฒนาหลักสูตร
 - * มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร
 - * การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - * ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร
- สมรรถนะ
 - * สามารถวิเคราะห์หลักสูตร
 - * สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย
 - * สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
 - * สามารถจัดทำหลักสูตร

(3) การจัดการเรียนรู้

- สาระความรู้
 - * ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน
 - * รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียน การสอน
 - * การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - * การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - * การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - * เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้
 - * ในการเรียนรู้การใช้และการผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรม
 - * การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - * การประเมินผลการเรียนรู้
- สมรรถนะ
 - * สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและ

- * สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
 - * สามารถเลือกใช้ พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้
- ของผู้เรียน
- * สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนก
- ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

(4) จิตวิทยาสำหรับอาจารย์

- สาระความรู้
 - * จิตวิทยาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมนุษย์
 - * จิตวิทยาการศึกษา
 - * จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา
- สมรรถนะ
 - * เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน
 - * สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน
 - * สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
 - * สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

(5) การวัดและประเมินผลการศึกษา

- สาระความรู้
 - * หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา
 - * การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา
 - * การประเมินตามสภาพจริง
 - * การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน
 - * การประเมินภาคปฏิบัติ
 - * การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม
- สมรรถนะ
 - * สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง
 - * สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

และหลักสูตร

(6) การบริหารการจัดการในห้องเรียน

- สาระความรู้

- * ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ
- * ภาวะผู้นำทางการศึกษา
- * การคิดอย่างเป็นระบบ
- * การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร
- * มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร
- * การติดต่อสื่อสารในองค์กร
- * การบริหารจัดการชั้นเรียน
- * การประกันคุณภาพการศึกษา
- * การทำงานเป็นทีม
- * การจัดทำโครงการทางวิชาการ
- * การจัดโครงการฝึกอาชีพ
- * การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา
- * การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
- * การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน
- สมรรถนะ
 - * มีภาวะผู้นำ
 - * สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียน
 - * สามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ
 - * สามารถในการประสานประโยชน์
 - * สามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

(7) การวิจัยทางการศึกษา

- สาระความรู้
 - * ทฤษฎีการวิจัย
 - * รูปแบบการวิจัย
 - * การออกแบบการวิจัย
 - * กระบวนการวิจัย
 - * สถิติเพื่อการวิจัย
 - * การวิจัยในชั้นเรียน
 - * การฝึกปฏิบัติการวิจัย

- * การนำเสนอผลงานวิจัย
- * การค้นคว้า ศึกษางานวิจัยในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้
- * การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา
- * การเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย
- สมรรถนะ
 - * สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน
 - * สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนและพัฒนาผู้เรียน

(8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

- สาระความรู้
 - * แนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
 - * เทคโนโลยีและสารสนเทศ
 - * การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ
 - * แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้
 - * การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรม
- สมรรถนะ
 - สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
 - สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
 - สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

(9) ความเป็นอาจารย์

- สาระความรู้
 - * ความสำคัญของวิชาชีพอาจารย์ บทบาท
 - * พัฒนาการของวิชาชีพอาจารย์
 - * คุณลักษณะของอาจารย์ที่ดี

- * การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพอาจารย์
- * การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นอาจารย์
- * เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ
- * เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอาจารย์
- * จรรยาบรรณของวิชาชีพอาจารย์
- * กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

- สมรรถนะ

- * รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน
- * อุดทนและรับผิดชอบ
- * เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- * มีวิสัยทัศน์
- * ศรัทธาในวิชาชีพอาจารย์
- * ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพอาจารย์

4) สมรรถนะอาจารย์ ตามทัศนะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (2549, น. 6-9) ได้กำหนดสมรรถนะของข้าราชการอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ

(1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลในตำแหน่งข้าราชการอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งจะต้องมี เพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน ดังนี้

- การมุ่งผลสัมฤทธิ์
- การบริการที่ดี
- การพัฒนาตนเอง
- การทำงานเป็นทีม

(2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่กำหนดเฉพาะสำหรับข้าราชการอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาแต่ละสายงาน ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

- การออกแบบการเรียนรู้
- การพัฒนาผู้เรียน

- การบริหารจัดการชั้นเรียน

5) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2561, น. Online) ได้กำหนดสมรรถนะอาจารย์ที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 3 ประเภท ดังนี้

(1) สมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน คือ

- การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงาน
- การบริการที่ดี ได้แก่ ความสามารถในการสร้างระบบบริการและความสามารถในการให้บริการ
- การพัฒนาตนเอง ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการ และวิชาชีพ และความสามารถในการประมวลความรู้และนำความรู้ไปใช้
- การทำงานเป็นทีม ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีมและความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกัน

(2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency)

สมรรถนะประจำสายงาน คือ สมรรถนะที่กำหนดเฉพาะสำหรับแต่ละตำแหน่ง เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งนั้นแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับหน้าที่ และส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น สำหรับสมรรถนะประจำสายงานของอาจารย์ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรความสามารถในเนื้อหาสาระที่สอน ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรม สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้
- การพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความสามารถในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความสามารถในการปลูกฝังความเป็นไทย และความสามารถในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

- การบริหารจัดการชั้นเรียน ได้แก่ ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน

- การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัย ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา และวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการสังเคราะห์ เช่น จัดทำแผนหรือโครงการเพื่อการจัดการเรียนรู้และบูรณาการความรู้ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ความสามารถในการเขียนเอกสารทางวิชาการ ความสามารถในการวิจัย

- การสร้างความร่วมมือกับชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการนำชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษา ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

(3) วินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

เป็นคุณลักษณะร่วมที่อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาต้องยึดถือเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- การมีวินัย ได้แก่ การควบคุมตนเอง การปฏิบัติตามกติกาของสังคม

- การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดีทางกายการเป็นแบบอย่างที่ดีทางวาจา การเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจิตใจ

- การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ได้แก่ การปฏิบัติตามปรัชญาและแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม เหมาะสมกับฐานะ หลีกเลียงจากอบายมุข การรักษาสิทธิของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

- ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ได้แก่ การยึดมั่นในการยกย่องชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ ปกป้องเกียรติภูมิ เสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

- ความรับผิดชอบในวิชาชีพ ได้แก่ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ยอมรับผลจากการกระทำของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในวิชาชีพ และมุ่งมั่นพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า

6) คุณภาพการศึกษากับสมรรถนะของอาจารย์ที่พึงประสงค์

จิตติมา วรณศรี (2552, น. 2-5) กล่าวสมรรถนะอาจารย์ ได้ถูกกำหนดมาตรฐานโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาที่กำหนดมาตรฐานด้าน

ความรู้ของอาจารย์ไว้ 9 มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของอาจารย์ไว้ 10 ด้าน และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดสมรรถนะของอาจารย์ไว้ 8 ด้าน ซึ่งสามารถสังเคราะห์มาตรฐานอันเป็นสมรรถนะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ ได้ 12 ด้าน ดังนี้

(1) สมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะ การมีความรู้เนื้อหาวิชาที่สอนและเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง

(2) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

(3) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้

(4) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล สามารถเลือกวิธีการ และเครื่องมือในการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม ตรงตามสภาพจริง สามารถสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

(5) สมรรถนะด้านสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเลือกใช้สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสื่อในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ

(6) สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยคิดค้นทดลอง และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

(7) สมรรถนะด้านจิตวิทยาและการจัดการชั้นเรียน มีความเข้าใจธรรมชาติผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน สามารถกำกับดูแล แก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน และสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำ ส่งเสริมความถนัดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

(8) สมรรถนะด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร สามารถใช้ทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อความหมายได้ถูกต้อง ตรงประเด็น สามารถเขียนเอกสารทางวิชาการและสามารถใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อแสวงหาความรู้หรือสื่อสารได้

(9) สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา สามารถสังเคราะห์หรือจัดทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน สามารถสร้างสรรค์ บูรณาการความรู้ วิธีการสอนหรือสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

(10) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเอง ยอมรับและปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง สามารถนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนางาน และวิชาชีพสามารถเลือกวิธีพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อแสวงหาความรู้ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอและเป็นผู้นำทางวิชาการ

(11) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบบทบาทหน้าที่ของตน ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างความสัมพันธ์และประสานงานกับชุมชน ร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาหรือชุมชน และสามารถจัดบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

(12) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรักเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้เรียน มีความศรัทธาในวิชาชีพและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ อาจารย์ มีความอดทนและรับผิดชอบต่อหน้าที่ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

7) องค์ประกอบสมรรถนะอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของ วิจารณ์ พานิช

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 135) กล่าวถึงสมรรถนะอาจารย์ ในศตวรรษที่ 21 ว่า

(1) อาจารย์ต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “อาจารย์ผู้สอน” มาเป็น “อาจารย์ฝึก”

(Coach) โดยจัดการเรียนรู้แบบ PBL และ PLC

(2) อาจารย์รวมตัวกันเป็นชุมชน (Teacher community) ทำหน้าที่

(3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent)

(4) การพัฒนาตนเองของอาจารย์เพื่อเป็นบุคคลเรียนรู้ (Learning person)

(5) ทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team work)

(6) การวัดและประเมินผลแบบ Formative Assessment

8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2555, น.136) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์อาชีวศึกษาตามสมรรถนะในหน้าที่เฉพาะสาขาวิชา (Functional competency) ไว้ ดังนี้

(1) พัฒนาสื่อการสอน และวัสดุช่วยสอนด้านอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) พัฒนาสื่อการสอนประเภทชุดการสอน 2) พัฒนาวัสดุช่วยสอน 3) สร้างสื่อการสอนประเภทชุดทดลอง

(2) ปฏิบัติงานอาชีพเฉพาะหลักสูตรเทคโนโลยี ได้แก่ ปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะทางใน สาขาวิชา เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรม สารสนเทศ โยธา อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

(3) จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาทั้งในระดับฝีมือและระดับเทคนิค ได้แก่ 1) สอนทฤษฎี และปฏิบัติในสาขาวิชาชีพระดับฝีมือ (ปวช.) 2) สอนทฤษฎี และปฏิบัติในสาขาวิชาชีพระดับเทคนิค (ปวส.) และ 3) สอนทฤษฎีและปฏิบัติการระดับปริญญาตรีหลักสูตรเทคโนโลยี (ทล.บ.)

(4) บริหารจัดการในห้องเรียน สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน และห้องปฏิบัติการ ได้แก่ 1) จัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม 2) วางผังจัดการห้องเรียน สถานที่ฝึกปฏิบัติงานและห้องปฏิบัติการ 3) บริหารความปลอดภัยในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานและห้องปฏิบัติการ 4) การบำรุงรักษาเครื่องจักร เครื่องมืออุปกรณ์

(5) ใช้ และบำรุงรักษาครุภัณฑ์ ได้แก่ 1) ใช้ครุภัณฑ์ในสาขาวิชาได้อย่างถูกต้อง 2) บำรุงรักษาครุภัณฑ์ได้ และ 3) ซ่อมครุภัณฑ์เบื้องต้นได้

(6) สร้างนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ทางด้านช่างเทคโนโลยี ได้แก่ 1) สร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ทางด้านช่างเทคโนโลยี 2) ทำวิจัยเพื่อพัฒนาในสาขาวิชาชีพของตนเอง 3) นำไปใช้อย่างคุ้มค่า

(7) นิเทศการฝึกงานของนักเรียนนักศึกษา ได้แก่ 1) ติดตามประสานงานของนักเรียนนักศึกษา 2) นิเทศการฝึกงานของนักเรียนนักศึกษา 3) เขียนรายงานการนิเทศการฝึกงาน

(8) ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ (มาตรฐานสาขาวิชา) ได้แก่ 1) สร้างเครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพ 2) ประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามสมรรถนะวิชาชีพ

(9) ประยุกต์ความรู้ในงานอาชีพเฉพาะ มาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ประยุกต์การอาชีวศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 2) ประยุกต์ความรู้ในงานอาชีพพัฒนาการจัดการเรียนรู้

(10) พัฒนาตนเองในวิชาชีพ ได้แก่ พัฒนาสมรรถนะของตนเองในสาขาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

9) เมธา กิ่งทอง (2556, น.15-73) ได้กำหนดแนวคิดสมรรถนะการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการวางแผนการสอน (2) ด้านวิชาชีพ (3)

ด้านการจัดหาและการเตรียมสื่อการเรียนการสอน (4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (5) ด้านการวัดและประเมินผล

10) เมธิศิน สมอุ้นจารย์ (2556, น.175-176) เสนอแนวคิดรูปแบบพัฒนาสมรรถนะอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะ ประกอบด้วย (1) สมรรถนะหลัก (2) สมรรถนะประจำสายงาน (3) สมรรถนะเฉพาะ (4) สมรรถนะทั่วไป ดังนี้ (1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1.1) สมรรถนะด้านวิชาการ (1.2) สมรรถนะด้านเชาวน์ปัญญา (1.3) สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ (1.4) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ (2.1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (2.2) สมรรถนะด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา (2.3) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล (2.4) สมรรถนะด้านการใช้จิตวิทยาสำหรับอาจารย์เพื่อการจัดการเรียนการสอน (2.5) สมรรถนะด้านการวิจัยทางการศึกษา (2.6) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน และ (2.7) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร (3) สมรรถนะเฉพาะ (Specialized Competency) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (3.1) สมรรถนะด้านวิชาชีพช่างเฉพาะ (3.2) สมรรถนะด้านการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร (3.3) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการศึกษาวิชาชีพ และ (3.4) สมรรถนะด้านการเป็นอาจารย์มืออาชีพ (4) สมรรถนะทั่วไป (Generalized Competency) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (4.1) สมรรถนะด้านภาษาและเทคโนโลยี (4.2) สมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ (4.3) สมรรถนะด้านการประสานความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะประกอบด้วย 5 วิธี ได้แก่ (1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) การศึกษาต่อ (3) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (4) การฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (5) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ (2) การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

11) ลัดดาวัลย์ สืบจิต (2556, น.13-17) ได้กำหนดแนวคิดสมรรถนะการสอนของอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการ และด้านประสิทธิผลส่วนบุคคล ดังนี้

(1) การปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ หมายถึง การปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน เพื่อบริการต่อสาธารณะชนตามบริบทของวิชาชีพชั้นสูง ในการบริการให้ผู้เรียน และสังคมที่ดีที่สุด โดยวัดได้จาก

องค์ประกอบ (1) การพัฒนาผู้เรียน (2) การจัดการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรม (3) การบริการที่ดี และ (4) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

(2) ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการหมายถึง การปฏิบัติตนซึ่งแสดงออกถึงความสามารถในการนำการบริหารจัดการงานใด ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ เป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการดำเนินเพื่อให้คงอยู่ มีการวางแผน การจัดการ การจูงใจ การควบคุม และการกระทำหน้าที่ ทำให้เกิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างมีแบบแผนโดยวัดได้จากองค์ประกอบ (1) ภาวะผู้นำ (2) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนา (3) การบริหารจัดการชั้นเรียน (4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) การทำงานเป็นทีมตามสหวิชาชีพ

(3) ประสิทธิภาพส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใด ๆ แล้วประสบความสำเร็จทำให้เกิดผลตรง และครบถ้วนตามที่วัตถุประสงค์ไว้ ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ เช่น ความถูกต้อง ความมีคุณค่า ความเหมาะสมดีงาม ตรงกับความคาดหวังและความต้องการของหมู่คณะ สังคมและผู้นำผลนั้นไปใช้ เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นการปฏิบัติด้วยความพอใจ ปฏิบัติเต็มความสามารถ ปฏิบัติด้วยการเลือกสรรกลวิธี และเทคนิควิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้บรรลุทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพอย่างสูงสุดแต่ใช้ทุน ทรัพยากรและระยะเวลาน้อยที่สุด โดยวัดได้จากองค์ประกอบ (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (2) การครองตนและการพัฒนาตนเอง (3) การปรับตัวและความยืดหยุ่น

12) พงษ์พัฒน์ วงษ์ศิลป์ (2562, น.7) ได้กำหนดแนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตควรมี ซึ่งประกอบไปด้วยสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ความรู้ด้านออกแบบและวางแผนการสอน 2) ความรู้ด้านวิชาชีพและเนื้อหาวิชา 3) ความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) ความรู้ด้านสื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ 5) ความรู้ด้านวัดและประเมินผล 6) ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 7) ทักษะรู้ด้านออกแบบ และวางแผนการสอน 8) ทักษะด้านวิชาชีพและเนื้อหาวิชา 9) ทักษะด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ 10) ทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ 11) ทักษะด้านวัดและประเมินผล 12) ทักษะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 13) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 14) คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ 15) คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม 16) คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ

จากการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์ จากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะของอาจารย์

เพื่อการสังเคราะห์ กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการสอนอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สมรรถนะของอาจารย์ (Instructor competencies) เป็นองค์ประกอบสมรรถนะการสอนอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต จากผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการมากกว่า 27 แหล่ง ได้แก่ 1) APEC (2012, p. 2), 2) Boyatzis (1982b, p. 229-234), 3) Gall and Vajtek (1994, p. 12), 4) Good (1978, p. 121), 5) Schleicher (2010, น. 1-10), 6) Spencer, Lyle M. and S (1993, p. 9-12), 7) Stein and Su (1982, p. 274), 8) Thach and Murphy (2006, p. 5-6), 9) ชาริณี ตวีรัญญู (2550, น. 10), 10) บัณฑิตา ถานุปัญญา (2553, น. 5), 11) ประกอบ ศรีตระกูล (2550, น. 6), 12) ปัญญา ทองนิล (2553, น. 18), 13) ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, น.13-16), 14) พรณี ลีกิจวัฒน์ ไพฑูรย์ พิมดี และแสงอุทัย มอโท (2556, น. 2-3), 15) พิเชิต เทพวรรณ (2555, น.29-30), 16) พูนสุข อุดม (2556, น. 16-17), 17) มนูญ สุคีตา (2546, น. 4), 18) แมคเคลแลนด์ (เดือนใจ ดลประสิทธิ์, 2552, น.46), 19) ระวี ฤทธิ์เกรียง (2539, น. 6), 20) รัตนาภรณ์ มูรี (2550, น. 5), 21) รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่ (2558, น. 24), 22) ศุภชัย ยาวะประภาษณ์ (2548, น. 37-44), 23) สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2547, น. 47-49), 24) สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2531, น. 54), 25) สุริยา กลิ่นบานชื่น (2550, น. 6), 26) อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2548, น. 23), และ 27) อำนวย เมืองเกลี้ยง (2539, น. 3) ซึ่งมีมากถึง 15 แหล่ง ที่มีครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านความรู้ 2) สมรรถนะด้านทักษะ และ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ดังกล่าวมานั้น พิจารณาเห็นว่า องค์ประกอบบางตัวมีความหมายเดียวกัน แต่นักวิชาการเรียกชื่อต่างกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อ องค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกัน แต่เรียกชื่อแตกต่างกันที่เป็นกลาง (Neutral) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความหมายเดียวกันและครอบคลุมองค์ประกอบอื่น ที่ใช้ชื่อแตกต่างกันนั้น หรือเลือกใช้ องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งปรากฏการสังเคราะห์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์

นักการศึกษาที่เสนอแนวคิดทฤษฎี	องค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต		
	1. สมรรถนะ ด้านความรู้	2. สมรรถนะ ด้านทักษะ	3. สมรรถนะ ด้านคุณลักษณะ ส่วนบุคคล
1. APEC (2012, p. 2)	✓	✓	
2. Boyatzis (1982b, p. 229 - 234)	✓	✓	✓
3. Gall and Vajtek (1994, p. 12)	✓	✓	✓
4. Good (1978, p. 121)	✓	✓	✓
5. Schleicher (2010, น. 1-10)	✓		
6. Spencer, Lyle M. and S (1993, p. 9 - 12)	✓	✓	
7. Stcin and Su (1982, p. 274)	✓		✓
8. Thach and Murphy (2006, p. 5-6)	✓	✓	
9. ชาริณี ตริวรัญญ (2550, น. 10)	✓	✓	
10. บัณฑิตา ถานุญญา (2553, น. 5)	✓	✓	
11. ประกอบ ศรีตระกูล (2550, น. 6)	✓	✓	
12. บัณฑิตา ทองนิล (2553, น. 18)	✓	✓	✓
13. ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, น.13 -16)	✓	✓	✓
14. พรณี ลีกิจวัฒน์ ไพฑูรย์ พิมดี และแสงอุทัย มอโท (2556, น. 2 - 3)	✓	✓	✓
15. พิชิต เทพวรรณ (2555, น.20 - 30)	✓	✓	✓
16. พูนสุข อุดม (2556, น. 16 - 17)	✓	✓	✓
17. มนูญ สุคิตา (2546, น. 4)	✓	✓	✓
18. แมคเคิลแลนด์ (เตือนใจ ดลประสิทธิ์, 2552, น.46)	✓	✓	✓
19. ระวี ฤทธิ์เกรียง (2539, น. 6)	✓	✓	✓
20. รัตนภรณ์ มูรี (2550, น. 5)	✓	✓	
21. รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่ (2558, น. 24)	✓	✓	

ตาราง 2 (ต่อ)

นักการศึกษาที่เสนอแนวคิดทฤษฎี	องค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต		
	1. สมรรถนะ ด้านความรู้	2. สมรรถนะ ด้านทักษะ	3. สมรรถนะ ด้านคุณลักษณะ ส่วนบุคคล
22. ศุภชัย ยาวะประภาส (2548, น. 37 - 44)	✓	✓	
23. สุภิญญา รัศมีธรรมโชติ (2547, น. 47 - 49)	✓	✓	✓
24. สุรพันธ์ ตันศรีวงษ์ (2531, น. 54)	✓	✓	
25. สุริยา กลิ่นบานชื่น (2550, น. 6)	✓	✓	✓
26. อภรณ์ ภูวพิทยพันธุ์ (2548, น. 23)	✓	✓	✓
27. อำนวย เมืองเกลี้ยง (2539, น. 3)	✓	✓	
รวมจำนวนนักการศึกษา (แหล่ง)	27	25	15

จากตาราง 2 องค์ประกอบสมรรถนะของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หมายถึงพฤติกรรมของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ที่มาจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งจะทำให้อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตนั้น ๆ แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การปฏิบัติงานการสอน ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามแนวคิดของ Good (1978, p. 121) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก

สมรรถนะของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หมายถึง ความสามารถที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ที่พึงมีในการปฏิบัติงาน ตามภารกิจ พฤติกรรมการทำงาน ในบทบาทและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลดีเยี่ยม ประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านคุณลักษณะซึ่งวัดได้ การรับรู้ของอาจารย์ ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่ถูกสั่งสมมาจากการศึกษาของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ได้แก่ความรู้พื้นฐาน ความรู้วิชาชีพ การค้นคว้า

การฝึกอบรม การเรียนรู้ ทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความเป็นครู สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง สมรรถนะด้านความรู้วิชาชีพ สมรรถนะด้านการสื่อสาร สมรรถนะ ด้านจิตวิทยาสำหรับครู สมรรถนะด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการ บริหารการจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านการ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ เรียนรู้ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความสามารถของ อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นลักษณะบุคคลที่มี ความสามารถพื้นฐาน ทักษะทางวิชาชีพ ฝีมือที่ใช้ปฏิบัติงานใด ๆ หรือ กิจกรรมใด ๆ แล้วประสบความสำเร็จ ทำให้บังเกิดผลตรงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย สมรรถนะทักษะด้านการ พัฒนาตนเอง สมรรถนะทักษะด้านวิชาชีพช่าง สมรรถนะ ทักษะด้านการสื่อสาร สมรรถนะทักษะด้านหลักสูตรและทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะ ทักษะด้านการบริหารการจัดการชั้นเรียนสมรรถ นะทักษะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สมรรถนะทักษะด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี สมรรถนะทักษะด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ สมรรถนะทักษะด้านจิตวิทยาสำหรับอาจารย์ผู้สอน

3) คุณลักษณะ (Attributes) หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิตที่แสดงถึง ลักษณะนิสัย จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำและความ มั่นใจในตนเองที่จำเป็น ต่อการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย สมรรถนะด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู สมรรถนะด้านบุคลิกภาพและ สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพ อาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 (2566, น.3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตาม มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน โดย คุณภาพอาจารย์มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ

1.1 ความรู้ในศาสตร์สาขาของตน

1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะ (Competencies) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ

2.1 ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.4 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 ค่านิยม (Values) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ

3.1 คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2 ถำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนสมรรถนะอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบการสร้างรูปแบบ การประเมินรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความหมายของรูปแบบ

อนันต์ นามทองตัน (2557, น.76) ได้กล่าวว่ารูปแบบ หมายถึง กรอบแนวคิดที่อธิบายแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นชุดของตัวแปรหรือองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กันอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งอาจเป็นแนวคิดที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สามารถอธิบายความสลับซับซ้อนให้ง่ายขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลขึ้นในด้านใดด้านหนึ่งได้

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553, น.3) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิด ทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น.124) ได้กล่าวว่า ความหมายของรูปแบบ จำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้ 1) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์โมเดลเสื้อ เป็นต้น 2) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อ ที่เรียกว่า “Mathematical Model” 3) แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่ง

ใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางที่เรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

ศิริชัย กาญจนวาสี (2550, น.46) ได้กล่าวว่า รูปแบบอาจเป็นเพียงการจำลองของจริงหรืออาจมีลักษณะเป็นทฤษฎี หรืออาจเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่รูปธรรมของการปฏิบัติก็ได้

คีฟส์ (Keeves. 1988, p.33) ได้กล่าวว่ารูปแบบ คือสิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้อง ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบสำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

ราช (Raj. 1996, p.241) ได้กล่าวว่า รูปแบบมี 2 ความหมาย คือ 1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพ โดยการลดทอนเวลา ความพอเหมาะ และกาลเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

จึงสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบแนวคิดที่อธิบายแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นชุดของตัวแปร หรือองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเป็นแนวคิดที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง รายละเอียดขององค์ประกอบการพัฒนาแบบด้านการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการของรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการสังเคราะห์เอกสาร ศึกษาความต้องการและการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม อย่างเป็นระบบต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จ สามารถพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านสมรรถนะ และ 3) ด้านค่านิยม

4.2 ประเภทของรูปแบบ

สมิธ และคณะ (Smith and others, 1980, p.461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกเป็น

(1) รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

(2) รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องบินวิทยุบังคับ เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2) รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกเป็น

(1) รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชาเป็นต้น เบอร์ตาลันฟี (Bertalanffy. 1968, p.24) ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าวว่า การมีรูปแบบ ข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยาก แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

(2) รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

คีฟส์ (Keeves. 1988, p.561-565) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียน สร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถังน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออก ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิด อัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนปริมาณน้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันธุศาสตร์การศึกษา การย้ายออก การจบการศึกษา สำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2) รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพเพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้ คือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้ม

ว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์ เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

(2) รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่ง อาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

สไตน์เนอร์ (Steniner. 1988, p.9) กล่าวว่า รูปแบบ คือ สิ่งของสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกับสิ่งหนึ่งและได้จำแนกความหมายโดยเฉพาะของโมเดลเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) โมเดลเชิงกายภาพ (Physical model) แบ่งออกได้ ดังนี้

(1) โมเดลของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model - of) เช่น โมเดลหรือรูปแบบจำลองของเครื่องบินเอฟ 16 ลำเล็ก ๆ ที่สร้างจำลองมาจาก เครื่องบินเอฟ 16 เป็นต้น

(2) โมเดลเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model - for) เช่น โมเดลหรือแบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อใช้เป็นต้นแบบผลิตเครื่องบิน เอฟ 16 เราต้องสร้างโมเดลหรือแบบจำลองชนิดนี้ขึ้นมาก่อน เพื่อจะได้เป็นต้นแบบผลิตเครื่องบินเอฟ 16 ลำจริง เป็นต้น

2) โมเดลแนวความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual model-of) แบ่งออกได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงแนวความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual model - of) คือ โมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว

(2) โมเดลเชิงแนวความคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual model-for) คือ โมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายทฤษฎี

สรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทการแบ่งประเภทของรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ

4.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

บราวน์และโมเบิร์ก (Brown and Moberg. 1980, p.16-17) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) กล่าวว่าองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) โครงสร้าง (Structure) 4) กระบวนการจัดการ (Management Process) และ 5) การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

บาร์โด และฮาร์ทแมน (Bardo and Hartman. 1982, p.15) ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุว่ามีรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากมายน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ รูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิตและ 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้นและให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด

บุช (Bush. 1986, p.19) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของรูปแบบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา รูปแบบขององค์การทางการศึกษา 4 ประการคือ 1) เป้าหมาย 2) โครงสร้างองค์การ 3) สภาพแวดล้อม 4) ภาวะผู้นำ

คีฟส์ (Keeves. 1988, p.560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ 1) ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวมๆ (Associative Relationship) 2) ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตซึ่งสามารถที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) ควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องพยากรณ์ได้แล้ว ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย 4) ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

สรุปได้ว่าการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใดมีโครงสร้าง และความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ

เป็นหลัก ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างรูปแบบประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และรายการตามองค์ประกอบ

4.4 การพัฒนารูปแบบ

รัตนะ บัวสนธิ์ (2550, น.24-25) ได้กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการหรือการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพความต้องการผลิตภัณฑ์ รวมทั้งลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการนำความรู้หรือผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยมีลักษณะหรือรูปแบบตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการสร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้ อาจต้องใช้นักคิดที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการสร้างผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เมื่อสร้างผลิตภัณฑ์เสร็จแล้วก็ต้องนำไปตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์เป็นการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินการในขั้นตอนนี้ จะมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental design) ว่าจะใช้แบบแผนใดจึงจะเหมาะสมควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้ดีและทำให้การวิจัยเกิดความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลสรุปเป็นการประเมินผลผลิตภัณฑ์ในภาพรวมทั้งหมดซึ่งประเมินทั้งตัวผลิตภัณฑ์ กระบวนการใช้ผลิตภัณฑ์ ผลที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ผลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

วาริ เพ็งสวัสดิ์ (2553, น.9) เสนอขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ 2 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำมากำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

(1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบแนวคิดการวิจัย

(2) การศึกษาจากบริบทจริง ในขั้นตอนนี้อาจดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

- การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีการศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

- การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี หน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ หรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

- การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีศึกษาอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

(3) จัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัย เพื่อจัดทำรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจจะปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งจะให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

จึงสรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบนั้นมีขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วอาจจำแนกเป็นขั้นตอนสำคัญได้ 4 ขั้นตอน คือ การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ การสร้างรูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบและการประเมินผลรูปแบบในภาพรวม ส่วนในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดขึ้นอยู่กับลักษณะ และกรอบแนวคิดที่เป็นฐานในการนำเสนอรูปแบบนั้น ๆ งานวิจัยนี้จะได้นำแนวคิดรูปแบบการพัฒนาที่นำเสนอมาประยุกต์ใช้เป็น 4 ขั้นตอน เพื่อดำเนินการใช้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

4.5 การตรวจสอบรูปแบบ

วาร์โรว์ (2553, น.10-11) ได้กล่าวว่า การทดสอบรูปแบบทำได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1) การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดการประเมินที่พัฒนาโดย The Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam and others) ได้นำเสนอหลักการประเมิน เพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

(1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

(2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

(3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

(4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2) การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบหรือดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป โดยไอน์เนอร์ (Eisner, 1976, p.192-193) ได้เสนอแนวคิดการประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

(1) การประเมินโดยแนวทางนี้จะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะประเมิน

(2) รูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ในวงการอุดมศึกษาซึ่งนิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

(3) รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี มาตรฐานและเกณฑ์มาจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ

(4) เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามความต้องการและความถนัดของแต่ละคน ตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูลและวิธีการนำเสนอ

3) การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องมักใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

4) การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบการทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายมีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบไปปรับปรุงต่อไป

กัสเคย์ (Guskey. 2000, p.74) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบข้อเสนอหรือรูปแบบไว้ว่า ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ประการ ดังนี้

1) ด้านความเหมาะสม (Propriety) โดยพิจารณาจากกระบวนการได้มา ความครอบคลุมองค์ประกอบ การใช้ถ้อยคำสำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหาความคุ้มค่าในการนำไปดำเนินการ ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์

2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พิจารณาถึงความสามารถในการนำไปสู่การปฏิบัติการมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นและการมีระเบียบกฎหมายที่เอื้อให้สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอดังกล่าวได้

3) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) พิจารณาจากความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ บริบทของเขตพื้นที่การศึกษา และความสอดคล้องภายในขององค์ประกอบแต่ละด้าน

4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) พิจารณาจากผลดีที่จะเกิดขึ้นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน

จึงสรุปได้ว่า คุณภาพของรูปแบบ หมายถึง ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยใช้เครื่องมือในการประเมินให้เกิดความน่าเชื่อถือ

4.6 ลักษณะของรูปแบบที่ดี

รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ (วาโร เฟิงส์วาล์. 2553, น.6)

1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นธรรมดา อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ

2) รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก

3) รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน

4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา

5) รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

คีฟส์ (Keeves. 1988, p. 560) ได้กล่าวว่ารูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ 1) ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) 2) ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตซึ่งสามารถที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) ควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องพยากรณ์ได้แล้ว ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย 4) ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

จึงสรุปได้ว่า รูปแบบที่ดีควรเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปร อธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้เกิดการสร้างความคิดรวบยอดใหม่ และเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา

5. ประเมินคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สถาบันการอาชีวศึกษา ปัญหาของคุณภาพการศึกษา ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 48

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพภายในนั้น มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้คือ

5.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.54) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของ และการประกัน หมายถึง รับรองว่าจะรับผิดชอบในความผิดลหุโทษนี้ไม่ชำระหนี้ตามสัญญา หลักทรัพย์ที่ให้ไว้เป็น เครื่องมือรับรอง เมื่อนำคำสองคำนี้มารวมกันก็มีความหมายว่า รับรองคุณลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

วันทนา เมืองจันทร์ (2544, น.24) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพไว้ว่า กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความมั่นใจว่ากระบวนการผลิตทุกส่วนดำเนินการไปอย่างมีสัมพันธเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2553, น.11) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพไว้ว่า การประกันคุณภาพ เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับระบบคุณภาพทุกระบบ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิดและ การให้รายละเอียด หรือคำแนะนำต้องทำก่อนลงมือทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อสามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2543ก, น.8) ได้ให้ความหมายของคุณภาพไว้ว่า ผลงานหรือสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐานและการปฏิบัติงานตามคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้บริหาร

สมาน ชาดิยานนท์ (2550, น.14) 1) ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่าเป็นการสร้างความมั่นใจว่า โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานที่พ่อแม่ผู้ปกครองส่งเข้ารับ การอบรมสั่งสอนที่โรงเรียน และเมื่อจบการศึกษาแล้วจะเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ประพฤติดี มีคุณธรรม มีรูปร่างและจิตใจที่สมบูรณ์ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของที่คาดหวังของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541, น.8) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า ต้องมีกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษา การวางแผนทำงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ

กรมวิชาการ (2542, น.14) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า หมายถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2543, น.8-9) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษา หลักแนวคิดและกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การ พัฒนาตนเองของคนเราคนที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องตามทำนองครองธรรม และได้รับสิ่งที่ดี ๆ การศึกษามีใช่เป็นเพียงการให้ชีวิตระยะเวลาหนึ่งในโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นเหมือนปัจจัยในการ ดำรงชีวิตทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบคลุม หน้าที่การงานตลอดจนความก้าวหน้าและมั่นคงของประเทศ ยิ่งในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ที่นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปจนถึงรูปแบบการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมใหม่ ๆ มาสู่สังคมไทย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนมีหลักคิด รู้จักใคร่ครวญเลือกสรรและปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์และสิ่งใหม่ ๆ ที่มาในชีวิตตลอดเวลา ระบบการศึกษาจะต้องตอบสนองการทำงานในยุคข้อมูลข่าวสาร การสนองการส่งเสริมให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมจิตนาการมากกว่าที่เป็นมาในอดีต บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ คุณภาพของการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของคุณภาพทรัพยากรมนุษย์

บำรุง จันทวานิช (2542, น.79) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ว่าเป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติหรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น.7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริหาร ทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้รับบริการทางอ้อมได้แก่ สถาน ประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรืออยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มี ประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา (2553, น.3) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในว่า หมายถึง การประเมินผลติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการเตรียมคนให้พร้อมในยุคที่โลกไร้พรมแดน ด้วยการศึกษที่ดีมีมาตรฐาน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งสถานศึกษาทุกแห่ง จะต้องมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินภายนอกจากหน่วยงานที่เป็นองค์การของมหาชนในทุกห้าปี ซึ่งการรับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริการที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้วและเมื่อกล่าวถึงการประกันคุณภาพภายในพบว่า มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น.3) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการที่จำเป็นต้องดำเนิน เพื่อประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูน การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบ และมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันว่ากระบวนการจัดการของสถานศึกษาจะมีคุณภาพ ตามข้อกำหนดที่วางไว้ได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ระบบการป้องกัน ภาพการศึกษาจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมควบคุมคุณภาพในสถานศึกษา โดยการดำเนินการของสถานศึกษาและหน่วยงานภายใน เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น.6) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในว่า หมายถึง การประเมิน การติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงาน ต้นสังกัดที่มีของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หน้าที่กำกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

จึงสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพทางการศึกษา คือการประกันคุณภาพทางการศึกษา ให้มีการบริหารจัดการและดำเนินงานกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบไปด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ

คุณภาพ และการประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้เสียเกิดความมั่นใจว่า สถานศึกษาจะสร้างคุณภาพให้กับผู้เรียนตามที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

5.2 หลักการและความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น.3-4) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินเปรียบ เหมือนการดูกระจกสองตัวเอง การที่สถานศึกษาใช้กระจกสองตนเอง ส่องงานและส่องศิษย์แล้ว วิเคราะห์หาจุดอ่อนจุดแข็งที่เกิดกับงานกับศิษย์จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ทำให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นคนดีมีความสามารถ และมีความสุข การเป็นผู้บริหาร และเป็นครู ในสถานศึกษานั้นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ คือการพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชนงานที่สำคัญ เช่น การจัดการศึกษาจะก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยั่งยืน ก็ต่อเมื่อบุคลากรในสถานศึกษามั่นมอง ตนเอง มองงาน มองศิษย์อยู่เป็นประจำ กระจกที่ส่องตนเองส่องงานและมองภาพความเติบโตของศิษย์ ย่อมต้องมีหลายชนิดและการมองก็มีไม่มองผ่าน ๆ ผิวเผินหากแต่ต้องมีระบบ ขั้นตอนที่จะทำให้ได้ ภาพเที่ยงตรงสมจริงและนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาเมื่อโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายกระแสโลกเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข สิ่งนั้นก็คือการศึกษามีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น.4-9) ได้กล่าวว่า หลักการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทาง เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาการเรียนการสอนให้เข้าสู่มาตรฐาน
- 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
- 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่ กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก ถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะการดำเนินงานโดยหน่วยงานที่อยู่ในสถานศึกษาซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็น

กว้าง รอบคอบ (2541, น.คำนำ) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการในการพัฒนาการศึกษาที่ช่วยสร้างความมั่นใจ และหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า สถานศึกษามีการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบจากการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญมุ่งมั่นให้สถานศึกษาเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามแนวทางที่จะนำสถานศึกษาเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพได้ตามมาตรฐานนั้นมีหลากหลายแนวทางการบริหารงานคุณภาพ การศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานสถานศึกษาให้เข้าสู่การประกันคุณภาพได้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2543ก, น.8-9) ได้กล่าวว่าหลักการประกันคุณภาพ การศึกษาที่ให้ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีดังนี้

1) รัฐกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร ในจังหวัด สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท (Decentralization)

2) รัฐบาลให้การสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3) รัฐต้องมีการจัดการให้มีการประกันคุณภาพการศึกษามีระบบการตรวจสอบ และ แทรกแซงคุณภาพการศึกษา และระบบประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพมีการดำเนินการ 3 ประการ คือ

(1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control) คือ กระบวนการหรือแนว ปฏิบัติการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐาน กระบวนการ บัณฑิต ผลผลิต และ การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ได้แก่ การพัฒนา ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร การศึกษา และการได้รับการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา

(2) การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality audit and intervention) คือ กระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาประกอบด้วย การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน การจัดทำรายงานของโรงเรียน เปิดเผยต่อ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามตรวจสอบการ ดำเนินงานของโรงเรียน

(3) บทบาทของโรงเรียนในการควบคุมคุณภาพการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาโดยการจัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็น

มาตรฐานกลาง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและ ชุมชน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน มีการสร้างจิตสำนึก ของผู้ร่วมงานให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพต้องปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นหน้าที่ของทุกคน การเป็นสมาชิกของชมรมทางวิชาการและเป็นเครือข่ายศูนย์ ต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสื่อการเรียนการสอน

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2553, น.9-12) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ไม่ใช่ภาระงานใหม่ของสถานศึกษา เป็นเพียงการนำภาระงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมที่สถานศึกษาทุกแห่งมีการดำเนินการอยู่แล้วและมุ่งเน้นไปที่คุณภาพผู้เรียนตาม หลักสูตรอันเป็นการสอดคล้องกับหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ระบุในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

- 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา
- 2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการในสถานศึกษา
- 4) ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 5) ประเมินมาตรฐานการศึกษา
- 6) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วย กระบวนการต่าง ๆ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2543, น.9) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพ (Quality management) คือ การทำงานเป็นมาตรฐานในการบริหารของโรงเรียนนอกจากจะมีระบบมา ควบคุมคุณภาพแล้วโรงเรียนจะต้องให้บุคลากรทุกคนมีการทำงานมาตรฐานโดยการจัดทำเอกสาร ขึ้น 3 ระดับแล้วให้บุคลากรปฏิบัติตามคู่มือทั้ง 3 ระดับ อย่างคงเส้นคงวา มีความเข้าใจตรงกัน มั่นใจ ในคุณภาพ และเฝ้าติดตามคุณภาพอันจะทำให้การทำงานเป็นมาตรฐาน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นงานที่ต้องกระทำ อยู่แล้วในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน หรือการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร จะต้อง กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เป้าหมาย พันธกิจ การทำงานต้องเป็นระบบ เป็นทีมตั้งแต่การ วางแผน การร่วมงาน การร่วมตรวจสอบ การร่วมปรับปรุง การเขียนรายงาน เพื่อเปิดเผยต่อ สาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งรูปแบบการบริหารที่มีส่วนร่วมนี้จะมี ด้วยกัน 4 แบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, น.9-11) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารแบบมี ส่วนร่วม ประกอบด้วย ดังนี้

1) การปรึกษาหารือ (Consultive management) เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ

2) กลุ่มคุณภาพ (QC Circles) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานในรูปแบบของแบบของกลุ่มบุคคล 3-10 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานที่เดียวกัน ซึ่งบุคคล เหล่านี้จะปฏิบัติงานในระดับหัวหน้างานและได้มีการใช้กระบวนการกลุ่มสร้างคุณภาพซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. การร่วมวางแผน (Plan : P) 2. การร่วมมือทำ (Do : D) 3. การร่วมตรวจสอบ (Check : C) และ 4. การร่วมปรับปรุง (Act : A) แต่การที่จะทำเช่นนี้ได้ต้องประกอบด้วย ความพึงพอใจ ของผู้ร่วมงานที่อยู่ในเกณฑ์สูง

3) ระบบข้อเสนอแนะเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับการเสนอแนวคิดของบุคคล โดยการใช้กล่องรับความคิดเห็น

4) ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการเป็นรูปแบบของการระดมทุนระดับเป็นเจ้าของโดยการซื้อหุ้น ส่วนประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

- (1) ได้ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย
- (2) การมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้มีผลทางจิตวิทยาทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงและเกิดการยอมรับกันมากขึ้น
- (3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่ามีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ในการทำงานเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

ผจญ โคจารย์ศรี (2544, น.12) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง เพราะปัจจุบันบทบาทของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาจึงต้องสร้างเครือข่ายให้ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ให้ผู้ปกครองเข้ามาชื่นชมลูกของตนเอง และจัดให้ครู ผู้ปกครองได้ทำความคุ้นเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะเห็นว่าหัวใจของคุณภาพของคน คือ การได้รับการศึกษา ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นขณะที่สังคมโลกพัฒนาเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การศึกษาในโรงเรียนจำเป็นจะต้องตอบสนองการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมโลกปัจจุบันและอนาคตการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งนักการศึกษาได้อธิบายถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2545, น.6) ได้กล่าวถึงบทบาทความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

2) เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม มีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

3) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น.11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือทำให้บุคคลเสียหาย โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงาน ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นการแยกส่วนมาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาตามปกติ โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจนผู้บริหาร ครู อาจารย์

3) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินการจะต้องมีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษา มีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

จึงสรุปได้ว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษานั้นเป็นการดำเนินการ ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

2) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมว่าสถานศึกษาสามารถ สร้างความรู้ ความสามารถให้กับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง

3) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนให้เกิดมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมและประเทศชาติ

4) เพื่อเป็นการรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายใน คือ หลักการบริหารแนวคิดของการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาจากแนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อสนองต่อพระราชบัญญัติศึกษาแห่งชาติที่มุ่ง ให้การศึกษากับคนไทยทุกคนและทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี เป็น การศึกษาให้เปล่าโดยที่รัฐจะเป็นผู้จ่ายให้ และเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพ จึงต้องมีการประกัน คุณภาพภายในจากบุคลากรในหน่วยงานประเมินตนเองเพื่อนำจุดบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้ การศึกษามีคุณภาพ เพื่อรับการประเมินภายนอกจากหน่วยงาน หรือจากองค์กรมหาชน ซึ่งจะต้อง ประเมินทุก ๆ 5 ปี และหลักการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารงานด้าน คุณภาพอย่างครบวงจรในการวางแผนพัฒนาเพื่อเตรียมคนไว้ในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีคุณภาพตามที่ต้องการ และเป็นที่พอใจของบุคคลทั่วไป การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

5.3 แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีนักการศึกษาได้ให้แนวทางการดำเนินงานไว้ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2545, น.13) ได้กล่าววกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control)
- 2) การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal quality audit and intervention)

- 3) การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality accreditation)

วันชัย ศิริชนะ (2549, น.51 - 53) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษาอาจกำหนดรูปแบบของการประกันคุณภาพไว้ 3 ส่วน ดังนี้

- 1) การควบคุมคุณภาพภายใน เป็นส่วนที่องค์กรจะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในองค์กรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างถูกต้อง ๆ

2) การตรวจสอบคุณภาพภายนอก เป็นกลไกในการดำเนินงานจากภายนอกที่จะเข้าไปตรวจสอบระบบการควบคุมคุณภาพภายในองค์กร

3) การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกลไกที่ต่อเนื่องจากการตรวจสอบ เป็นการประเมินผลระบบการควบคุมคุณภาพภายในองค์กร

อ่ำรุ่ง จันทวานิช (2542, น.5) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการคือ

1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำ การศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

(1) การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

(2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา

2) การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

(1) การประเมินความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

3) การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบ ตามที่กำหนดประกอบด้วย

(1) ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

(2) การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(3) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมิน

กรมวิชาการ (2544, น.17-19) ได้กล่าวถึงข้อกำหนดในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ไว้ดังนี้

1) การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา เป็นข้อตกลงที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ดังนี้

(1) กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ

(2) จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแผนแม่บทการดำเนินงานการจัดการศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

(3) ประกาศและชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ตรงกัน รวมทั้งเป็นแนวทางในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา

2) การบริหารจัดการคุณภาพ เป็นการนำทรัพยากรและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ดำเนินการ จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบคุณภาพ มีมาตรฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดในสถานศึกษา โดยมีการจัดการดำเนินการดังนี้

(1) จัดการพัฒนองค์กรให้มีโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการที่มุ่งพัฒนา

(2) จัดและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

3) การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติ การประเมินสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพที่กำหนด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องดังนี้

(1) ตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(2) ทบทวนการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบคุณภาพในสถานศึกษา

4) การรายงานคุณภาพการศึกษา เป็นการสื่อสารให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่กำหนดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอซึ่งดำเนินการ ดังนี้

(1) รายงานคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นระยะและทุกสิ้นภาคเรียน

(2) รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานและแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษา

(3) รายงานผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดการศึกษาตามเป้าหมาย เมื่อครบรอบ ตามช่วงเวลาของธรรมนูญสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น.7-8) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยเขต

จึงสรุปได้ว่า แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นการประเมินคุณภาพทางการศึกษาให้ได้คุณภาพทางการศึกษาโดยมีมาตรฐานการรองรับ ทุกสถานศึกษาต้องมีการประเมินคุณภาพทางการศึกษา

5.4 ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับมีดังนี้

กรมวิชาการ (2542, น.29) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ประชาชน หน่วยงานและสังคมดังนี้

1) นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2) โรงเรียนมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานกลางที่กำหนด โดยมีระบบการบริหารคุณภาพ มีการทำงานที่เป็นมาตรฐานเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย มีการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3) ชุมชนมีความมั่นใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เข้าร่วมจัดการศึกษา และ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน

4) สถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผู้จบการศึกษา มีความมั่นใจและพึงพอใจในคุณภาพของผู้จบการศึกษา รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือเข้าทำงาน

5) สังคมมั่นใจในการจัดการศึกษาและมีหลักประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาและการรายงานผลต่อสาธารณชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น.52) ได้กล่าวว่า ผลที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีดังนี้

1) ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

- 2) ครูได้ทำงานอย่างมืออาชีพ มีการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ ที่ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและเน้นคุณภาพ ได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 3) ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำและความรู้ ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ
- 4) กรรมการสถานศึกษาได้ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม เป็นผู้ทำประโยชน์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาให้แก่เยาวชน
- 5) หน่วยงานที่กำกับดูแล ได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาตนเอง
- 6) ชุมชนและสังคมประเทศชาติ ได้เยาวชนและคนที่ดี มีคุณภาพและศักยภาพที่ช่วย ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

จึงสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน คือ การได้สถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนตามหลักสูตร เป็นไปตามความต้องการของทุกฝ่าย

5.5 บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ได้มีผู้กล่าวไว้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในดังนี้

สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น.113 - 119) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

- 1) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานต้นสังกัด
 - (1) ผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัด

ผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและผู้ช่วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและผู้ช่วย ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งนอกจากดูแลสถานศึกษาแล้วยังต้องกำหนดนโยบายช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และการตรวจสอบติดตามให้สถานศึกษาได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย โดยบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร ระดับหน่วยงานต้นสังกัด พอสรุปได้ดังนี้

- ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทั้งในด้านการบริหารและทางด้านวิชาการ เพื่อจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย
- สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน
- ประกาศนโยบาย ทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับสถานศึกษา
- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในสำนักงาน
- กำหนดมาตรการในการสนับสนุนและช่วยเหลือในการผลักดันในระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สามารถดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะมาตรการทางด้านงบประมาณและบุคลากร
- คอยกำกับหรือติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดทั้งในส่วนของการเตรียมการ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการประเมินภายนอก
- ชมเชยและให้กำลังใจแก่สถานศึกษาทุกแห่งที่ได้ร่วมกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

(2) บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบวิชาการ

บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดในที่นี้ หมายถึง หัวหน้าศึกษานิเทศก์ จังหวัดศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาพิเศษอำเภอ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาบุคลากรอีกด้วย ซึ่งเป็นผู้มี ความสำเร็จอย่างมากในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ สามารถสรุปได้ดังนี้

- ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา
- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน
- ร่วมกำหนดนโยบาย/ทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับสถานศึกษาซึ่งในการกำหนดทิศทางและนโยบายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษานั้น หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องประสานร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดแก่บุคลากรในสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด

- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและประกันคุณภาพภายนอก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาสถานศึกษาตาม แผนการประเมินตนเอง การเขียนรายงานการประเมินตนเองการนำผลการประเมินไปใช้ การเตรียมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา รวมทั้งการประเมินภายนอก นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านบริหารและด้านวิชาการให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วย

- พัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานและสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ได้สะดวก

- สนับสนุนการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยดำเนินการในลักษณะของการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงาน และอำนวยความสะดวกกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอีกด้วย

- จัดทำแผนติดตาม กำกับนิเทศ และประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นการกลั่นกรองก่อนที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

- คอยให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ภายหลังจากการที่สถานศึกษาเข้ารับการประเมินจากองค์กรภายนอกแล้ว

(3) บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบด้านการบริการ

บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบด้านการบริการ ซึ่งในที่นี้หมายถึงเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานนโยบายและแผน งานงบประมาณและการเงิน งานข้อมูลสารสนเทศ และงานบุคลากรทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ มีบทบาทหน้าที่พอสรุปได้

- สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนา และ

จัดสรร บุคลากรในสังกัด จัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัด และการนำแผนนโยบายในระดับชาติลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

- กำกับ ติดตามและช่วยเหลือสถานศึกษา ในส่วนของการใช้งบประมาณการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (ในภาพรวม) สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นของสถานศึกษา และอัตรากำลังของบุคลากรในสถานศึกษา

2) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

(1) ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา และดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยบทบาทของผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นผู้นำในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ ซึ่ง สามารถจำแนกออกเป็น 3 ช่วง ของการดำเนินงานดังนี้

- ช่วงที่ 1 การเตรียมการ ในช่วงของการเตรียมการนี้ผู้บริหารสถานศึกษามี บทบาทสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนให้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี โดยพอสรุปบทบาทของผู้บริหารได้ดังนี้

* ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์เห็นความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาดตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านการบริหารและทางวิชาการเพื่อให้ตนเองสามารถทำหน้าที่ผู้นำในการพัฒนาอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

* สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยมีวิธีการหลากหลายในการสร้างจิตสำนึก เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชี้แจง การพาไปศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

* สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษาการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาสถานศึกษาตามแผนการประเมินตนเอง การเขียนรายงานประเมินตนเอง การนำผลการประเมินไปใช้ การเตรียมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา

* แต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นหน้าที่บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษากระทำการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการนี้มีหน้าที่คอยประสานงานกำกับ ดูแล ติดตาม ช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาสามารถดำเนินการไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง นอกเหนือจากแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ

* ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนและการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกอีกด้วย

- ช่วงที่ 2 การดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในขั้นการดำเนินการของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะนำวงจรบริหาร PDCA มาใช้ในการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในฐานะเป็นแกนนำที่จะทำให้กระบวนการบริหารนี้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทดังนี้

* การวางแผน ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความหวังของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา และทำการศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัดรวมทั้งศึกษาศักยภาพของสถานศึกษาก่อนที่จะมาร่วมกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของสถานศึกษา แล้วจึงร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและ กำหนดภารกิจของสถานศึกษา แล้วจึงจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ฯลฯ และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพในระยะสั้น อันได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหาร สถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนามและรับรองแผนการดำเนินการที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

* การปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม กำกับดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและรับผิดชอบแผนงานและโครงการให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบางแผนงานหรือโครงการผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการ ถ้าเป็นแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับด้านบริหาร และด้านบุคลากร

* การตรวจสอบและประเมินผล เมื่อบุคคลภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมตามแผนงานหรือโครงการ ได้ดำเนินกิจกรรม

ตามแผน ไปแล้ว ให้ผู้บริหารเป็นผู้คอยตรวจสอบติดตามตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มโครงการ ระหว่างโครงการ และสิ้นสุดโครงการ หรือให้ผู้แทนเป็นผู้คอยตรวจสอบการประเมินตนเองของบุคลากรที่คอยรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมหรือโครงการโดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นแกนนำสำคัญตั้งแต่การกำหนดบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบการกำหนดกรอบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือในการประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการเขียนรายงานการประเมิน ตนเอง ทั้งนี้ผู้บริหารอาจจะต้องทำการแต่งตั้งคณะกรรมการในการเขียนรายงานประเมินตนเอง

* ปรับปรุงและพัฒนา หลังจากแต่ละโครงการหรือกิจกรรมได้ทำการประเมินตนเองและทราบผลการประเมินเองแล้ว คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละแผนหรือกิจกรรม ต้องนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง และนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

- ช่วงที่ 3 การประเมินภายนอก คณะครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำรายงานการ ประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษารวมทั้งจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และหลังจากที่ผู้ประเมินภายนอกเข้ามาทำการประเมินสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือ กับคณะผู้ประเมินภายนอกเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ที่จะได้กับสถานศึกษา

(2) กรรมการสถานศึกษา

กรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย/ ส่งเสริมร่วมตัดสินใจวินิจฉัยให้ความเห็นชอบในการดำเนินการของวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา สถานศึกษา เป็นแกนนำประสานความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินกิจกรรมตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษา รวมทั้งการทบทวนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและการพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษา ตรวจสอบและนอกจากนี้ ยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่ กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องให้แก่คณะผู้ประเมินภายนอกอีกด้วย

(3) ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาว่าอยากให้บุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษแล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร และคอยประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนของตัว

นักเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินกิจกรรมตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษา การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนและคุณภาพของนักเรียนในสถานศึกษา รวมทั้งรับทราบผล การประเมินตนเองของสถานศึกษานอกจากนี้ยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคลากรของตนให้แก่คณะผู้ประเมินภายนอกอีกด้วย

(4) ชุมชน

ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรวมทั้งรับทราบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และการปรับปรุงและพัฒนา สถานศึกษาซึ่งการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพราะจะทำให้ชุมชน เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษาและมองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของตนเอง พร้อมกันนั้น สถานศึกษาจะได้รับความช่วยเหลือทั้งแรงกายและทุนทรัพย์จากคนในชุมชน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษา นอกจากนี้บุคลากรในชุมชนยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้คณะผู้ประเมินภายนอก

จากบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ร่วมกันคิดร่วมกันพอสรุปได้ว่าผู้บริหารและคณะครูจะต้องมีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจและการประสาน ความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, น.50-51) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

1) ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้ คำปรึกษาแนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนรวม โดยผู้บริหารควร จะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งการกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผนการนำผลจาก และการรายงานให้สาธารณชนรับทราบ

2) ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุง.2 ภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนสอน และการ

ทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและ
จุดมุ่งหมายหลักการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน
การพัฒนาและการประกันคุณภาพของผู้บริหารและครู ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 40
ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 8) พุทธศักราช 2562

4) ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกัน
คุณภาพและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้
ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการ
ประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่
บ้านชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำร่วมให้และใช้ข้อมูล เพื่อกำหนด
เป้าหมาย จัดทำแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงสถานศึกษา

5) เขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้าน
วิชาการ และสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งกำกับ ติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไป
ตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

6) สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับ
สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษฉบับ
แรก ของประเทศไทยที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และมี
เนื้อหาสาระอย่างละเอียด ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาอย่างมาก
องค์ประกอบหนึ่งทางการปฏิรูปการศึกษา คือ ระบบการบริหารและการจัดการที่เน้นในการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่
47 กำหนดให้มีการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพ
ภายนอก และมาตราที่ 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้ระบบประกัน
คุณภาพภายใน สถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี
เสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การ
พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและรองรับการประกันคุณภาพจากภายนอกต่อไป

การอาชีวศึกษาหรือการศึกษาวិชาชีพจึงเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะความเจริญของประเทศต้องเริ่มจากพื้นฐานของการประกอบอาชีพ สร้างผลผลิตและ รายได้ของประชาชน การจัดการอาชีวศึกษาหรือการศึกษาวิชาชีพ จึงต้อง สอดคล้องกับวิถีชีวิต

จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษาทุกภาคส่วนร่วม ผู้บริหารการศึกษา ทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน โดยที่ทุกฝ่ายจะต้องประสาน ความร่วมมือร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ในการพัฒนาคุณภาพสมรรถนะของอาจารย์ให้ส่งผลถึงต่อคุณภาพของผู้เรียน

6. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

ในการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษา อาศัยแนวคิดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับ หลักสูตรและการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

6.1 แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558

เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดและเจตนารมณ์ของเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สำหรับเป็นแนวทางการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตร ระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 ให้ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้ เป็นแนวทางการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตร ระดับอุดมศึกษาทุกสาขาวิชา สำหรับหลักสูตรที่เปิดใหม่และหลักสูตร ปรับปรุงของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2558 เป็นต้นไป ส่วนหลักสูตรที่อยู่ระหว่างขออนุมัติจากสภา สามารถใช้เกณฑ์ 2548 โดยมีระยะเวลาไม่ เกินวันที่ 11 พ.ศ.2559 (180 วัน) ให้ยกเลิกแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มี มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และกำหนดตัว บ่งชี้ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

1) การจัดการหลักสูตร

(1) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรทุกระดับกำหนดให้ใช้ระบบทวิภาค แต่ไม่ได้จำกัดสถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาระบบอื่นได้เช่นกัน เช่น ระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาคแต่ต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษาไว้ในหลักสูตร ประกอบด้วย การแบ่งภาคการศึกษาระยะการศึกษาแต่ละภาค หน่วยกิต รายวิชา และรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาค

(2) วิชาศึกษาทั่วไปจัดให้มีเนื้อหาวิชาที่เบ็ดเสร็จในรายวิชาเดียว ไม่ควรมีวิชาต่อเนื่อง หรือขั้นสูงขึ้นไป และไม่ควรนำรายวิชาเบื้องต้นหรือรายวิชาพื้นฐานของวิชาเฉพาะมาจัดเป็นวิชาศึกษาทั่วไป

(3) การเปิดสอนหลักสูตรระดับอนุปริญญา ควรเป็นภารกิจของสถานศึกษาประเภทอื่น เช่น วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษาที่จะเปิดสอน ควรมีความเหตุผล ความจำเป็น เรื่องของบุคลากร และความซ้ำซ้อนของวิชาในสถาบันอื่น

(4) การเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จัดไว้ในกลุ่ม หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขานั้นๆ เท่านั้น ต้องมีการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม กับ สถานประกอบการในภาคการผลิตหรือการบริการโดยอาจจัดในรูปสหกิจศึกษา หรือการฝึกงาน อาจารย์ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในทางปฏิบัติมาแล้ว

2) จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์

(1) อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน ทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ต้องมีคุณสมบัติและคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระบุในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ต้องมีคุณสมบัติและคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดเช่นกัน

(2) อาจารย์ระดับอุดมศึกษารับเข้าใหม่ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ฉบับปี พ.ศ. 2558 ประกาศใช้ต้องมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และเผยแพร่รายชื่อและคุณสมบัติของอาจารย์ทุกประเภทข้างต้นในเอกสารหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งปรับปรุงให้ทันสมัยตลอดเวลา

(3) สาขาวิชาใดยังไม่มีประกาศมาตรฐานสาขาวิชา หรือประกาศมาตรฐานสาขาวิชาไม่ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ให้อ้างอิงจากกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันในตารางของ ISCED (International Standard Classification of Education)

(4) คุณสมบัติด้านตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ทุกประเภทควรเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่ได้จากการประเมินผลงานที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มหลักสูตรนั้น ๆ กรณีอาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หลังสำเร็จการศึกษาอนุมัติให้เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาโทได้ หากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาเอก ต้องมีผลงานทางวิชาการภายหลังสำเร็จการศึกษา

(5) สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีที่เน้นปฏิบัติการการทำงานร่วมกับสถานประกอบการหรือมีผลงานทางวิชาการประเภทการพัฒนาเทคโนโลยีหรือผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมเผยแพร่มาแล้ว

(6) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หรือหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ หรือมีตำแหน่งทางวิชาการพิเศษทุกระดับ จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมหรือผู้สอบได้ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงหรือสูงมากตามที่กำหนด โดยให้พิจารณาจากผลงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

(7) สำหรับคุณสมบัติอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้สอบการค้นคว้าอิสระ ในระดับปริญญาโท ให้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้สอบวิทยานิพนธ์

3) ข้อตกลงร่วมผลิตกับสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานอื่น

(1) การตกลงร่วมผลิต องค์การภายนอกต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาในหรือต่างประเทศ ที่ได้รับการรับรอง จากหน่วยงานที่รับผิดชอบของประเทศนั้น หรือเป็นหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรมหาชน หรือบริษัทเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น หากไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้เสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณา

(2) ภายได้ข้อตกลงดังกล่าว บุคลากรที่มาจากองค์กรที่มีความร่วมมือนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์ประจำหลักสูตรได้

4) วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

(1) ภาระงานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระให้นับรวมจำนวนนักศึกษาเก่าที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาด้วย และต้องจัดสรรเวลาให้คำปรึกษานักศึกษาอย่างเหมาะสม

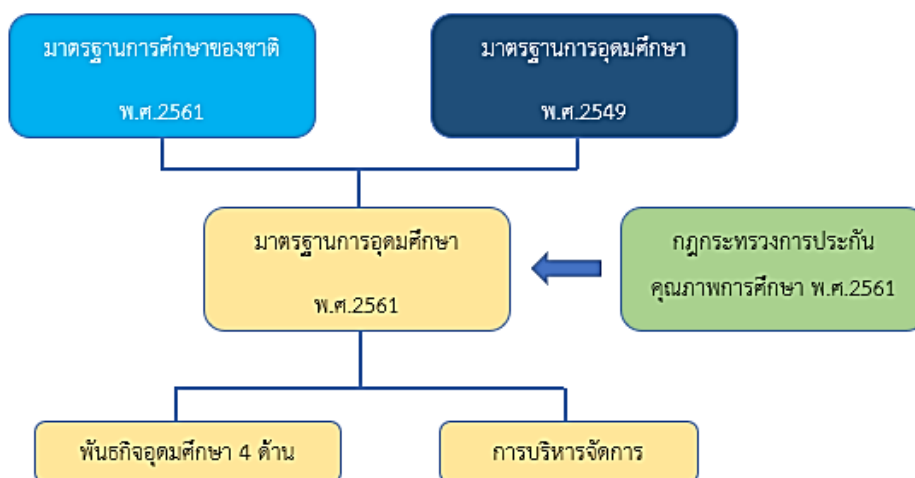
(2) ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดระบบตรวจสอบการคัดลอกผลงาน หรือการซ้ำซ้อนกับงานของผู้อื่น หรือการจ้างทำ โดยใช้ระบบที่ทันสมัย หากพบการกระทำดังกล่าว ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาถอดถอนรายงานการค้นคว้าอิสระ หรือวิทยานิพนธ์ชิ้นนั้น

(3) การเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับชาติโดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานการประชุม หรือคณะกรรมการจัดประชุมจากนอกสถาบันเจ้าภาพอย่างน้อยร้อยละ 25 และมีบทความที่มาจากหน่วยงานภายนอกสถาบันอย่างน้อย 3 หน่วยงาน และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

6.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา และทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ อนุรักษ์คุณค่าความเป็นไทยและรับบริบทสากล โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงเห็นสมควรปรับปรุงมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน ในการส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการข้างต้น โดยมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษาจะครอบคลุมด้านผลลัพธ์ผู้เรียน การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และการบริหารจัดการ ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน โดยเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญคือการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคุณลักษณะของคนไทยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงการอุดมศึกษา, 2561)

ภาพประกอบ 7 ที่มาของมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561

ที่มา : กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย (2561)

มาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้

1) มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

(1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

(2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชนสังคม และประเทศ

(3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษาความเป็นไทย ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก

(4) สรุปคือ ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนผลลัพธ์ที่คาดหวัง 1.1 ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ รอบด้าน เป็นบุคคลผู้เรียนรู้ช่วยเหลือตัวเองได้ 1.2 ผู้เรียนร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและ

ร่วมแก้ปัญหาสังคม (ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์) 1.3 ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง กล่าวต่อต้านสิ่งผิด (อยู่ในสังคมอย่างก่อประโยชน์) (กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย, 2561)

2) มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม

สถาบันอุดมศึกษามีผลงานวิจัยที่เป็นการสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ความต้องการจำเป็นของสังคม ชุมชน ภาครัฐและเอกชน และประเทศ ผลลัพธ์ของการวิจัยและนวัตกรรมมีผลกระทบสูงต่อการพัฒนา ผู้เรียน การสร้างคุณภาพชีวิต หรือการสร้างโอกาส มูลค่าเพิ่ม และขีดความสามารถของประเทศ ในการแข่งขันระดับนานาชาติ

สรุป คือ ด้านการวิจัยและนวัตกรรมผลลัพธ์ที่คาดหวัง – ผลงานวิจัยและนวัตกรรมตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติความต้องการจำเป็นของประเทศ - ผลงานวิจัยและนวัตกรรมนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิต สร้างโอกาส มูลค่าเพิ่ม และพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ

3) มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษาให้บริการวิชาการเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ตามระดับความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน โดยมีการบริหารจัดการที่ประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ และมีความโปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ ผลลัพธ์ของการบริการวิชาการนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของผู้เรียน ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

สรุป คือ ด้านการบริการวิชาการผลลัพธ์ที่คาดหวังสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

4) มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งในพันธกิจสำคัญของการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนรู้ การวิจัย หรือการบริการวิชาการซึ่งนำไปสู่การสืบสาน การสร้างความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน ผลลัพธ์

ของการจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย หรือการสร้างโอกาส และมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน

สรุป คือ ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยผลลัพธ์ที่คาดหวัง

- (1) เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
- (2) มีความรู้ความเข้าใจของศิลปวัฒนธรรมไทย
- (3) สามารถสืบสานความคงอยู่ของศิลปวัฒนธรรม
- (4) สามารถประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสม
- (5) สามารถสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มของศิลปวัฒนธรรม

5) มาตรฐานที่ 5 ด้านบริหารจัดการ

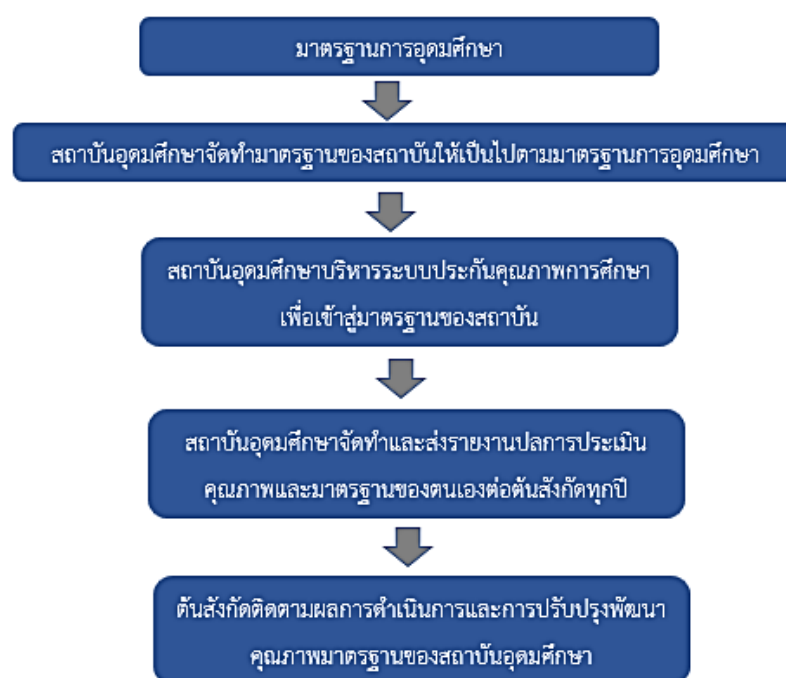
(1) สถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา ผู้เรียนแบบบูรณาการเพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ และความ ต้องการที่หลากหลายของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน สังคม สถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(2) สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสถาบัน อุดมศึกษา ตลอดจนมีการบริหารจัดการบุคลากรและทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปตามหลักธรรมาภิ บาล คำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ยึดหยุ่นคล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้

(3) สถาบันอุดมศึกษามีระบบประกันคุณภาพ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ และมีการกำกับให้การจัดการศึกษาและการดำเนินงานตามพันธกิจเป็นไปตาม กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา กรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สรุป คือ ด้านการบริหารจัดการผลลัพธ์ที่คาดหวังผลลัพธ์สูงสุด (Ultimate Outcomes) ของการบริหาร คือการจัดระบบประกันคุณภาพให้ได้ผลผลิตในทุกพันธกิจตามที่กำหนดใน มาตรฐานการอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ใช้มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 เป็นหลักในการทำวิจัย เนื่องจาก เป็นมาตรฐานที่ใหม่ที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และกำหนดกรอบแนวคิด รวมไปถึงเป็น แนวทางในการกำหนดวิธีการวิจัยเพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว

ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ

ที่มา : กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย (2561)

6.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) หมายถึงกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยคุณวุฒิการแบ่งสายวิชาความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ในการเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนา

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สถาบันการอาชีวศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนา ปรากฏงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เจริญ กาญจนะ (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นครูนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อรูปแบบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับสูง 2) ผู้เข้าอบรมมีความพร้อมที่จะดำเนินการวิจัย 20 เรื่อง 3) คำโครงวิจัยของผู้ผ่านการอบรมที่ส่งมีจำนวน 20 เรื่อง ทุกเรื่องมีคุณภาพระดับสูง 4) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์มี จำนวน 14 เรื่อง ทุกเรื่องมีคุณภาพระดับสูง จัดพิมพ์เป็นบทความวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบทความวิจัยของวิทยาลัยเทคนิคสุล 5) ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบในระดับมากที่สุด 6) ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ ต่อการดำเนินงานตามรูปแบบในระดับมากที่สุด

โอภาส สุขหวาน (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสอนงานนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาอุตสาหกรรมสำหรับครูฝึกในสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสอนงานที่พบ ส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพด้านการสอน ใช้เทคนิคการสอนงานและจิตวิทยาการสอนที่หลากหลาย มีบุคลิกภาพของความเป็นครูที่หลากหลาย ปัญหาการสอนงานที่พบได้แก่ มีการสอนงานที่เร็วและมีความคาดหวังสูงทำให้มีความกดดันสูง ครูฝึกบางคนขาดการวางแผนการสอนงานและไม่มีความรู้ ในด้านเนื้อหาที่ดีพอ ไม่มีการใช้จิตวิทยาในการสอนงาน ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางการสอนงานควรประกอบด้วย ขั้นตอนการสอนงานที่เป็นระบบและมีเงื่อนไขในการสอนงานเข้ามาร่วมสนับสนุน 2) การสนทนากลุ่ม ได้รูปแบบการสอนงานสำหรับครูฝึกในสถานประกอบการ (GEAR+3 Coaching Model) ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนงาน 4 ขั้นตอน (GEAR) คือ 1.ขั้นเตรียมการและการวางแผนกลุ่มการสอนงาน (Group Coaching Preparation and Planning) 2. ขั้นการให้ ความรู้สอนงานและให้คำปรึกษา (Education and Coaching) 3. ขั้นประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และ 4. ขั้นสะท้อนคิดและสร้างมาตรฐานการฝึกปฏิบัติงาน (Reaction and Standard Setting) และเงื่อนไขในการสนับสนุนการสอนงาน 3 ส่วน (+3) ประกอบด้วย 1. มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2. สมรรถนะของครูฝึกในสถานประกอบการ 3. กลไกสนับสนุนการสอนงาน และ 3) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการสอนงานอยู่ในระดับมาก

ชัชวาล หังสพฤกษ์ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาตรีที่มุ่งสู่ความสำเร็จสำหรับนักศึกษาจีนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (นานาชาติ) ของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ทั้ง 8 ด้าน ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร นักศึกษาจีน ศิษย์เก่าจีน และผู้ใช้บัณฑิตจีน เห็นว่าหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (นานาชาติ) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเหมาะสมโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาตรีที่มุ่งสู่ความสำเร็จสำหรับนักศึกษาจีนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้ง 9 องค์ประกอบ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาจีน เห็นว่ามีความเหมาะสมทั้ง 9 องค์ประกอบ รวม 69 ประเด็น และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการบริหาร หลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาตรีที่มุ่งสู่ความสำเร็จสำหรับนักศึกษาจีนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 3.1) ระดับต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3.2) ระดับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3.3) ระดับหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารระดับสูงของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้ง 3 ระดับ 2 ด้าน 56 กลไกการขับเคลื่อน

กุสุมา แย้มเกตุ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานของบุคลากรสาย ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน พบว่า สมรรถนะหลักด้านการสะสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และสมรรถนะตามตำแหน่งมีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ดังนี้ 1) นักวิชาการศึกษา คือ ความรู้และทักษะการให้บริการวิชาการและให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานด้านงานวิชาการ 2) นักวิชาการคอมพิวเตอร์คือ ความสามารถออกแบบระบบงาน ฐานข้อมูลตามความต้องการของหน่วยงาน 3) นักวิชาการโสตทัศนศึกษา คือ ความสามารถในการจัดทำเอกสารคู่มือการใช้งานเบื้องต้นและเผยแพร่งานโสตทัศนศึกษา 4) นักวิชาการเงินและบัญชีความสามารถศึกษาและวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณ 5) นักวิชาการพัสดุความสามารถในการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นเผยแพร่ 6) นักวิเคราะห์นโยบายและแผน คือ ความสามารถในการจัดทำแผนติดตาม รายงานและความเฝ้า รั้ว ติดตามความรู้ ใหม่ ๆ เกี่ยวกับแผนพัฒนาต่าง ๆ 7) นักทรัพยากรบุคคล คือ ความสามารถในการวางแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 8) นักประชาสัมพันธ์คือ การวางแผนและดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี 9) นักเทศสัมพันธ์คือ ความสามารถในการประสานงานดูแลอำนวยความสะดวกอาจารย์และนักศึกษาต่างชาติ 10) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป คือ การตรวจสอบความถูกต้องของอักษรและรูปแบบหนังสือราชการ

11) บรรณารักษ์คือ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานทรัพยากรสารสนเทศ
 12) นิติกร คือ การดำเนินคดีการสอบสวน สืบสวน 2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ประกอบด้วย มีดังนี้การเตรียมความพร้อม การสร้างบรรยากาศ การวางแผน ศึกษาความจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์การออกแบบ การจัดกิจกรรมให้เหมาะสม และการประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะปฏิบัติงาน

นรภัทร อิมพานิช (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์พบว่า สภาพการบริหารจัดการหน่วยงานส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางการบริหารจัดการหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกัน และนำไปปฏิบัติได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การบริหารจัดการหน่วยงานส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 2) การบริหารจัดการหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน 3) การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาการสอน และ 4) การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาการวิจัย 3. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ผู้บริหารเห็นว่าเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การบริหารจัดการหน่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 2) การบริหารจัดการหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน 3) การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาการสอน และ 4) การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาการวิจัย

ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีสภาพปัญหาสูงที่สุด คือ ด้านการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการวิจัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเท่ากันกับด้านการบริการวิชาการ และต่ำที่สุด คือ ด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนความต้องการการพัฒนาของอาจารย์พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความ

ต้องการการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการสูงที่สุดคือ ด้านการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการวิจัย และต่ำที่สุดคือด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา 2. รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้ 2.1 กิจกรรมหลัก ซึ่งมี 3 มิติ แต่ละมิตีมีองค์ประกอบอยู่ 2 ด้าน ได้แก่ 1) มิติการสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดความรู้สู่ท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ด้านการวิจัย และการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ 2) มิติการผลิตบัณฑิต มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ด้านการสอน และด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ 3) มิติการพัฒนา มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม 2.2 กิจกรรมสนับสนุนประกอบด้วย 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การสร้างกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์ 3) การติดตามสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง และ 4) การดำเนินการบริหารทรัพยากร 3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในภาพรวม พบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการประเมินองค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการสอน รองลงมาคือ ด้านการวิจัย และด้านการบริการวิชาการ ด้านการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และต่ำที่สุด คือ ด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ประจักษ์ ปฏิทัศน์ และคณะ (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา มจพ.ควรมีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ 6 กลุ่มสมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านทักษะความเป็นผู้ประกอบการ 2) สมรรถนะด้านความรู้การเป็นผู้ประกอบการ 3) สมรรถนะด้านอุปนิสัย บุคลิก และลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ 4) สมรรถนะด้านพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ 5) สมรรถนะด้านการรู้คิดการเป็นผู้ประกอบการ 6) สมรรถนะด้านแรงจูงใจการเป็นผู้ประกอบการ พบว่านักศึกษา มจพ. ส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ ชั่วมูลบุคคลด้านประสบการณ์เป็นผู้ประกอบการ เพศสภาพ และคณะ มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยผู้วิจัยเสนอว่าให้มีการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการให้แก่นักศึกษา มจพ. โดยสอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนทุกวิชาควบคู่กับกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยผลวิจัยครั้งนี้สามารถพัฒนาคุณภาพแรงงานกลุ่ม Gen Y ที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว อดทนต่อการทำงานน้อย ควร

ให้ทุกคนมีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการในทุกสาขาวิชา เป็นคนคิดเป็น ทำเป็นและตระหนักรับผิดชอบในการสร้างผลงาน ที่ประสบความสำเร็จสูงสุด

รัชดาภรณ์ มะลิซ้อน , ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ, กฤษณก ดวงชาทม. (2566 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า 1) ได้หน่วยการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ 17 ตัวชี้วัด 2) ภาพรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการจำเป็นอันดับแรกคือ ความรับผิดชอบ 3) รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย (1) หลักการและแนวคิด (2) วัตถุประสงค์ (3) เนื้อหา (4) กิจกรรมการพัฒนา (5) สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ (6) การประเมินผล และ 4) ผู้เรียนมีผลการพัฒนาหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และครูผู้สอนมีความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ของกระบวนการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนค่านิยมและจรรยาบรรณที่ดีในองค์กร ชุมชน และสังคมได้

สรุปข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ รวมทั้งได้วิเคราะห์สังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปสาระสำคัญ ทั้งส่วนของ รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา (Development Model) สมรรถนะของอาจารย์ (Instructor Competency) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา (Instructor Vocational Education Institution) กระบวนการฝึกอบรมความเป็นอาจารย์ (Instructor Learning) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ และรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์อุดมศึกษา โดยสรุปพบว่า สมรรถนะเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคล สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรหรือเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคคลในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสมรรถนะของอาจารย์ผู้สอน เป็นกระบวนการหรือการดำเนินกิจกรรมโดยมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่า ซึ่งมีการจัดสรรทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ให้เกิดนวัตกรรมใหม่จากการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะความเป็นอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา โดยการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ (Instructor Competency Development Model) เป็นกระบวนการพัฒนาอาจารย์เป็นรูปแบบอย่างเป็นระบบ โดยการนำความรู้ สมรรถนะการสอน จริยธรรม คุณธรรม และคุณลักษณะที่จำเป็น สำหรับการเป็นอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยขั้นตอนการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี สถาบันการอาชีวศึกษา

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี สถาบันการอาชีวศึกษา

ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ศึกษาในระยะที่ 1 มีเป้าหมายเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานดำเนินการโดยการวิเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย และการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง งานวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิศมัย รัตนโรจน์สกุล, 2558, pp. 8-19) การวิจัยมุ่งวิเคราะห์ความหมายที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นการทำความเข้าใจถึงสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยมีเนื้อหาในการศึกษาดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ตามที่มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสาย

ปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา คือ เทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) พุทธศักราช 2556 เพื่อให้ได้แนวคิดและหลักการที่มาของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2560 - 2570 (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

1.2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ได้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ในขั้นตอนต่อไป

2. ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 หลังจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารตำรา หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา สมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่าง ๆ มากำหนดเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

2.2 ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็นกลุ่มตามแนวทางการศึกษา ดังนี้

2.2.1 ศึกษาสภาพ ปัญหาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี 2) วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช 3) วิทยาลัยเทคนิคระยอง 4) วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ 5) วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี 6) วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 7) วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ 8) วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ 9) วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร และ 10) วิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี จำนวน 10 วิทยาลัย วิทยาลัยละ 1 คน รวมจำนวน 10 คน โดยมีคุณสมบัติการศึกษาระดับ

ปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์การสอนในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ 2) วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี 3) วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 4) วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ และ 5) วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร วิทยาลัยละ 1 คน รวมจำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติผู้ศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.3 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยประเมินความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่ใช้สัมภาษณ์กับผู้เกี่ยวข้องประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้มาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยมีแนวคำถามที่ได้กำหนดขึ้นอย่างครอบคลุมรอบด้านในประเด็นปัญหาการวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในรายละเอียด สามารถสะท้อนและวิเคราะห์ถึงสภาพ ปัญหา และแนวทางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังภาคผนวก ก

2.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล การติดต่อขอความร่วมมือกับผู้บริหาร สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อคัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และติดต่อผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อชี้แจงและเตรียมการสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูล

2.3.2 การดำเนินการสัมภาษณ์ โดยดำเนินการสัมภาษณ์พร้อมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลทันทีแล้วพิจารณาประเด็นสัมภาษณ์รายต่อราย จนได้ข้อมูลที่ได้ไม่เปลี่ยนแปลง จึงยุติการสัมภาษณ์ในกระบวนการนี้

2.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ทำการตีความ และให้ความหมายแก่ข้อมูลที่ได้รับจากการถอดถ้อยคำสัมภาษณ์จากการบันทึกเสียง หลังจากเตรียมข้อมูลให้อยู่ในสภาพพร้อมแล้ว ผู้วิจัยจึงแตกข้อมูลทั้งหมดออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามความหมายที่ปรากฏในแต่ละส่วน เพื่อสะดวกในการคัดแยกข้อมูลออกเป็นเรื่องๆ โดยการใช้รหัส และจัดรวม

เป็นกลุ่มๆ ตามความหมายที่เชื่อมโยงกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในแต่ละกลุ่ม มาจำแนกและจัดกลุ่ม โดยสรุปพิจารณาลำดับความสำคัญ และจำนวนร้อยละ ตามหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความคิดเห็นที่ตรงกันจะถูกแยกและเลือก ส่วนในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสังเคราะห์โดยโครงสร้าง เพื่อให้เห็นโครงสร้างและข้อมูลของประสบการณ์ที่ได้จากอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในด้านสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

การศึกษาค้นคว้าในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากระยะที่ 1 นำมาวิเคราะห์ มีเป้าหมายเพื่อมาสร้างรูปแบบนำเสนอความคิดเห็นให้ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. การจัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลประกอบจากข้อมูลที่ได้ศึกษาในระยะที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย สภาพ ปัญหา และแนวทางการร่างโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

1.2 ผู้วิจัยจัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ จัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์อาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยใช้ดำเนินการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) จากข้อมูลที่ได้ศึกษาในระยะที่ 1 มีองค์ประกอบด้วยการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

2. การยืนยันโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการดำเนินการด้วยการระดมความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอน ด้วยการจัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดโครงสร้างของการสนทนากลุ่ม โดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นโครงสร้างของการสนทนากลุ่ม ลักษณะโครงสร้างของข้อคำถาม คือ การยืนยันรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

2.2 นำข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์และกรอบของเค้าโครง เพื่อนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์มากขึ้น

2.3 ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก มีประสบการณ์ทางด้านการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ยานยนต์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 10 ท่าน

2.4 ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำสนทนากลุ่ม ชี้แจงเหตุผลในการสนทนากลุ่ม มีการจัดบันทึกการสนทนากลุ่ม นำเสนอโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ และสนทนาตามประเด็นที่กำหนดตามวัตถุประสงค์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่

3.1 โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

3.2 ข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดโครงสร้างและประเด็นคำถาม เพื่อยืนยันโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ฉบับสมบูรณ์ แบบการสนทนากลุ่ม ดังภาคผนวก ข

ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

การศึกษาค้นคว้าในระยะที่ 3 มีเป้าหมายเพื่อนำคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ให้ตอบแบบประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านอาจารย์ผู้สอน สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

1. จัดทำคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ให้อาจารย์ผู้สอนประเมินคุณภาพคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

2. กลุ่มเป้าหมายของประเมินคุณภาพคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ วาโร เฟิงส์สวัสดิ์ (2553, น.10-11) ประกอบไปด้วย ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยสอบถามอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ประชากร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ 2) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 3) วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี 4) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี 5) วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี และ 6) วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี วิทยาลัยละ 5 คน รวมจำนวน 30 คน โดยมีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ทางด้านการสอน สาขา เทคโนโลยียานยนต์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลค่า โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าคุณภาพในระดับ 3.51 ขึ้นไป ของคุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ ดังภาคผนวก ค ความหมายดังนี้

1. เกณฑ์การให้ความหมายของระดับความคิดเห็น เป็นดังนี้		
คะแนน	ระดับคุณภาพของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ	
5	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	มาก
3	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	น้อย
1	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

2. เกณฑ์การแปลความของระดับความคิดเห็น เป็นดังนี้		
ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ	
4.50-5.00	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	มากที่สุด
3.50-4.49	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	มาก
2.50-3.49	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	ปานกลาง
1.50-2.49	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	น้อย
1.00-1.49	คุณภาพรูปแบบการพัฒนสมรรถนะด้านการสอนฯ อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตาราง 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	การดำเนินการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการ พัฒนาสมรรถนะด้านการ สอนของอาจารย์หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบัน การอาชีวศึกษา	- ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการ พัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ฯ โดยการสัมภาษณ์เชิง ลึก (Indepth-interview) จากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ ผู้สอนและผู้รับผิดชอบหลักสูตร สาขาเทคโนโลยียานยนต์	- สภาพ ปัญหา และ แนวทางการพัฒนา สมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ฯ สถาบันการ อาชีวศึกษา
ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการ พัฒนาสมรรถนะด้านการ สอนของอาจารย์หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบัน การอาชีวศึกษา	- สังเคราะห์และจัดทำโครงร่าง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการ สอนของอาจารย์ฯ โดยการสนทนา กลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	- รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ฯ สถาบัน การอาชีวศึกษา ฉบับ สมบูรณ์
ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพ ของรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะด้านการสอนของ อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยี บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียาน ยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	- พัฒนาคู่มือรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ - ประเมินคุณภาพของรูปแบบการ พัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของ อาจารย์ฯ โดยอาจารย์ผู้สอนเป็น ผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ฯ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง	- คุณภาพรูปแบบการ พัฒนาสมรรถนะด้านการ สอนของอาจารย์ฯ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
- 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา
- 3) เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1. ศึกษาสภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตสาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1.1 หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนมีเข้าใจในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต เป็นหลักสูตรที่ควรมีความสอดคล้องตามบริบทของท้องถิ่น และหลักสูตรยังมีจุดเด่นไม่ชัดเจน อีกทั้งวิทยาลัยแต่ละแห่งมีการปรับปรุงหลักสูตรใช้สาขาเทคโนโลยียานยนต์ เช่นเดิม แต่มีบางวิทยาลัยเปลี่ยนสาขาเทคโนโลยียานยนต์เป็นเทคโนโลยีเครื่องกล โดยมีเหตุผลว่าการที่เปลี่ยนเป็นเทคโนโลยีเครื่องกล มาจากการวิพากษ์หลักสูตรโดยมีผู้ใช้บัณฑิตเสนอแนะให้เกิดความสอดคล้องตามบริบทของวิทยาลัยที่ตั้ง คนใน

ท้องถิ่น แหล่งแรงงานในท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรมในท้องถิ่น และวิถีการใช้ชีวิตในท้องถิ่น รวมทั้งในส่วนของนักวิชาการ และในส่วนของวิชาชีพในสาขาก็เช่นเดียวกัน ส่วนวิทยาลัยที่ใช้สาขาเทคโนโลยียานยนต์ยังคงตอบโจทย์ภายในท้องถิ่น เช่นเดียวกันตามบริบทของพื้นที่ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“หลักสูตรเทคโนโลยียานยนต์ควรมีความสอดคล้องตามบริบทของท้องถิ่น”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 04)

“การปรับปรุงหลักสูตรเทคโนโลยียานยนต์ต้องมีความสอดคล้องกับท้องถิ่น”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 07)

1.2 การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนด้านวิชาชีพเฉพาะทางเกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์ที่เป็นสมัยใหม่ เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า และเครื่องกลเฉพาะทางภายในโรงงาน อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนยังคงใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนเหมือนกับการจัดการสอนระดับปวส. และปริญญาตรี เพราะอาจารย์ผู้สอนนั้นยังคงสอนอยู่ทั้ง 2 ระดับ ซึ่งทำให้อาจารย์ผู้สอน สอนไม่แตกต่างการจัดการเรียนการสอนระดับ ปวส. และปริญญาตรี รวมทั้งผู้เรียนก็ไม่สามารถแยกแยะถึงระดับการรับรู้ บางครั้งสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนยังคงยังเป็นสื่อที่ใช้ในระดับปวส. ครุภัณฑ์ก็เช่นเดียวกันและยังมีครุภัณฑ์ความเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน มีส่วนน้อยที่บางพื้นที่แยกห้องแยกครุภัณฑ์ออกจากกัน แต่โดยส่วนใหญ่ มีการใช้พื้นที่ การจัดการเรียนการสอนและครุภัณฑ์ร่วมกัน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อาจารย์ผู้สอนยังขาดประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพเฉพาะด้านเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 04)

“อาจารย์ผู้สอน สอนไม่แตกต่างการจัดการเรียนการสอนเหมือนกับการจัดการสอนระดับ ปวส. และปริญญาตรี”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 03)

“อาจารย์ผู้สอนใช้ครุภัณฑ์รวมกันการจัดการเรียนการสอน
ระดับ ปวส. และปริญญาตรี”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 08)

1.3 การวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตร
เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์
ผู้สอนส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการสอนเพราะการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียน
การสอนมีอยู่ด้วยกัน 2 ส่วน คือ ส่วนปีที่ 1 เป็นการเรียนในสถานศึกษาหรือวิทยาลัย โดยการเรียนรู้
ในส่วนของภาคทฤษฎีและวิชาสามัญ เป็นบางรายวิชาที่มีส่วนของการลงปฏิบัติงาน ส่วนปีที่ 2
ผู้เรียนต้องไปปฏิบัติงานหรือฝึกงานกับสถานประกอบการ เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยมีครูฝึกสอนใน
สถานประกอบการเป็นผู้ฝึกสอนและดูแลนักศึกษา อาจารย์มีส่วนในเรื่องเป็นผู้นำเทคนิคการทำงาน
โดยประเมินจากตัวผู้เรียนและให้ครูฝึกสอนเป็นผู้ประเมินผลการตัดเกรดร่วมกับอาจารย์ในเทศน์
ปัญหาที่พบการวางแผนการเรียนการสอนในส่วนของปีที่ 1 บางรายวิชาในส่วนของภาคปฏิบัติที่
ต้องลงปฏิบัติ ครุภัณฑ์มีความเพียงพอต่อผู้เรียนและความเหมาะสมต่อผู้เรียน อีกทั้งในส่วนของปี
ที่ 2 นักศึกษาต้องไปฝึกงานยังสถานประกอบการมีระยะเวลา 1 ปี ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการ
สอนสอดคล้องกับระยะเวลาการฝึกงานทั้งการนิเทศการฝึกงาน ยังมีกรณีในกรอบระยะเวลาที่
สั้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ครุภัณฑ์มีความเพียงพอต่อผู้เรียนและขาดความเหมาะสมต่อ
ผู้เรียน”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 02)

“การวางแผนการสอนขาดความสอดคล้องกับสถาน
ประกอบการ”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 06)

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่และให้ผู้เรียนสืบค้นด้วยตนเอง พร้อมกับบรรยายควบคู่กับสื่อที่มีอยู่หรือครุภัณฑ์ กิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ภายในห้องเรียนหรือโรงฝึกปฏิบัติในวิทยาลัย ซึ่งปัญหาที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมไปศึกษาดูงานค่อนข้างจะน้อย และการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในวิทยาลัยค่อนข้างน้อย รวมทั้งกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ และทัศนศึกษาค่อนข้างน้อย หรือบางวิทยาลัยก็ไม่มีกิจกรรม ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมไปศึกษาดูงานค่อนข้างจะน้อย”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 10)

“กิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ และทัศนศึกษาค่อนข้างน้อย หรือบางครั้งก็ไม่มีกิจกรรม”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 11)

1.5 การวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนมีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์ สอศ. ตามกรอบสมรรถนะรายวิชาที่กำหนดจากคำอธิบายรายวิชา ปัญหาการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เรื่องกรอบระยะเวลาที่สั้นในการวัดประเมินผล มีการกำหนดระยะเวลาการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นระยะเวลาการวัดประเมินผล เนื่องจากในส่วนของปีที่ 2 นักศึกษาต้องไปฝึกงานกับสถานประกอบการ โดยอาจารย์นิเทศการฝึกงานต้องวัดผลประเมินผลการฝึกงานร่วมกับครูฝึกงานในสถานประกอบการ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“มีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนกรอบระยะเวลาที่สั้น”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 12)

“มีการกำหนดระยะเวลาการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นระยะเวลาการวัดประเมินผล”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 01)

“อาจารย์นิเทศการฝึกงานต้องวัดผลประเมินผลการฝึกงานร่วมกับครูฝึกงานในสถานประกอบการ”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 06)

1.6 การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามพื้นที่ของวิทยาลัย ด้านสื่อการสอนส่วนใหญ่มีความเพียงพอต่อการสอน ห้องเรียนบางรายวิชาอาจารย์ผู้สอนยังใช้ร่วมกันอยู่ รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนผลิตสื่อการสอนขึ้นมาใช้จากรายวิชาโครงงานนักศึกษา สามารถใช้งานในการสื่อการสอนหรือครุภัณฑ์บางอย่างอาจารย์ผู้สอนนำมาใช้ร่วมสอนในระดับเดียวกัน เช่น สื่อการสอน ครุภัณฑ์ ปวส. กับ ปริญญาตรี ยังใช้ร่วมกันซึ่งมีความแตกต่างกันบ้างของอาจารย์ผู้สอน และมีอุปกรณ์สนับสนุน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามพื้นที่ของวิทยาลัย”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 02)

“ด้านสื่อการสอนส่วนใหญ่มีความเพียงพอต่อการสอน ห้องเรียนบางรายวิชาอาจารย์ผู้สอนยังใช้ร่วมกันอยู่”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 01)

“สื่อการสอน ครุภัณฑ์ ปวส. กับ ปริญญาตรี ยังใช้ร่วมกันซึ่งมีความแตกต่างกันบ้างของอาจารย์ผู้สอน และมีอุปกรณ์สนับสนุน”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 11)

1.7 การให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนของอาจารย์ตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนการให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนเปิดช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ผู้สอนโดยผ่านช่องทางไลน์ หรือพูดคุยผ่านทางโทรศัพท์เป็นการส่วนตัวรายบุคคล หรือกลุ่มใหญ่ในทุกด้านรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตร ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนการให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลกลับผู้เรียน ส่วนใหญ่ผู้เรียนไม่สามารถติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนผ่านช่องทางไลน์ ผู้เรียนอ่านข้อความแต่ไม่ตอบกลับ และผู้เรียนปิดช่องทางการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอน หรือเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อาจารย์ผู้สอนเปิดช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ผู้สอนโดยผ่านช่องทางไลน์ หรือพูดคุยผ่านทางโทรศัพท์เป็นการส่วนตัวรายบุคคล หรือกลุ่มใหญ่”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 14)

“นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ยอมติดต่อกับอาจารย์ผู้สอน หรือขาดการติดต่อ”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 09)

1.8 การพัฒนาตนเองด้านการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนการพัฒนาตนเองด้านการสอนของอาจารย์ให้วิทยาลัยส่งไปอบรมเฉพาะด้านวิชาชีพ ศึกษา ดูงานในและต่างประเทศเกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่หรือเทคโนโลยีเครื่องกล ปัญหาการพัฒนาตนเองด้านการสอนของอาจารย์ผู้สอน ต้องการสร้างความแตกต่างของระดับการสอน ระหว่างการสอน ปวส.และปริญญาตรี การวิเคราะห์ผู้เรียน ยกกระดับการสอนในระดับอุดม ต้องการมีพี่เลี้ยงช่วยแนะนำเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา ต้องการการสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและต้องการรับการสนับสนุนของผู้บริหาร ได้รับการอบรมเฉพาะด้านวิชาชีพ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อาจารย์ให้วิทยาลัยส่งไปอบรมเฉพาะด้านวิชาชีพ ศึกษาดูงาน
ในและต่างประเทศเกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่หรือเทคโนโลยีเครื่องกล”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 12)

“การวิเคราะห์ผู้เรียน ยกกระดานการสอนในระดับอุดม มีพี่เลี้ยง
ช่วยแนะนำเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 07)

2. แนวทางเกี่ยวกับพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตร
เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

2.1 การวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และ
อาจารย์ผู้สอนควรจะมีการส่งเสริมให้มีการอบรมการวางแผนการเรียนการสอนมีพี่เลี้ยงใน
ระดับอุดมศึกษา และนำมาใช้เทคโนโลยีให้เกิดความสอดคล้องกับการวางแผนการเรียนการสอน
ควรปรับปรุงการวางแผนประชุมร่วมกันกับสถานประกอบการเพื่อเกิดความสามารถทำงานร่วมกับ
สถานประกอบการ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ต้องการอบรมการวางแผนการเรียนการสอนมีพี่เลี้ยงใน
ระดับอุดมศึกษา”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส

04)

“ต้องการนำมาใช้เทคโนโลยีให้เกิดความสอดคล้องกับการวางแผน
การเรียนการสอน”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 07)

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และ
อาจารย์ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหลากหลายรูปแบบ และกิจกรรมการ
เรียนการสอนมีความสอดคล้องกับสถานประกอบการ และมีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่อาจารย์

ผู้สอน มีการจัดอบรม หาสถานที่จัดกิจกรรมในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจน และส่งเสริมให้สถานประกอบมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนของบางรายวิชาจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน วิธีการคิด วิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหลากหลายรูปแบบ และกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับสถานประกอบการ”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 10)

“หาสถานที่จัดกิจกรรมในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจน และส่งเสริมให้สถานประกอบมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนของบางรายวิชา”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 03)

2.3 การวัดประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ควรสร้างช่องทางที่ยืดหยุ่นและหลากหลายมีรูปแบบที่สามารถติดตามการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้ และให้ความสำคัญเป็นอิสระในการวัดประเมินผลตามบริบทของอาจารย์ผู้สอน อยู่ภายใต้กรอบเกณฑ์มาตรฐานของ สอศ. ควรมีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและมีระยะเวลาการวัดประเมินผลแบบยืดหยุ่น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สร้างช่องทางที่ยืดหยุ่นและหลากหลายมีรูปแบบที่สามารถติดตามการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 12)

“ให้ความสำคัญเป็นอิสระในการวัดประเมินผลตามบริบทของอาจารย์ผู้สอน อยู่ภายใต้กรอบเกณฑ์มาตรฐานของ สอศ.”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 05)

2.4 สภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และ

อาจารย์ผู้สอนควรมีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความใกล้เคียงกับสถานประกอบการ เพื่อต่อการพัฒนาจัดสภาพสิ่งแวดล้อม ควรแยกพื้นที่การจัดการเรียนการสอนออกจากกันให้ชัดเจนของการจัดระบบการศึกษา และแยกออกเป็นสัดส่วนออกจากกันให้มีความเหมาะสมมีความแตกต่างของระดับ ปวส. และปริญญาตรีต้องชัดเจน ควรมีการพัฒนาสื่อการสอนของอาจารย์ผู้สอน อีกทั้งยังสามารถผลิตสื่อการสอนได้เองอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความใกล้เคียงกับสถานประกอบการ เพื่อต่อการพัฒนาจัดสภาพสิ่งแวดล้อม”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 02)

“ควรแยกพื้นที่และสื่อการเรียนการสอนออกจากกันให้ชัดเจนของการจัดระบบการศึกษา”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 03)

“แยกออกเป็นสัดส่วนออกจากกันให้มีความเหมาะสมมีความแตกต่างของระดับ ปวส. และปริญญาตรีต้องชัดเจน”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 08)

2.5 การให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความเป็นกันเองในการให้คำปรึกษา และมีความหลากหลายช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ให้คำปรึกษา รวมทั้งเปิดช่องทางการรับข้อมูลย้อนกลับของผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอนควรได้รับการส่งเสริมอบรมจิตวิทยาวิัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษา และต้องสร้างช่องทางติดต่อผู้เรียนให้ชัดเจนและสร้างรูปแบบที่ชัดเจน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความเป็นกันเองในการให้คำปรึกษา และมีความหลากหลายช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ให้คำปรึกษา”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 10)

“อาจารย์ผู้สอนควรได้รับการส่งเสริมอบรมจิตวิทยาวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษา”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 13)

2.6 การพัฒนาตนเองด้านการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัยตามความเหมาะสมที่จะพัฒนาตนเองในสายงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของสายวิชาชีพ และได้รับการอบรมตามบริบทของวิทยาลัย ได้รับการสนับสนุนฝึกทักษะอบรมประสบการณ์ทางวิชาชีพ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณทุนวิจัยจากวิทยาลัย มีการสนับสนุนสร้างเครือข่ายการถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างในและต่างประเทศ อีกทั้งมีการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการผลิตสื่อใช้ในการสอน และผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ทางด้านการสอน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

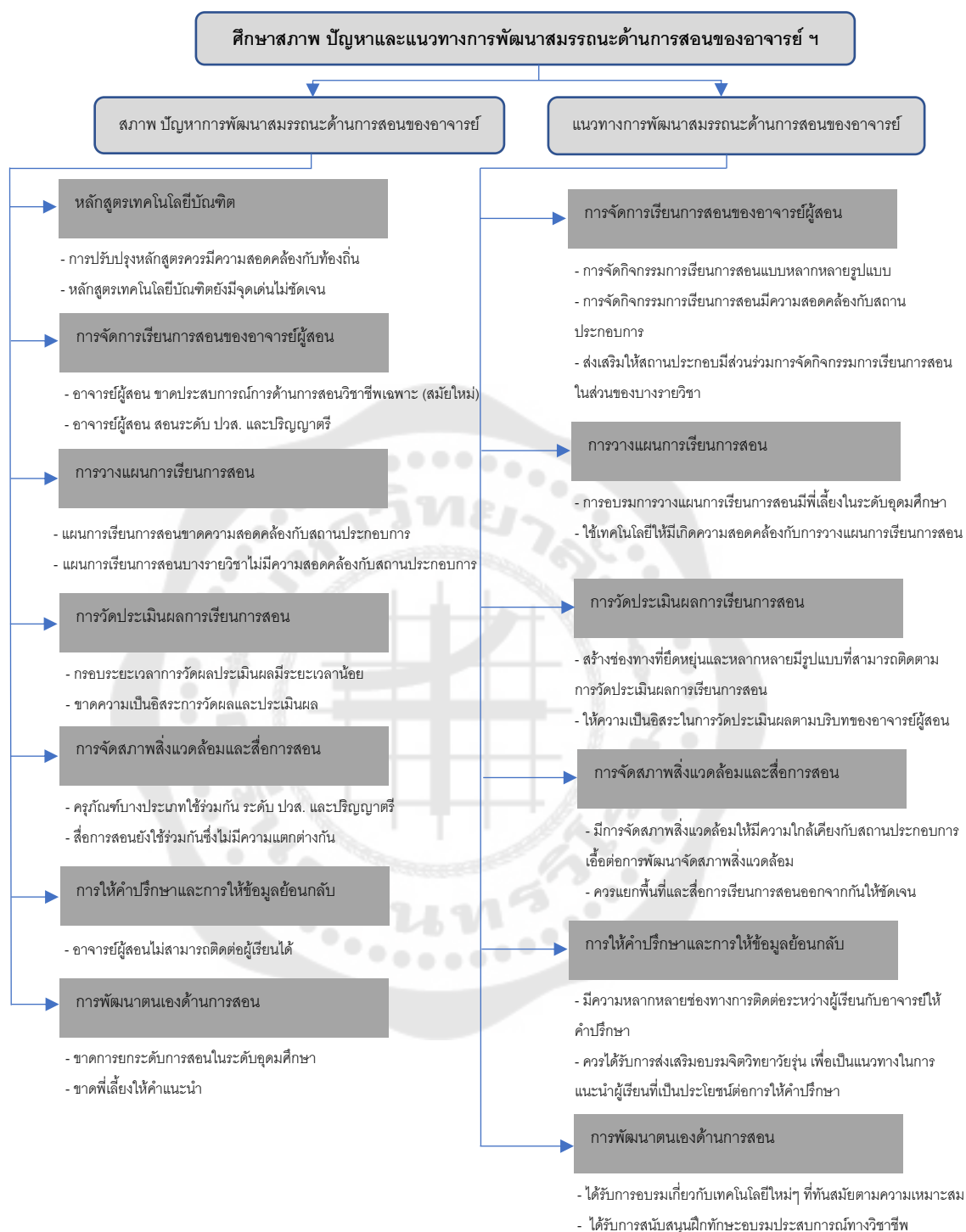
“ควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัยตามความเหมาะสมที่จะพัฒนาตนเองในสายงานที่ได้รับมอบหมาย”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รหัส 12)

“ได้รับการสนับสนุนฝึกทักษะอบรมประสบการณ์ทางวิชาชีพ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณทุนวิจัยจากวิทยาลัย มีการสนับสนุนสร้างเครือข่ายการถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างในและต่างประเทศ”

(สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน รหัส 14)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลนำมาวิเคราะห์โดยการสรุปศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ผลศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของ
อาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1. สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ จัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยใช้ดำเนินการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) จากข้อมูลที่ได้ศึกษาในระยะที่ 1 มีองค์ประกอบด้วยการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ดังต่อไปนี้

จุดแข็งของอาจารย์ผู้สอน (Strength)

ความรู้ ความเข้าใจ (S1) : มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

ประสบการณ์ด้านการสอน (S2) : มีประสบการณ์ด้านการสอนวิชาชีพ

การวางแผนการสอน (S3) : มีการวางแผนการสอนตามเกณฑ์ สอศ.

การวัดประเมินผลการสอน (S4) : มีการวัดผลการประเมินผลการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน สอศ.

จุดอ่อนของอาจารย์ผู้สอน (Weakness)

การจัดการเรียนการสอน (W1) : ขาดประสบการณ์ ทักษะเรียนรู้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และผู้สอน สอนระดับการสอน ปวส. และปริญญาตรี

การวางแผนการเรียนการสอน (W2) : บางรายวิชาขาดความสอดคล้องกับสถานประกอบการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (W3) : เน้นการสอนบรรยายมากกว่าการลงปฏิบัติ

การวัดประเมินผลการเรียนการสอน (W4) : กรอบระยะเวลาสั้นการวัดผลการประเมินผล

การพัฒนาตนเองด้านการสอน (W5) : ขาดการยกระดับการสอนในระดับอุดมศึกษา

โอกาสในการส่งเสริมอาจารย์ผู้สอน (Opportunity)

หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (O1) : ศึกษาความต้องการของชุมชน และมี
การปรับปรุงให้สอดคล้องบริบทของพื้นที่และส่งเสริมทำหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ

การจัดการเรียนการสอน (O2) : ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนอบรมสัมมนา
สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

อุปสรรคพัฒนาอาจารย์ผู้สอน (Threat)

การวางแผนการเรียนการสอน (T1) : ขาดการสนับสนุนการวางแผนการ
เรียนการสอนกับสถานประกอบการ

การวัดประเมินผลการเรียนการสอน (T2) : ยึดเกณฑ์การวัดประเมินผล
การเรียนการสอนตาม สอศ.

การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน (T3) : การจัดสภาพแวดล้อม
ไม่มีความแตกต่างของระดับการศึกษา และสื่อการเรียนการสอนยังใช้ร่วมกันซึ่งมีความแตกต่าง
ใกล้เคียงกัน

งบประมาณการพัฒนา (T4) : อาจารย์ผู้สอนมีการอบรมตาม
งบประมาณที่จำกัดตามบริบทสถาบัน

ความไม่พร้อมของอาจารย์ผู้สอน (T5) : อาจารย์ผู้สอนมีความกังวลใจ
เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และนวัตกรรมใหม่ๆ

สื่อการเรียนการสอน (T6) : สื่อการเรียนการสอนมีความเพียงพอ และสื่อ
การเรียนการสอนสอดคล้องกับผู้เรียนอย่างมีขีดจำกัด

จากข้อมูลดังกล่าวของการ SWOT Analysis สามารถทำการกำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นประโยชน์และแนวทางในการจัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการ
สอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ดัง
ตาราง 4

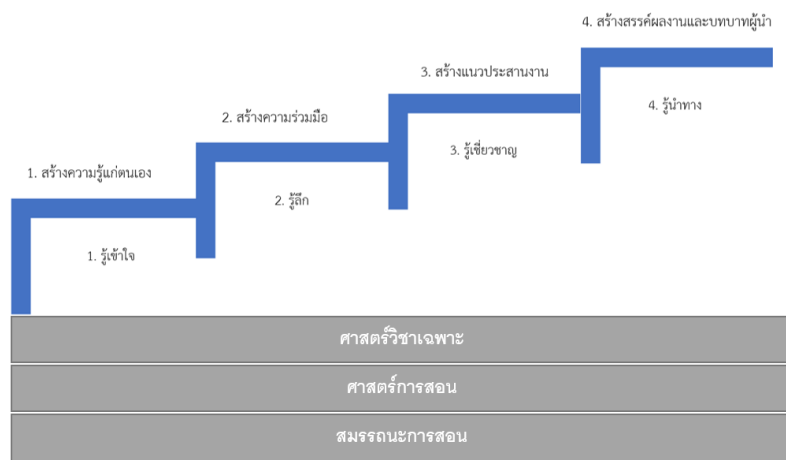
ตาราง 4 การวิเคราะห์ SWOT เพื่อจัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนฯ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	จุดแข็งของอาจารย์ผู้สอน (Strength) ความรู้ ความเข้าใจ (S1) : มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ประสบการณ์ด้านการสอน (S2) : มีประสบการณ์ด้านการสอนวิชาชีพ การวางแผนการสอน (S3) : มีการวางแผนการสอนตามเกณฑ์ สอศ. การวัดประเมินผลการสอน (S4) : มีการวัดผลการประเมินผลการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน สอศ.	จุดอ่อนของอาจารย์ผู้สอน (Weakness) การจัดการเรียนการสอน (W1) : ขาดประสบการณ์ ทักษะเรียนรู้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และผู้สอน สอนระดับการสอน ปวส. และปริญญาตรี การวางแผนการเรียนการสอน (W2) : บางรายวิชาขาดความสอดคล้องกับสถานประกอบการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (W3) : เน้นการสอนบรรยายมากกว่าการลงปฏิบัติ การวัดประเมินผลการเรียนการสอน (W4) : กรอบระยะเวลาสั้น การวัดผลการประเมินผล การพัฒนาตนเองด้านการสอน (W5) : ขาดการยกระดับการสอนในระดับอุดมศึกษา
โอกาสในการส่งเสริมอาจารย์ผู้สอน (Opportunity) หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (O1) : ศึกษาความต้องการของชุมชน	รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนด้านการสอนร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อจัดทำคู่มือเพิ่มสมรรถนะอาจารย์ผู้สอนให้มีประสบการณ์วิชาชีพ มีการวางแผนงาน ตลอดจนสามารถผลิตสื่อการ	รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนสถานประกอบการฝึกทักษะด้านวิชาชีพให้กับอาจารย์ผู้สอนในสถานประกอบการ เพื่อให้ อาจารย์ผู้สอน มีประสบการณ์ เทคโนโลยี

และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และส่งเสริมทำหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ การจัดการเรียนการสอน (O2) : ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนอบรมสัมมนาสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน	สอนได้ ($S_n - O_{1,2}$)	สมัยใหม่ และวิเคราะห์ผู้เรียนได้ ($W_{1,5} - O_1$)
อุปสรรคพัฒนาอาจารย์ผู้สอน (Threat) การวางแผนการเรียนการสอน (T1) : ขาดการสนับสนุนการวางแผนการเรียนการสอนกับสถานประกอบการ การวัดประเมินผลการเรียนการสอน (T2) : ยึดเกณฑ์การวัดประเมินผลการเรียนการสอนตาม สอศ. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน (T3) : การจัดสภาพแวดล้อมไม่มีความแตกต่างของระดับการศึกษา และสื่อการ	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ผู้สอน มีความสอดคล้องกับสถานประกอบการสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม โดยจัดทำคู่มืออบรม ($S_n - T_n$)	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ผู้สอนมีทักษะการสอนสอดคล้องรายวิชากับสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้คำปรึกษา และอบรม เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ($W_1 - T_{1,2,4}$)

เรียนการสอนยังใช้ ร่วมกันซึ่งมีความ แตกต่างใกล้เคียงกัน งบประมาณการพัฒนา (T4) : อาจารย์ผู้สอนมี การอบรมตาม งบประมาณที่จำกัดตาม บริบทสถาบัน ความไม่พร้อมของ อาจารย์ผู้สอน (T5) : อาจารย์ผู้สอนมีความ กังวลใจเรียนรู้ เทคโนโลยีใหม่ๆ และ นวัตกรรมใหม่ๆ สื่อการเรียนการสอน (T6) : สื่อการเรียนการ สอนมีความเพียงพอ และสื่อการเรียนการ สอนสอดคล้องกับ ผู้เรียนอย่างมีขีดจำกัด		
--	--	--

ผู้วิจัยจัดทำโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตร
เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ชั้นที่ 1

จากภาพประกอบ 10 พัฒนาโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ภาพประกอบ 11 โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ชั้นที่ 2

จากภาพประกอบ 11 แสดงโครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ด้านศาสตร์วิชาเฉพาะ ทางเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่ และนวัตกรรม
2. ความรู้ด้านศาสตร์การสอน ทางจิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา และการวัดประเมินผล
3. ความรู้ด้านสมรรถนะการสอน ทางการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน, การวางแผนการเรียนการสอน, การวัดประเมินผลการเรียนการสอน, การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน และการให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ตาราง 5 การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

ระดับ	ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียด
1	รู้อย่างเข้าใจ - สร้างความรู้ด้วยตนเอง	- กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ - วางแผนการเรียนรู้ - การศึกษาและการเรียนรู้ - การลงมือปฏิบัติ - การประเมินและการปรับปรุง - การเป็นผู้เรียนที่ตั้งใจ
2	รู้อย่างละเอียด - สร้างความรู้ร่วมมือ	- การวางแผนและการกำหนดเป้าหมาย - การติดต่อสื่อสาร - การเตรียมความพร้อม - การทำงานร่วมกัน - การทดลองและการประเมิน - การสร้างสรรค์และแบ่งปันความรู้ - การติดตามและการปรับปรุง

ระดับ	ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียด
3	รู้อย่างเชี่ยวชาญ - สร้างการประสานงาน	- การวางแผนและกำหนดเป้าหมาย - การสร้างนวัตกรรมการทำงานร่วมกัน - การแบ่งแยกและความรับผิดชอบ - การสร้างทรัพยากรการเรียนรู้ - การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ - การติดตามและประเมินผล
4	รู้เพื่อแนะนำ - สร้างสรรค์ผลงานและบทบาทผู้นำ	- กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ - การวางแผนและดำเนินการ - พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ - สร้างเครือข่าย - การวัดและประเมินผล

1. ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะการสอน ประกอบด้วย 4ร-4ส ประกอบด้วย

- 1.1 รู้อย่างเข้าใจ - สร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 1.2 รู้อย่างละเอียด - สร้างความร่วมมือ
- 1.3 รู้อย่างเชี่ยวชาญ - สร้างการประสานงาน
- 1.4 รู้เพื่อแนะนำ - สร้างสรรค์ผลงานและบทบาทผู้นำ

2. ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ 4 ขั้นตอน

2.1 ขั้นตอนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์วิชาเฉพาะ มีขั้นตอนดำเนินการ ได้แก่

1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Objectives)

1.1 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้ตนเองบรรลุในศาสตร์วิชาเฉพาะ เทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่

1.2 แบ่งเป้าหมายออกเป็นส่วนย่อยที่สามารถวัดได้ชัดเจน เช่น การทำความเข้าใจเนื้อหาหลัก, การพัฒนาทักษะการสอน, หรือการทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่

2) วางแผนการเรียนรู้ (Learning Plan)

2.1 วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2.2 เลือกเทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะของตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ, การศึกษาออนไลน์, การเข้าร่วมอบรม, หรือการทำโครงการ

3) การศึกษาและการเรียนรู้

(Study and Learning)

3.1 การศึกษาเนื้อหาหลักและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาเฉพาะทาง

3.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นที่มีความชำนาญในสาขาที่สนใจ

4) การปฏิบัติ (Practice)

4.1 การฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การสอน โดยการออกแบบและปฏิบัติการสอนจริง ๆ หรือการสร้างสื่อการสอน

4.2 การนำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการสถานการณ์จริง เช่น การสอนในห้องเรียน, การสร้างบทเรียนออนไลน์

5) การประเมินและการปรับปรุง (Assessment and Improvement)

5.1 การทดสอบความรู้และทักษะเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้

5.2 การใช้ข้อผิดพลาดและคำแนะนำจากการประเมินเพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ในอนาคต

6) การเป็นผู้เรียนที่ตั้งใจ (Being a Dedicated Learner)

6.1 การเสริมสร้างจิตสำนึกและการมุ่งมั่นในการเรียนรู้

6.2 การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์

2.2 ขั้นตอนการสร้างความร่วมมือโดยใช้สถานประกอบการเป็นฐานให้มีความรู้ลึกในสาขาวิชาเฉพาะ เพิ่มสมรรถนะการสอน มีขั้นตอนดำเนินการ ได้แก่

1) การวางแผนและการกำหนดเป้าหมาย (Planning and Goal Setting)

1.1 ครูหรือผู้สอนที่ต้องการเพิ่มความรู้และสมรรถนะการสอนในสาขาวิชาเฉพาะใด ๆ จะต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

1.2 วางแผนการทำงานร่วมกับสถานประกอบการเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและทราบถึงความต้องการที่ชัดเจน

2) การติดต่อสื่อสาร (Communication)

2.1 สร้างความเข้าใจร่วมกับสถานประกอบการเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการร่วมมือ

2.2 เรียนรู้จากประสบการณ์และความรู้ของสถานประกอบการเพื่อปรับปรุงการสอน

3) การเตรียมความพร้อม (Preparation)

3.1 เตรียมตนเองให้พร้อมที่จะเข้าสู่สถานประกอบการ รวมถึงการเตรียมคำถามและแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3.2 ทำงานร่วมกับบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

3.3 สร้างบทเรียนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์วิชาเฉพาะขึ้นมาในสถานประกอบการ

4) การทดลองและการประเมิน (Experimentation and Evaluation)

4.1 ทดลองใช้เครื่องมือการสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ในสถานประกอบการ

4.2 ประเมินผลและเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อปรับปรุงวิธีการสอน

5) การสร้างสรรค์และการแบ่งปันความรู้ (Creation and Sharing)

5.1 สร้างสื่อการสอนและแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าจากประสบการณ์ในสถานประกอบการ

5.2 แบ่งปันความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่นในสถานประกอบการ

6) การติดตามและการปรับปรุง (Monitoring and Improvement)

6.1 ติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการร่วมมือ

6.2 ปรับปรุงแผนการทำงานตามผลลัพธ์และความต้องการ

2.3 ขั้นตอนการสร้างการประสานงานโดยสร้างความเข้มแข็งทีมการสอนให้เกิดความรู้เชี่ยวชาญ ศาสตร์การสอนอย่างแท้จริง มีขั้นตอนดำเนินการ ได้แก่

1) การวางแผนและกำหนดเป้าหมาย (Planning and Goal Setting)

1.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสมกับทีมการสอน เช่น เพิ่มความรู้ในการใช้เทคโนโลยีการสอน, พัฒนาทักษะการสอนเชิงปฏิบัติ, หรือการพัฒนาแนวทางการสอนใหม่

2) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน (Building a Collaborative Culture)

2.1 สร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในทีม

2.2 สร้างชุมชนการเรียนรู้ภายในทีมโดยการส่งเสริมการสร้างความรู้และการพัฒนาทักษะร่วมกัน

3. การแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ (Role Division and Responsibility)

3.1 กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในทีมการสอนอย่างชัดเจน

3.2 สร้างโครงสร้างการทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกันและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน

4) การสร้างทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources Creation)

4.1 พัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการเรียนรู้และการสอนในทีม

4.2 สร้างและแบ่งปันเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพและปรับเปลี่ยนตามความต้องการหรือตามความเหมาะสม

5) การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ (Training and Skill Development)

5.1 จัดการฝึกอบรมและกิจกรรมพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มความเข้าใจและความชำนาญในศาสตร์การสอน

5.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างสมาชิกในทีม

6) การสร้างเครื่องมือและกระบวนการ (Tool and Process Creation)

6.1 พัฒนาเครื่องมือและกระบวนการที่สนับสนุนการปฏิบัติงานและการสร้างความเข้มแข็งในทีมการสอน

6.2 สร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการทำงานของทีมการสอนเพื่อการปรับปรุงต่อไป

7) การติดตามและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

7.1 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของทีมงานสอนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

7.2 นำข้อมูลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาทีมงานสอนต่อไป

2.4 ขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงานและบทบาทผู้นำเน้นความโดดเด่นและความเป็นผู้นำ ให้อำนาจทางในศาสตร์วิชาเฉพาะ ศาสตร์การสอน และกระบวนการสอน มีขั้นตอนดำเนินการได้แก่

1) กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ (Vision and Mission)

1.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและบ่งบอกถึงทิศทางที่ต้องการเดินทางในการสร้างผลงานหรือบทบาทผู้นำ

1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์และแนวทางในการก้าวไปในทิศทางนั้น

2) การวางแผนและการดำเนินงาน (Planning and Execution)

2.1 วางแผนกิจกรรมและการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย

2.2 การใช้กลยุทธ์ที่เฉียบขาดและเหมาะสมเพื่อให้ผลงานหรือบทบาทผู้นำเป็นที่รู้จักและโดดเด่นในวงการหรือศาสตร์วิชาเฉพาะ

3) พัฒนาทักษะและความรู้ (Skill and Knowledge Development):

3.1 พัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการสร้างผลงานหรือเป็นบทบาทผู้นำที่โดดเด่น

3.2 การศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับแนวโน้มและความก้าวหน้าในวงการหรือศาสตร์วิชาเฉพาะ

4) สร้างเครือข่าย (Networking)

4.1 สร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีอิทธิพลในวงการหรือศาสตร์วิชาเฉพาะ

4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมและอีเวนต์ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างเครือข่าย

5) การสร้างบทบาทผู้นำ (Leadership Role)

5.1 การทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเติบโตและพัฒนาของบุคคลในทีมหรือองค์กร

5.2 การแสดงความเป็นตัวแทนที่ดีของผลงานและค่านิยมทางวิชาการหรือวงการ

6) การวัดและการประเมิน (Measurement and Evaluation)

6.1 การวัดผลและประเมินความสำเร็จของผลงานหรือบทบาทผู้นำตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.2 การใช้ข้อมูลการวัดผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

2. การยืนยันโครงสร้างรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

การยืนยันโครงสร้างรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสอนจากสถาบันการอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและสาขาที่เกี่ยวข้อง ด้วยการจัดประชุมกลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 ท่าน ซึ่งได้ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ได้รูปแบบฉบับสมบูรณ์รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) สมรรถนะการสอน (Teaching Competency) และค่านิยม (Values) เป็นกรอบมาตรฐานวิชาชีพอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้เป็นแนวทางส่งเสริมคุณภาพและการพัฒนาตนเอง ดังภาพประกอบ 12 และภาพประกอบ 13

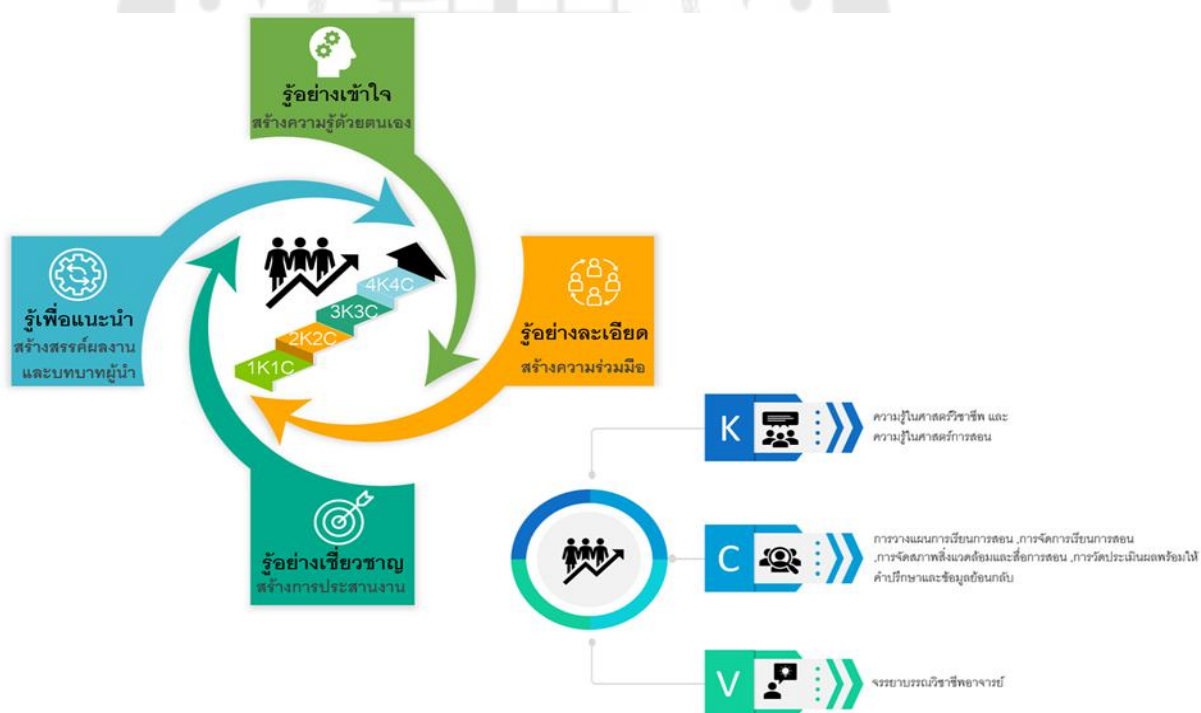
1. ความรู้ (Knowledge) ความรู้ในศาสตร์วิชาชีพ และความรู้ในศาสตร์การสอน

2. สมรรถนะการสอน (Teaching Competency) การวางแผนการเรียนการสอน ,การจัดการเรียนการสอน ,การจัดสภาพสิ่งแวดล้อม และสื่อการสอนการวัดประเมินผล พร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ

3. ค่านิยม (Values) จรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ภาพประกอบ 12 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา มืองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน (KCV)

ภาพประกอบ 13 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model)

ตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

3.1 ขั้นตอนจัดทำคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

การจัดทำคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยมีขั้นตอนและเนื้อหาออกเป็นบท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี ยานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model)

บทที่ 2 หลักการและความหมายรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1. หลักการ
2. นิยาม
3. วัตถุประสงค์
4. แนวปฏิบัติ

บทที่ 3 องค์ประกอบพื้นฐานการพัฒนาสมรรถนะ

1. ความรู้ (Knowledge)
2. สมรรถนะการสอน (Teaching Competency)
3. ค่านิยม (Values)

บทที่ 4 ขั้นตอนการเรียนรู้การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน (4K)

1. ระดับขั้นรู้อย่างเข้าใจ (ร1)
2. ระดับขั้นรู้อย่างละเอียด (ร2)
3. ระดับขั้นรู้อย่างเชี่ยวชาญ (ร3)
4. ระดับขั้นรู้เพื่อแนะนำ (ร4)

บทที่ 5 ขั้นตอนการสร้างสมรรถนะด้านการสอน (4C)

1. ระดับขั้นสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ส1)
2. ระดับขั้นสร้างความร่วมมือ (ส2)
3. ระดับขั้นสร้างการประสานงาน (ส3)
4. ระดับขั้นสร้างสรรค์ผลงานและบทบาทผู้นำ (ส4)

3.2 ประเมินคุณภาพของคู่มือรูปแบบพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย
ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

โดยการประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ
ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยอาจารย์
ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา จากสถาบัน
การอาชีวศึกษาภาคกลาง จำนวน 30 คน แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 30 คน

ตาราง 6 คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี
บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คุณภาพรูปแบบพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านความเป็นไปได้	4.47	0.58	มาก
1.1 ความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	4.63	0.55	มากที่สุด
1.2 ความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.50	0.56	มาก
1.3 เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.37	0.60	มาก
1.4 สามารถใช้งานได้	4.43	0.62	มาก
1.5 สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติ	4.40	0.55	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณภาพรูปแบบพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
2. ด้านความมีประโยชน์	4.62	0.60	มากที่สุด
2.1 เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอน	4.73	0.57	มากที่สุด
2.2 เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและสถาน ประกอบการ	4.50	0.67	มากที่สุด
2.3 เป็นประโยชน์ต่อการที่ศึกษาด้วยตนเอง	4.63	0.60	มากที่สุด
2.4 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง	4.67	0.54	มากที่สุด
2.5 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษา	4.57	0.56	มากที่สุด
3. ด้านความเหมาะสม	4.39	0.66	มาก
3.1 เนื้อหาเหมาะสมกับการศึกษาด้วยตนเอง	4.33	0.65	มาก
3.2 เนื้อหาเหมาะสมกับอาจารย์ผู้สอน	4.57	0.67	มากที่สุด
3.3 เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้ใช้งาน	4.33	0.70	มาก
3.5 รูปแบบเหมาะสมกับผู้ใช้งาน	4.37	0.66	มาก
4. ด้านความถูกต้อง	4.49	0.55	มาก
4.1 บรรยายวัตถุประสงค์	4.53	0.56	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.63	0.55	มากที่สุด
4.3 เนื้อหาการปฏิบัติ	4.37	0.55	มาก
4.4 เนื้อหาตรงตามศาสตร์วิชาชีพ	4.47	0.50	มาก
4.5 ขั้นตอนดำเนินการ	4.47	0.56	มาก
คุณภาพรูปแบบพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยภาพรวม	4.48	0.60	มาก

จากตาราง 6 แสดงคุณภาพรูปแบบพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุดด้านความมี
ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) ส่วนด้านที่มีค่าน้อย
ที่สุด ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา 2) เพื่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา 3) เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1.1 สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตสาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1) การวางแผนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการเรียนการสอนขาดความสอดคล้องกับสถานประกอบการ และแผนการเรียนการสอนบางรายวิชาไม่มีความสอดคล้องกับสถานประกอบการ เพราะการวางแผนการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนอาจไม่ได้มีการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ

2) การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนด้านวิชาชีพเฉพาะทางเกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์ที่เป็นสมัยใหม่ เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า และทางด้านเครื่องกลเฉพาะทางภายในโรงงาน อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนยังคงใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนใกล้เคียงกับการจัดการสอน ระดับ ปวส. และปริญญาตรี เพราะอาจารย์ผู้สอนนั้นยังคงสอนอยู่ทั้ง 2 ระดับ ซึ่งทำให้อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนใกล้เคียง ระดับ ปวส. และปริญญาตรี

3) การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามพื้นที่ของวิทยาลัย ด้านสื่อการสอนส่วนใหญ่มีความเพียงพอต่อการสอน ห้องเรียนบางรายวิชาอาจารย์ผู้สอนยังใช้ร่วมกันอยู่ บางครั้งสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน สื่อการสอนคงยังเป็นสื่อการสอนที่ใช้ในระดับ ปวส. ส่วนด้านครุภัณฑ์ยังมีครุภัณฑ์ที่มีความเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน มีบางพื้นที่แยกครุภัณฑ์เป็นระดับชั้นการสอน แต่โดยส่วนใหญ่มีการใช้พื้นที่การจัดการเรียนการสอนและครุภัณฑ์ร่วมกันรวม ทั้งอาจารย์ผู้สอนผลิตสื่อการสอนขึ้นมาใช้จากรายวิชาโครงการนักศึกษา สามารถใช้งานเป็นสื่อการสอน หรือครุภัณฑ์บางอย่างอาจารย์ผู้สอนนำมาใช้ร่วมสอนในระดับเดียวกัน เช่น สื่อการสอน ครุภัณฑ์ ปวส. กับ ปริญญาตรี ยังใช้ร่วมกันซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีขีดจำกัด

4) การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนมีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์ สอศ. ตามกรอบสมรรถนะรายวิชาที่กำหนดจากคำอธิบายรายวิชา ปัญหาการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เรื่องกรอบเวลาในการวัดประเมินผล โดยทาง สอศ. มีการกำหนดระยะเวลาการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอนระยะเวลาจำกัด เนื่องจากในส่วนของชั้นปีที่ 2 นักศึกษาต้องไปฝึกงานกับสถานประกอบการ โดยอาจารย์นิเทศการฝึกงานต้องวัดผลประเมินผลการฝึกงานร่วมกับครูฝึกงานในสถานประกอบการ และการให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความสำคัญกันเองในการให้คำปรึกษา และมีความหลากหลายช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ให้คำปรึกษา รวมทั้งเปิดช่องทางการรับข้อมูลย้อนกลับของผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอน

1.2 แนวทางเกี่ยวกับพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1) การวางแผนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ควรมีการส่งเสริมให้มีการอบรมการวางแผนการเรียนการสอนมีพี่เลี้ยงในระดับอุดมศึกษา และควรใช้เทคโนโลยีมีวางแผนการเรียนการสอนให้มีเกิดความสะดวกคล่องกับการวางแผนการเรียนการสอนมากขึ้น ควรมีการวางแผน

ประชุมร่วมกันกับสถานประกอบการถึงแผนการสอนให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมด้วยรายวิชา เพื่อให้เกิดความสามารถทำงานร่วมกับสถานประกอบการและเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

2) การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ หลากหลายรูปแบบ หรือบูรณาการ และกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับสถาน ประกอบการ และมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้แก่อาจารย์ผู้สอน มีการจัดอบรมอย่างเหมาะสม จัดหาสถานที่จัดกิจกรรมในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจน และส่งเสริมให้ สถานประกอบการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนของบางรายวิชา จัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนการสอน วิธีการคิด วิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติ

3) การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ควรมีการจัดสภาพ สิ่งแวดล้อมให้มีความใกล้เคียงกับสถานประกอบการ เชื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนจัด สภาพสิ่งแวดล้อม ควรแยกพื้นที่การจัดการเรียนการสอนออกจากกันให้ชัดเจนของการจัดระบบ การศึกษา หรือแยกพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนออกจากกันให้มีความเหมาะสมให้เกิดความแตกต่างของ ระดับ ปวส. และปริญญาตรี อย่างชัดเจน ควรมีการพัฒนาสื่อการสอนของอาจารย์ผู้สอนให้มีความเหมาะสมและปริมาณเพียงพอต่อการเรียนการสอน อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนสามารถผลิตสื่อ การสอนได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตรงตามรายวิชา

4) การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ อาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ การ วัดประเมินผลให้มีความเป็นอิสระในการวัดประเมินผลตามบริบทของอาจารย์ผู้สอนตาม มาตรฐานของสถาบันการอาชีว อยู่ภายใต้กรอบเกณฑ์มาตรฐานของ สอศ. ควรมีการใช้โปรแกรม สำเร็จรูปในการวัดประเมินผลการเรียนการสอนและมีระยะเวลาการวัดประเมินผลแบบยืดหยุ่น และอาจารย์ผู้สอนอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความเป็นกันเองในการให้คำปรึกษา และมีความ หลากหลายช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ให้คำปรึกษา รวมทั้งเปิดช่องทางการรับ ข้อมูลย้อนกลับของผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอนควรได้รับการส่งเสริมอบรมจิตวิทยาวัยรุ่น เพื่อเป็น แนวทางในการแนะนำผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษา

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) ประกอบไปด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบพื้นฐานการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน (KCV)

1.1 ความรู้ (Knowledge) ความรู้ในศาสตร์วิชาชีพ และความรู้ในศาสตร์การสอน

1.2 สมรรถนะการสอน (Teaching Competency) การวางแผนการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ

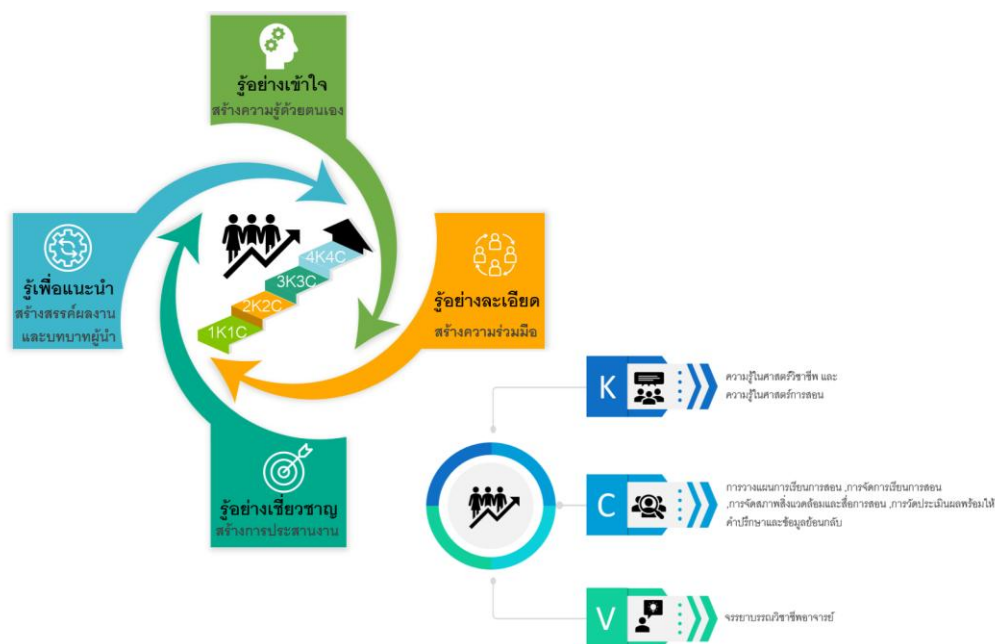
1.3 ค่านิยม (Values) จรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

2. ขั้นตอนการเรียนรู้สมรรถนะการสอนฯ ประกอบด้วย 4ร (4K) ได้แก่

- 2.1 ร1 - รู้อย่างเข้าใจ มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์การสอน
- 2.2 ร2 - รู้อย่างละเอียด มีความรู้ลึกในศาสตร์วิชาชีพ
- 2.3 ร3 - รู้อย่างเชี่ยวชาญ มีความรู้เชี่ยวชาญศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น ๆ
- 2.4 ร4 - รู้เพื่อแนะนำ มีความรู้แนวทางในศาสตร์วิชาชีพ ศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น และเป็นผู้นำ

3. ขั้นตอนการสร้างสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ฯ ประกอบด้วย 4ส (4C) มีขั้นตอน ได้แก่

- 3.1 ส1 - ขั้นตอนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์การสอน
- 3.2 ส2 - ขั้นตอนการสร้างความรู้ร่วมมือโดยใช้สถานประกอบการเป็นฐานให้มีความรู้ลึกในศาสตร์วิชาชีพ
- 3.3 ส3 - ขั้นตอนการสร้างการประสานงานโดยสร้างความเข้มแข็งทีมการสอนให้เกิดความรู้เชี่ยวชาญ ศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น
- 3.4 ส4 - ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานและบทบาทผู้นำเน้นความโดดเด่นและความเป็นผู้นำ ให้รู้แนวทางในศาสตร์วิชาชีพ ศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น

ภาพประกอบ 14 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model)

3. คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วยคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุด ด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) มีดังนี้ 1) ด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) 2) ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) 3) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) และ 4) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66)

อภิปรายผล

1. ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1.1 สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตสาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1) การวางแผนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการเรียนการสอนขาดความสอดคล้องกับสถานประกอบการ และแผนการเรียนการสอนบางรายวิชาไม่มีความสอดคล้องกับสถานประกอบการ โดยมีแผนการสอนอยู่ด้วยกัน 2 ส่วน คือ ส่วนชั้นปีที่ 1 มีแผนการสอนเป็นการเรียนในสถานศึกษา และส่วนชั้นปีที่ 2 แผนการสอนผู้เรียนต้องไปปฏิบัติงานหรือฝึกงานกับสถานประกอบการ เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยมีครูฝึกสอนในสถานประกอบการเป็นครูฝึกสอนและดูแลนักศึกษา อาจารย์มีหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศการทำงาน โดยการประเมินจากตัวผู้เรียนและให้ครูฝึกสอนเป็นผู้ประเมิน บางรายวิชาในส่วนของภาคปฏิบัติที่ต้องลงปฏิบัติ ครูฝึกสอนมีความเพียงพอต่อผู้เรียนและมีความเหมาะสมต่อผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงสร้างของหลักสูตร ทล.บ. มีการจัดรูปแบบการเรียนการสอน แบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ดังที่ สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูล และพัชรี ศีลารัตน์ (2566 : 686) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนด้วยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายวิทยาลัยเทคนิคเกษตรวิสัย ได้กล่าวว่า สมาชิกเครือข่ายต้องรู้จักจุดเด่นจุดด้อยในการปฏิบัติงานรวมถึงความสามารถพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและเครือข่ายจากสถานการณ์การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนด้วยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในปัจจุบัน และส่วนของชั้นปีที่ 2 นักศึกษาต้องไปฝึกงานยังสถานประกอบการ มีระยะเวลา 1 ปี ซึ่งอาจารย์ผู้สอนการวางแผนการสอนสอดคล้องกับระยะเวลาการฝึกงานทั้งการนิเทศการฝึกงาน ยังมีการนิเทศในกรอบระยะเวลาที่สั้น ดังที่ ธวัช เต็มญวน (2548) รูปแบบการพัฒนาครูที่ปรึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กล่าวว่า การทำแผนการสอน ควรมีคณะกรรมการในการจัดทำร่วมกัน มีการจัดทำแผนการสอนและการจัดลำดับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสม เช่น ความยากง่าย ความสอดคล้องความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน การจัดทำประมวลการสอน ควรให้มีการจัดทำประมวลการสอนในแต่ละรายวิชา และมีเอกสารประกอบการเรียนการสอน การจัดตารางสอน ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของลักษณะรายวิชาที่เป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2) การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนยังขาดประสบการณ์วิชาชีพ ด้านเกี่ยวกับสาขาวิชาชีพ โดยเฉพาะเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนระดับ ปวส. และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคงใช้รูปแบบเหมือนกันกับระดับ ปวส. หรืออาจไม่เกิดความแตกต่างของผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์มีประสบการณ์การสอนหลายระดับการศึกษา ดังที่ สุนัน มีเพชร (2563 : 380) ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ได้กล่าวว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีปัญหา และรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกัน

3) การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนตามบริบทของพื้นที่ของวิทยาลัย และตามบริบทรายวิชาที่มีการเรียนการสอนตามสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาตามรายวิชา ส่วนทางด้านสื่อการสอนหรือครุภัณฑ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีปริมาณเพียงพอต่อการสอนในระดับปริญญาตรี สื่อบางประเภทคงใช้ร่วมกันกับระดับปวส. นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนผลิตสื่อการสอนขึ้นมา โดยวิธีการทำสื่อการสอนร่วมกับนักศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมตามพื้นที่การจัดการเรียนการสอนของแต่ละวิทยาลัยไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นการประยุกต์ใช้และบูรณาการการสอน ดังที่ อติศร เปี้ยนดิษฐ์ (2566) รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตตามแนวทางการบูรณาการเรียนรู้กับการทำงาน ได้กล่าวถึง องค์ประกอบทรัพยากรในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1. สถานศึกษากำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม มีเครื่องมือและเครื่องจักรที่เกี่ยวข้อง และมีระบบสารสนเทศ 2. สถานประกอบการมีความต้องการที่จะร่วมจัดการศึกษาอย่างจริงจัง มีธุรกิจหลัก (Core Business) มีตำแหน่งงานที่ตรงกับศาสตร์ของสาขาที่มีความปลอดภัย ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ 3. อาจารย์ผู้สอน มีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนเชิงบูรณาการกับการทำงาน สามารถวิเคราะห์ภาระงานและลักษณะงานที่ผู้เรียนจะได้รับและสามารถออกแบบการสอนได้อย่างเหมาะสม

4) การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีการวัดประเมินผลตามกรอบสมรรถนะรายวิชาที่กำหนด มีระยะเวลาในการวัดประเมินผลตาม สอศ. กำหนด บางรายวิชาการวัดประเมินผลร่วมกับสถานประกอบการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากนักศึกษามีการฝึกงานกับสถานประกอบการเป็นเวลานาน โดยอาจารย์นิเทศร่วมครูสอนในสถานประกอบการเป็นการวัดประเมินผล ส่วนการให้คำปรึกษาหรือข้อมูลย้อนกลับมีหลากหลายช่องทางที่อาจารย์ให้การติดต่อรวมทั้งการให้คำปรึกษา ดังที่ ธวัช สอนง่าย (2565) รูปแบบการพัฒนาครูที่ปรึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูที่ปรึกษาด้านโครงสร้างขององค์กร เพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบดูแลผู้เรียนที่ชัดเจน สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีคณะกรรมการพัฒนาครูและบุคลากร คณะกรรมการสายชั้นปี และคณะกรรมการดำเนินงานขององค์กรนักศึกษาที่สอดคล้องกับระบบดูแลผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ

1.2 แนวทางเกี่ยวกับพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1) การวางแผนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีกระบวนการวางแผนการเรียนการสอนตามกรอบนโยบาย สอศ. ตามที่กำหนด ควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี มีอาจารย์แนะนำในระดับอุดมศึกษามาร่วมการจัดแผนการเรียนการสอนให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างภาคสถานประกอบการ มีผลทำให้ครูสอนงานในสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนการสอนรวมทั้งครูสอนงานในสถานประกอบการแลกเปลี่ยนแผนการสอนในสถานประกอบการปรับแผนการเรียนการสอน ดังที่ วิไลลักษณ์ ศรีวิชัย และจิราพร ระโหฐาน (2564 : 79) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาควรพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการโดยการไปฝึกงาน และทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ในสาขาเฉพาะทางในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตามที่มีโครงการร่วมมือระหว่างองค์กรรองรับเป็นการเรียนรู้ด้านเทคนิคการทำงาน เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการฝึกงาน การทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก

2) การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหลากหลายรูปแบบ หรือแบบบูรณาการ ให้มีการประยุกต์ใช้ร่วมกับบางรายวิชาให้เป็นรูปธรรม และมีกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับสถานประกอบการที่จัดการเรียนการสอน สถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจน การจัดการกิจกรรมเน้นการส่งเสริมการเรียนการสอน โดยวิธีการคิด วิเคราะห์ เน้นการลงมือปฏิบัติ ดังที่ เรณูมาศ มาอุ่น (2559 : 169) การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ได้กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ และแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่น โดยประเด็นสำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องเข้าใจเป็นเบื้องต้น ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา ธรรมชาติของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเข้าไปสู่การจัดการเรียนการสอน ในระดับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนได้รับการร่วมทำงานกับสถานประกอบการ ดังที่ วีระยุทธ สุตสมบุญ (2563 : 47) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความต้องการของสถานประกอบการ ได้กล่าวว่า การให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า ด้วยการสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการวิจัย และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนทางเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าผ่านกระบวนการฝึกอบรม

3) การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความใกล้เคียงกับสถานประกอบการตามสภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีพื้นที่การจัดการเรียนการสอนออกจากกันให้ชัดเจนของการจัดระบบการศึกษา และแยกพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนออกจากกันให้เกิดความเหมาะสมและมีความแตกต่างของระดับการศึกษาอย่างชัดเจน มีการพัฒนาสื่อการสอนของอาจารย์ผู้สอนอย่างความเหมาะสมและมีปริมาณเพียงพอต่อการเรียนการสอน ควรส่งเสริมอาจารย์ผู้สอนสามารถผลิตสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามรายวิชา ดังที่ อริยา คูหา และสุปรัตน์ รักษาภานุสิทธิ์ (2566 : 13) การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน

นักศึกษา มีรูปแบบการเรียนรู้แบบอเนกนัยมากที่สุด รองลงมา คือ แบบปรับปรุง แบบคิด เหนื่อย และแบบดูซึม ตามลำดับ 2) นักเรียน นักศึกษา ที่มีเพศและระดับการศึกษาที่ต่างกันมีรูปแบบการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อครูผู้สอน และหน่วยพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรม พัฒนาและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4) การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีการวัดประเมินผลให้มีความเป็นอิสระการวัดประเมินผลตามบริบท ของอาจารย์ผู้สอนตามมาตรฐานของสถาบันการอาชีวศึกษา ภายใต้กรอบเกณฑ์มาตรฐานของ สอศ. ควรมีการพัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวัดประเมินผลการเรียนการสอน มีการอบ ระยะเวลาการวัดประเมินผลตามที่กำหนด มีการขยายกรอบเวลาการวัดประเมินผล และอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษามีให้ความเป็นกันเองในการให้คำปรึกษา มีความหลากหลายช่องทางการติดต่อ ระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ให้คำปรึกษา ดังที่ กวีศุภณัฐ วิกรมยากรณ์ (2563) ประสิทธิผลของ โปรแกรมพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา ที่ใช้การปฏิบัติงานตามแนวทาง PDCA และการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถร่วมของกลุ่มเป็นฐาน ได้กล่าวว่า ความสอดคล้องกับการ พัฒนาโปรแกรมพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา ที่ใช้การปฏิบัติงานตามแนวทาง PDCA และการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถร่วมของกลุ่มเป็นฐาน ซึ่งโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรม 7 กิจกรรมที่ใช้พัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการร่วมปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา 4) ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน 5) ด้านการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ และ 6) ด้านการปฏิบัติงาน ตามภาระอื่น ๆ

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) ประกอบไปด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1. ขั้นตอนการเรียนรู้สมรรถนะการ สอนฯ ประกอบด้วย 4ร (4K) ได้แก่ 1.1) ร1 - รู้เข้าใจ มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์วิชาชีพ และ ศาสตร์การสอน 1.2) ร2 - รู้ลึก มีความรู้ลึกในศาสตร์วิชาชีพ 1.3) ร3 - รู้เชี่ยวชาญ มีความรู้

เชี่ยวชาญศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น และ 1.4) ร4 - ให้นำทาง มีความรู้ นำทางใน ศาสตร์วิชาชีพ ศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น และเป็นผู้นำ 2. ขั้นตอนการสร้างสมรรถนะด้านการสอนของ อาจารย์ฯ ประกอบด้วย 4ส (4C) มีขั้นตอน ได้แก่ 2.1) ส1 - ขั้นตอนการสร้างความรู้แก่ตนเอง เป็น การพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์การสอน 2.2) ส2 - ขั้นตอน การสร้างความร่วมมือโดยใช้สถานประกอบการเป็นฐานให้มีความรู้ลึกในศาสตร์วิชาชีพ 2.3) ส3 - ขั้นตอนการสร้างแนวประสานงานโดยสร้างความเข้มแข็งทีมการสอนให้เกิดความรู้เชี่ยวชาญ ศาสตร์วิชาชีพ และศาสตร์วิชาชีพด้านอื่น และ 2.4) ส4 - ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานและ บทบาทผู้นำเน้นความโดดเด่นและความเป็นผู้นำ ให้รู้ นำทางในศาสตร์วิชาชีพ ศาสตร์วิชาชีพด้าน อื่น และ 3. องค์ประกอบพื้นฐานการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน (KCV) ได้แก่ 3.1) ความรู้ (Knowledge) ความรู้ในศาสตร์วิชาชีพ และความรู้ในศาสตร์การสอน 3.2) สมรรถนะการสอน (Teaching Competency) การวางแผนการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพ สิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ และ 3.3) ค่านิยม (Values) จรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ เพราะการพัฒนาสมรรถนะมีกรอบการพัฒนาเป็น ขั้นตอนที่ชัดเจนและมีปัจจัยที่เข้ามาสนับสนุนในการพัฒนาสมรรถนะการสอนให้ประสบ ความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นรูปแบบที่สามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ โอบาส สุขหวาน (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนงานนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชา อุตสาหกรรมสำหรับครูฝึกในสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสอนงานที่พบ ส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพด้านการสอน ใช้เทคนิคการสอนงานและจิตวิทยาการสอนที่ หลากหลาย มีบุคลิกภาพของความเป็นครูที่หลากหลายกลุ่ม ได้รูปแบบการสอนงานสำหรับครูฝึก ในสถานประกอบการ (GEAR+3 Coaching Model) ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนงาน 4 ขั้นตอน (GEAR) คือ 1.ขั้นเตรียมการและการวางแผนกลุ่มการสอนงาน (Group Coaching Preparation and Planning) 2. ขั้นการให้ ความรู้สอนงานและให้ คำปรึกษา (Education and Coaching) 3. ขั้นประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และ 4. ขั้นสะท้อนคิดและสร้าง มาตรฐานการฝึกปฏิบัติงาน (Reaction and Standard Setting) และเงื่อนไขในการสนับสนุนการ สอนงาน 3 ส่วน (+3) ประกอบด้วย 1. มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2. สมรรถนะของครูฝึกในสถานประกอบการ 3. กลไกสนับสนุนการสอนงาน

3. คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วยคุณภาพของรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

0.60) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุด 1) ด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เพราะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง 2) ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) เพราะเนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 3) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) เพราะมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และ 4) ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) เพราะเนื้อหา มีความเหมาะสมกับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ โอบาส สุขหวาน (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนงานนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาอุตสาหกรรมสำหรับครูฝึกในสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนงานนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาอุตสาหกรรมสำหรับครูฝึกในสถานประกอบการประกอบด้วย 1) คุณภาพรูปแบบการสอนงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุดได้แก่ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) ด้านที่มีค่าประสิทธิภาพฯ น้อยสุดได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73) และณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี (2559 : 204) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมพบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ออยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model)

1. การวางแผนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ทางการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษา

2. การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

3. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) ใช้แนวทางปฏิบัติการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสร้างสื่อการสอน ให้มีความสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมตรงตามรายวิชา และสมรรถนะตรงรายวิชา

4. การวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับ อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) ใช้เป็นการพัฒนาตนเองในการวัดประเมินผลพร้อมให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

5. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ (4K4C+KCV Teaching Competency Development Model) อาจารย์ผู้สอนสามารถปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนการปฏิบัติการศึกษาด้วยตนเอง และอ่านอย่างเข้าใจ วิธีการ ขั้นตอน เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนสามารถลงมือปฏิบัติได้ ตามคู่มือรูปแบบการพัฒนา ฯ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา เป็นข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านองค์ความรู้ อาจารย์ผู้สอนสามารถนำองค์ความรู้จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ไปใช้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ให้เกิดความรู้ สมรรถนะการสอน และมีจริยธรรมในสายวิชาชีพ โดยนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. ด้านนโยบาย สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานประกอบการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานของวิทยาลัย ฯ และกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา

3. ด้านการนำไปใช้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้งานอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันการอาชีวศึกษาทุกภาค ซึ่งมี

บทบาทกำกับและดูแลวิทยาลัย ฯ ที่เปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาอาจารย์ทุกสาขาวิชา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น สามารถนำไปต่อยอดการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ทุกประเภทสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี จะทำให้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ฯ ให้อาจารย์ผู้สอนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ระดับการศึกษาที่อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน สถาบันการอาชีวศึกษา
2. การศึกษาวิจัยพัฒนาการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ประเภทสาขาวิชาอุตสาหกรรม สถาบันการอาชีวศึกษา
3. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ นำไปใช้ในการปฏิบัติจริง สถาบันการอาชีวศึกษา
4. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ประเภทสาขาวิชาอุตสาหกรรม สถาบันการอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- Arnold. (1991). *Intergroups Conflict in Organization Behavior*. New York : McGraw-Hill
- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model for effective performance*: John Wiley & Sons.
- McClelland, D. C. (1973). *Testing for competencies rather than intelligence American Psychologist. Internet*][Consultado el 03 de diciembre del 2018. Disponible en: <https://rieoei.org/historico/deloslectores/Maura.PDF>].
- Parry, S. B. (1997). *Evaluating the impact of training: A collection of tools and techniques: American Society for Training and Development*.
- Spencer, L. M., & Spencer, P. S. M. (2008). *Competence at Work models for superior performance: John Wiley & Sons*.
- APEC HRDWG WiKi. (2012).. *21th Century competencies*. Retrieved June 5, 2012 [online]. Available : <http://www.hrd.apect.org/index.php/21thcenturycompetencies>.
- Arnold H. J and Feldman D.C. (1986). *Organizational behavior*. New York : McGraw-Hill Publisher.
- Best, J.W., (1970). *Research in Education*, 2nd., New Jersey, Prentice-Hall, p.175.
- Bishop, L.J. (1979). *Staff development and instruction improvement : Plan and procedure*. Boston : Allyn and Bacon.
- Bollen, K.A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York : John Wiley Sons.
- Boyatzis, R.E. (1982). *The competent manager*. New York : McGraw-Hill.
- Boyatzis, R.E. (1982b). *The competent manager : A Model for Effective Performance*. New York : John Wiley & Son.
- Bom, R. and Sparrow, P. (1992). *Designing and achieving competency*. McGraw-Hill : [n.p.].
- Blanchard, D. and Thacker, J. (2004). *Effective training : Systems, and practices*. New Jersey : Pearson Prentice Hall.

- Byrne, B.M. (2001). *Structural equation modeling with AMOS : Basic concepts, applications, and programming*. New Jersey : Lawrence Erlbaum associates, Inc.
- Canued. J. (2008). *Teaching in the 21th Century A review of the issues and changing models in the teaching profession*.
- Castetter, William B. (1996). *The human resource function in educational administration. (6thed)*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Childs-Bowen, D., Moller, G., and Scrivner, J. (2000). *Principals : Leaders of leaders. NASSP Bulletin*, 84(6), 27-34.
- Coplow Carbouate. (1964). *M-d-Mounds C.L.V.Monty*. Oxford University press.
- Crowther, F., Kaager, S. S., Ferguson, M., and Hann, L. (2002). *Developing teacher leaders : How teacher leadership enhances success*. Thousand Oake, CA : Crowin press.
- Camilon, F.S. (1961). "The meaning and purpose of industrial education." In *principles and methods of teaching industrial subject*. P. 27 Manila : Benipayo press.
- Coker, Homer. (1976). "Identifying and measure teacher competencies : The corrol country project." *The journal of teacher education*. 7(2) : 54.
- Cater V. Good. (1973). *Dictionary of education*. New York : McGraw-Hill book Co.
- Dale, M. and k. Hes. (1995). *Creating training miracles*. Sydney : Prentice Hall.
- Danielson, C. (1996). *Enhancing professional practice : A framework for teaching*. Alexandria, VA : Association for supervision and curriculum development.
- European commission. (2001). *A memorandum on lifelong*. Brussels : European commission.
- Enriquez, Juan. (2001). *As the future catches you*. New York : Tuttle-Mori.
- Etzion. (1964). *Modern Organizations*. Prentice Hall.
- Florida education standards commissions. (2000). *Justia US. Law*. Retrieved January 5 2013, [online]. Available : [http : //www. Lawjustice.com/florida/2000/Titlexve/chapter231/231-546.html](http://www.Lawjustice.com/florida/2000/Titlexve/chapter231/231-546.html).
- Forster and et. (2000). *Eetopic expression of the neuropeptide pigment-dispersing factor a hers behavioral rhythons in drosophila melanogaster*. *J. Neurosci*. 20(9) :

3339-3353.

Fullan, M. (2005). *Leadership and sustainability : system thinkers in action*. California : corwin press.

Fullan, Michel. (1994). *Leading in a culture of change : Personal action guide and workbook*. San Francisco : Jossey-Bass.

Gall, M. and Vojtek, R. (1994). Planning for effective staff development : Six research base models [online]. Available : [http : //www.eric.voregon.edu](http://www.eric.voregon.edu) [2005,December 19]

Gary, J. (1992). *Organizational behavior : Understanding life at work*. 3rded. New York : Harper Collins.

Gary Hamel and c.k. Prahalad. (1994). *The competing for the future*.

Good, Carter. V. (1973). *Dictionary of education*. New York : McGraw-Hill Book.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of education*. 3rded. New York : McGraw Hill.

Gange, Robert M. and Karen, Cook. (1997). *The Conditions of Learning : Training Applications*. Florida : Harcourt Brace.

Gorsuch, R.L. (1983). *Factor Analysis*. 2nd ed. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, Hilldale.

Gay, R.L. (1991). *Educational evaluation and measurement : competencies for analysis and application*. 2rded. Singapore : Macmillan, Inc.

Gibson, et.al. (1979). *In situ measurement of soil properties with the pressure menter*. Civ England Pubi. Wks Rev. 56 (615-618).

Hammond, D. L., & Baratz Snowden, J. (Eds) . (2005). *A good teacher in every classroom : Preparing the highly qualified teacher sour children deserve*, San Francisco, CA : Jossey-Bass, 2005.

Hair. Joseph F., et al. (1998). *Multivariate data analysis*. 5th ed. Upper saddleriver, New jersey : prentice – Hall.

Hair. J. F., Black, W. C., Babin, B. J and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate date analysis*. 7th ed. New jursey : Pearson education, Inc.

Harriss, A & Lambert, L. (2003). *Building leadership capacity for school improvement*.

- Philadelphia : Open university press.
- Harriss and Muijs. (2003). *Teacher leadership principles and practice*. National college for school leadership.
- Harriss. (2007). *Teacher leadership in action three case studies of contrasting school, Sage journals educational management administration leadership*, January 2007. 35(111-134).
- James, B and Run, B. (2010). *21st Century Skill : Rethinking How students learn. Arrangement with the Original publisher.*
- Joreskog, Karl G. and sorbom, D. (1989). *LISREL 7 : User's reference guide. Mooresville : Scientific Software; Inc.*
- Kaplan, Robert S. and David P Norton. (2004). *Strategy MAPS : converting intangible assets into tangible outcome*. United States of America : Harvard Business School Publishing Corporation.
- Katzenmeyer, M., and Moller, G. (2001). *Awakening the sleeping giant : Helping teachers develop as leaders 2nd ed*. Thousand oaks, CA : Corwin.
- Kline, Paul. (1998). *The new psychometrics : science, psychology and measurement*. New York : Rutledge.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling. 2nd ed*. New York : Guilford.
- Knapp, T.R. & Brown, J.K. (1995). *Ten measurement commandments that often should be broken*. Research in nursing & health. 47(4) : 465-469.
- Kim, J. and Mueller, C. (1978). *Factor analysis : Statistic methods and practical issues*. Beverly hill and London : Sage.
- Kirchner, P. ; et al. (1997). *The design of a study environment for acquiring academic and professional competence*. Studies in higher education 22 : 151-171.
- Kronzek and Scoggins. (1999). *Law firm directory*. Washington : US. Government printing office.
- Lagrange and Foulke. (2004). *The Canadian association of deans of education (CADE) hosted a national symposium in February, 2004. At the university of Calgary.*

- Lee and Tseng. (2005). "Trade and environment linkages : Optimal taxation and welfare-improving piecemeal." Reform selected paper presented at Taipei conference on taxation : Theory,Policy administration, December 23-30, 2005.,Institute of economics, Academic Sinica, Taipei, Taiwan.
- Ledford, E. Gerald. & Heneman, L. Robert. (1998). June. "Competency pay for professionals and managers in business : A review and implications for teachers." *Journal of personnel evaluation in education*. 12(2) : 103-121.
- Leitch, John M. and Rosen, Philip. (2001). *Knowledge management, CKO and CKM : The key to competitive advantage*. The Manchester review. (6) : 2-3. Retrieved march 6,2005, form [online].Available : [http //www.users.anet.com/~smcnulty/docs/manchester.pdf](http://www.users.anet.com/~smcnulty/docs/manchester.pdf)
- Lethwood, K., and Duke,D.L. (1999). A century's quest to understand school leadership. In K.S.
- Leith wood, Jantzi and Steinbach. (2003). *Effective educational leadership compilation original and editorial material*. The open university.
- McClelland, D.C. (1973). *Testing for competence rather than for intelligence*. American Psychologist. 28 : 1-14.
- McLagan Patricia. (1997). "*Competencies : The next generation.*" *Training & Development*. (May) : pp. 40-47.
- Mitrani, A. M. Dalziel and D. Fitt. (1992). *Competency based human resource management : Value driven strategies for recruitment, development, and reward*. London : McGraw-Hill.
- North Carolina. (2008). Future students. Retrieved june 10, 2012, form [online].Available : [http //www.ncsu.edu/future-student](http://www.ncsu.edu/future-student).
- Nordhaug, O. (1993). *Human capital in organizations. Competence training, and learning*. New York : Oxford university press.
- O'Hagan, K. (1996). *Competence in social work practice : A practical guide for professional*. London : Prentice Hall.
- Parry, S.B. and Kirkpatrick, D.L. (1997). *Evaluating the impact of training : A collection*

- of tools and techniques.* Alexandria, VA : ASTD.
- Pedhazur, E. and Schmelkin, L.P. (1991). *Measurement, design and analysis : An integrated approach.* Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum.
- Pefianco, Erlinda C. (2009). "Competency Standards for 21st Century Teacher in Southeast Asia." Presented at the SEAMEO Panel Session on the topic "Quality Teachers for the New Millennium." During The 4th World Teachers' Day in Thailand and 12th UNESCO-APEID International Conference held on 26 March 2009 at the IMPACT Exhibition & Convention Center, Bangkok Thailand.
- Pefianco. (2012). *Diffusion and directions : English language policy in the Philippines.*
- Pellicer, L.O. and Anderson, L.W. (1995). *A handbook for teacher leaders.* Thousand Oaks, CA : Corwin.
- Richard Boyatzis. (1982). *The competence manager : A model of effective performance.*
- Roll, E. (1997). "Competence in professional practice : Some issues and concern." *Education research* 39 (summer) : 195-210.
- Schaie, K.W. & Hertzog, C. (1985). *Measurement in the psychology of adulthood and aging.* In J.E. Birren & K. W. Schaie (Eds.), *Handbook of the psychology of aging.* New York : Van nostrand reinhold.
- Schein, E. (1970). *Leadership and organizational psychology, 2nd ed.* New Jersey : Prentice-Hall.
- Schleicher, A. Ed. (2010). *Preparing teachers and developing school leaders for the 21st Century : Lessons form around the world,* OECD Publishing.
- Schmid, N. (2002). *Vocabulary in language teaching.* Cambridge language education, schulbuch publisher.
- Scott B. Parry. (1998). "Just what is a competency ? (and why should you care?.)" *The journal of American psychologist.* Training. (June) : PP. 58-64.
- SEMAO/INNNOTECH. (2012). RSU : Contract signing on UNESCO EFA study project. Retrieved January 10, 2016 from [online]. Available : <http://www.seameoinnotech.org/contents/new?id=112011-silc>.

- Senge Dean. (2010). *Benchmarking education systems for results : East asia regional conference*. June 21-23, 2010 Singapore.
- Strodl, P. (1992). *A model of teacher leadership. Paper presented at the annual meeting of the eastern educational research association*, Hilton head, SC.
- Stein and Su. (1982). "The random house college." Dictionary revise edition. New York : Random house.
- Spencer, L. M. and Spencer, S. M. (1993). *Competence at work : Model for superior performance*. New York : John wiley & Sons.
- Suranna, K. J., & Moss, D. M. (2002). *Exploring teacher leadership in the context of teacher preparation*. Paper presented at the annual meeting of the educational research association, New Orleans. L.A. ERIC document reproduction service.
- Tabachnick, B.G., and Fidell, L.S. (1983). *Using multivariate statistics*. New York : harpen & Row.
- Thompson, Arthur A. and Strickland III, A.J. (1999). *Strategic Management : Concepts and Cases*. (11th ed). Boston : Mcgraw-Hill.
- Thach, E. C & Murphy, K.L. (2006). *Training via distance learning*. Thing & development. 49(12) 44-47.
- UNESCO. (2009). *ICT Competency framework for teachers UNESCO. Org. Retrieved January 10, 2016 from [online]. Available : [http //www.portal.UNESCO.org/Ci/en/ev.Phi-URL.ID=22997 & URL DO=DO Topic & URLSECTION=201.htm/SZUCS.Eva U](http://www.portal.UNESCO.org/Ci/en/ev.Phi-URL.ID=22997 & URL DO=DO Topic & URLSECTION=201.htm/SZUCS.Eva U).*
- UNESCO. (1993). *Statistical year book*. Paris : UNESCO.
- Weinert, F.E. (2001). *Concept of competence : A conceptual clarification. In defining and selecting key competencies*. Göttingen : Hogrefe.
- Wiersma. (1995). *Research Methods in Education : An Introduction*. Boston : Allyn and Bacon.
- York-Barr, J., and Duke. (2004). *What do we know about teacher leadership? Findings form two decades of scholarship*. Review of educational research.
- กวีศุภณัฐ วิกรมยากรณ์. (2563). *ประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาผลการทำงานของครู*

- อาชีวศึกษา ที่ใช้การปฏิบัติงานตามแนวทาง PDCA และการเสริมสร้างการเรียนรู้
ความสามารถของกลุ่มเป็นฐาน. ปรินทิพย์ ป.ด.(จิตวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุสุมา แยมเกตุ. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานของ
บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. ปรินทิพย์ กศ.ด.
(การบริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2542). กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์
กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2544). แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กรมอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). คู่มือการประกันคุณภาพภายในอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วย
ศึกษานิเทศก์.
- กระทรวงการอุดมศึกษา. (2561). มาตรฐานการอุดมศึกษาและแนวทางการนำไปปฏิบัติ. เข้าถึง
ได้จาก กระทรวงการอุดมศึกษา: <http://www.rbac.ac.th/qa/wp-content/uploads/2019/05/6>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา
2553. เข้าถึงได้จาก กระทรวงศึกษาธิการ: [http://www.mua.go.th/users/bhes/
front_home/criterion58/management%20criterion%20_58.PDF](http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/criterion58/management%20criterion%20_58.PDF)
- กว้าง รอบคอบ. (2541). กระบวนการวางแผนในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา,
กระทรวงศึกษาธิการ.
- จงกลนี ชูติมาเทวินทร์. (2558). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พีเออีฟวิง.
- จรรยาพร ธรณินทร์. (2549). กำหนดยุทธศาสตร์คุณธรรมแต่ละระดับการศึกษา. คมชัดลึก. หน้า
27.จรัลพร ประถมบุรณ์. (2547). Competency: การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็นเลิศ.
กรุงเทพฯ.
- จรรยา ชูลาภ. (2541). การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: สำนักงาน DVT กรม
อาชีวศึกษา.
- จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ. (2547). การแก้ปัญหาเชิงระบบของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เจริญ กาญจนะ. (2554, มีนาคม). รูปแบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นครูนักวิจัย. วารสาร
วิชาการและวิจัย. 5(1): 92-101.

ชัชวาล หังสพฤกษ์. (2562). รูปแบบการบริหารหลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาตรีที่มุ่งสู่
ความสำเร็จสำหรับนักศึกษาจีนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด.
(สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เดชา เตชะวัฒนไพศาล. (2545). *Competency Base Human Resources Management*.
กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี. (2559, มกราคม - มิถุนายน). รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. 11(1): 203-214.

ธวัช เต็มญวน. (2548). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการจัด
การศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกรมศิลปากร. ปรินซ์นิพนธ์
กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ธวัช สอนง่ายดี. (2565). รูปแบบการพัฒนาครูที่ปรึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

นวลจันทร์ ปิยะกุล. (2548). โรงงานแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาเส้นทางแห่งนวัตกรรม
อาชีวศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นรภัทร อิมพานิช. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
เอเชียอาคเนย์. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บำรุง จันทวานิช. (2542). แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ : พื้นฐานการปฏิรูป.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ประจักษ์ ปฏิทัศน์ และคณะ. (2556). สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการกับการเตรียมความ
พร้อม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (ทุนอุดหนุนการวิจัย

ประเภท นักวิจัยรุ่นใหม่ ประจำปี 2556).

ปรีดี เกตุทอง. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 (2566, 25 พฤษภาคม).

ผจญ โคจารย์ศรี. (2544). การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิศมัย รัตนโรจน์สกุล. (2558, กรกฎาคม - ธันวาคม). กระบวนทัศน์และกระบวนการของการวิจัยเชิงคุณภาพกับการอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา, 9(2), 8-19.

พลสันห์ โพธิ์ศรีทอง. (2555). ประสิทธิภาพของการสอนและการพัฒนาครูในศตวรรษใหม่. วารสารข้าราชการครู,

พิชิต เทพวรรณ. (2555). การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์:แนวคิดและกลยุทธ์เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พริ้นท์(1991) จำกัด.

ภูษงค์ โรจน์แสงรัตน์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้การคิดเชิงออกแบบเป็นฐานเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ปรากฏอัตลักษณ์ไทยสำหรับ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมธีสิน สมอุมจารย์, วิทยา จันทศิริลา, สำราญ มีแจ้ง, ปัญญาสังขวดี. (2559, ฉบับพิเศษ ตุลาคม) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15(5): 169-181.

เรณูมาศ มาอุ่น. (2559, กรกฎาคม - ธันวาคม). การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 9(2): 169-172.

รัชดาภรณ์ มะลิซ้อน, ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ, กฤษณก ดวงชาทม. (2566, ตุลาคม - ธันวาคม) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 17(4), 178-191.

- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2535). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- รัชนีวรรณ ตั้งภักดี. (2560). ผลของการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการ
ผลิตสื่อโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิง
ออกแบบในนิสิตระดับปริญญาตรี. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 10(3).,
น.133-134
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2552). *การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน*. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์
พริ้นท์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมี
บุ๊คส์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : นาน
มีบุ๊คส์ จำกัด.
- วรทัศน์ วัฒนชีวินปกรณ์. (2562). *รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะสื่อสารสำหรับ
นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ด. (สาขาวิชาการบริหารและการจัด
การการศึกษา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย ศิริชนะ. (2549). *การประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2544). *วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สยามมิตร
การพิมพ์.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ :
สุวิริยาสัน.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2551). *คุณธรรม 8 ประการ*. สยามรัฐ. ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 23 มีนาคม.
- วีระยุทธ สุดสมบูรณ์. (2563, มกราคม - เมษายน). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาทางเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญา
ตรี ตามความต้องการของสถานประกอบการ. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระ
จอมเกล้าพระนครเหนือ*. 11(1): 49-57.
- วิไลลักษณ์ ศรีวิชัย และจิราพร ระโหฐาน. (2564, มกราคม - เมษายน). แนวทางการพัฒนา
สมรรถนะครูอาชีวศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. *ว.มรม*.
15(1): 79-91.
- ศรีเครือ โปวาทอง. (2536). *ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดเทคนิคศึกษาและ*

- อาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพรรณ ชุมชุม. (2546). *สถานประกอบการหัวใจของการอาชีวศึกษาความร่วมมือภาคเอกชน กระบวนทัศน์ใหม่ของการปฏิรูปการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). *การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย : กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย*. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาทวิภาคี. (2556). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). *เกณฑ์การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ปี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- สงวน บุญพิทักษ์. (2554). “คำนิยม” ก้าวหน้าก้าวไกลสู่ ISO. สุรินทร์: รุ่งธนเกียรติออฟเซต.
- สงัด อุทรานันท์. (2545). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2546). *สาระสำคัญวิสัยทัศน์ขนาดกลางและขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2541). “การปรับปรุงคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง” , *สารพัฒนาหลักสูตร*. 128 (มกราคม-มีนาคม 2540) 79-80
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2543ก). “ประกันคุณภาพการศึกษา หลักการ แนวคิดและกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา” , *วารสารปฏิรูปการศึกษา*. 1 (16-31 มกราคม 2542) 27-45.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2548*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *นโยบายเทคโนโลยีทางการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2555). *สถานภาพและวิธีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). *นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและ*

- พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2550). รายงานวิธีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะสำหรับตำแหน่ง สำนักพัฒนาระบบบำนาญตำแหน่งและค่าตอบแทน สำนักงาน ก.พ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ บริษัท ประชุมช่าง จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). สภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) 2015-2016: จากข้อเสนอสู่นโยบาย (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษา (ควอท). (2565) คู่มือการขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว) (2566) กรอบนโยบายยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 – 2570.
- สุนันทา เลาพันธ์. (2551). การสร้างทีมงาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แอนด์เมดสติเกอร์ แอนด์ดีไซน์.
- สุริพร พึ่งพุทธคุณ. (2550). การบริหารจัดการทีมงาน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 2. ธรรมมล การพิมพ์.
- สนุ่น มีเพชร. (2563, กันยายน – ธันวาคม). ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 3(3): 380-387.
- สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูล และพัชรี ศิลารัตน์. (2566, มกราคม – มิถุนายน). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนด้วยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายวิทยาลัยเทคนิคเกษตรวิสัย. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7(1): 686-697.
- อนันต์ นามทองต้น. (2557). การประเมินโครงการทางการศึกษา : ปฏิบัติจริง. นนทบุรี : สหมิตร พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2553). Competency dictionary. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2553). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- โอภาส สุขหวาน. (2561). การพัฒนารูปแบบการสอนงานนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำหรับครูฝึกในสถานประกอบการ. ปริญญาโท กศ.ด.
(การบริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อดิศร เปลี่ยนดิษฐ์. (2566). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตตาม
แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน. ปริญญาโท กศ.ด.(การบริหาร
การศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

อริยา คูหา และฐปรัตน์ รัชภาณุสิทธิ์. (2566, มกราคม - เมษายน). การศึกษารูปแบบการ
เรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี. วารสารทัศน์มิติทางการศึกษา.
1(1): 13-22.

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือความ
สอดคล้อง
2. เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก
3. หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือความสอดคล้อง

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/3240

วันที่ 14 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ สถาพรประสาธน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 095 818 1201

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ เวียนนธ์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/3241

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท สุขหวาน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ เวียนนันท)
รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/3241

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา มุขตา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)
รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/3241

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.สมภพ ปัญญาสมพรรค เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วิทยานนท์)
รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/3241

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.กมล เรืองโรส เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

2. เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การศึกษาสภาพและปัญหา เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในระยะที่ 1 ประเด็นการศึกษาสภาพและปัญหา เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสผู้ให้สัมภาษณ์

.....
.....

2. ตำแหน่ง

.....
.....

3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด

.....
.....

4. สถานที่ปฏิบัติงาน

.....
.....

5. ให้สัมภาษณ์ วันที่/เดือน/ปี

.....
.....

6. สถานที่สัมภาษณ์

.....
.....

7. เวลาเริ่มสัมภาษณ์-เวลาจบสัมภาษณ์

.....
.....

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพ ปัญหา เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1. ท่านเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์อย่างไร
.....
.....
.....
2. ท่านคิดว่าปัญหาของการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ควรเป็นอย่างไร
.....
.....
.....
3. ท่านคิดว่าในปัจจุบันอาจารย์มีการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์เป็นอย่างไร และปัญหาที่พบในการวางแผนการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
4. ท่านคิดว่าอาจารย์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ เป็นอย่างไร และปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
5. ท่านคิดว่าอาจารย์มีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์เป็นอย่างไร และปัญหาการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่าอาจารย์มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ เป็นอย่างไร และปัญหาการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนของอาจารย์ตามหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ เป็นอย่างไร และปัญหาการให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าการพัฒนาตนเองด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ เป็นอย่างไร และปัญหาการพัฒนาตนเองด้านการสอน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าหากต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนในประเด็นดังกล่าวของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ต้องมีวิธีดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

นายวิฑูร หวนโคกสูง/ผู้วิจัย

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งการศึกษาวิจัย รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในระยะที่ 1 ประเด็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสผู้ให้สัมภาษณ์

.....
.....

2. ตำแหน่ง

.....
.....

3. วุฒิต่างการศึกษาสูงสุด

.....
.....

4. สถานที่ปฏิบัติงาน

.....
.....

5. ให้สัมภาษณ์ วันที่/เดือน/ปี

.....
.....

6. สถานที่สัมภาษณ์

.....
.....

7. เวลาเริ่มสัมภาษณ์-เวลาจบสัมภาษณ์

.....
.....

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

1. การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในประเด็นการวางแผนการเรียนการสอน ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีลักษณะใช้วิธีพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในประเด็นการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ควรมีลักษณะใช้วิธีพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในประเด็นการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและสื่อการสอน ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในประเด็นการให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนของอาจารย์ ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. การพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในประเด็น
การพัฒนาตนเองด้านการสอน ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าหากต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนในประเด็นดังกล่าวของอาจารย์ในหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ต้องดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

นายวิฑูร หวนโคกสูง/ผู้วิจัย

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคศรีธรรมราช

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ผลการในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคระยอง

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ผลการในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ผลการในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ 1) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ 1) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ 1) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ 1) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่บุคลากรในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ 1) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ จำนวน 1 คน และขอใช้สถานที่ห้องประชุมหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ภาคผนวก ข

การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยี
บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

การสนทนากลุ่มเพื่อการยืนยัน
โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี
บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา”** โดยมี อาจารย์ ดร. โสภาส สุขหวาน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ข้อมูลที่ได้จะนำไปจัดทำคู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ และประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ต่อไป

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา และเพื่อหาความถูกต้องและความชัดเจนในการจัดทำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งผลที่ได้จะใช้เป็นข้อมูลในสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ ให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำเป็นคู่มือการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ฯ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่ม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

นายวิฑูร หวนโคกสูง
 นิติระดับปริญญาเอก
 สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสนทนากลุ่มเพื่อการยืนยัน
โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยี
บัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ประเด็นการสนทนา

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ๙ มีความสมบูรณ์หรือไม่
2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ๙ มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน มีความสอดคล้องกับ 4ร-4ส หรือไม่
3. ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ ๙ 4ร – 4ส ควรดำเนินการขั้นตอนอย่างไร
4. แนวทางการพัฒนาตนเองด้านการสอนของอาจารย์ ๙ ควรเป็นอย่างไร

นายวิฑูร หวนโคกสูง
 นิติระดับปริญญาเอก
 สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/541

วันที่ 29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ ไปมะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติ สถาพรประสาธน์ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 095 818 1201

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนะวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท สุขหวาน เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศวิทย์ เสนะวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนรัตนโกสินทร์

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริชัย จิรวงศ์สุรณ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนะวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรา สมัตถภาพงศ์ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนะวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา มุขดา เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนงวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อบ นิลผาย เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ แสนวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวศัล โพธิ์แดง เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนางค์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงธรรม ศิวาณิชกุล เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนะวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.กมล เรียงไธสง เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ เสนะวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/693

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.สมภพ ปัญญาสมพรรค เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.00 -14.00 น. ด้วยการประชุมผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ นายวิฑูร หวนโคกสูง และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วงศ์วิทย์ แสนวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

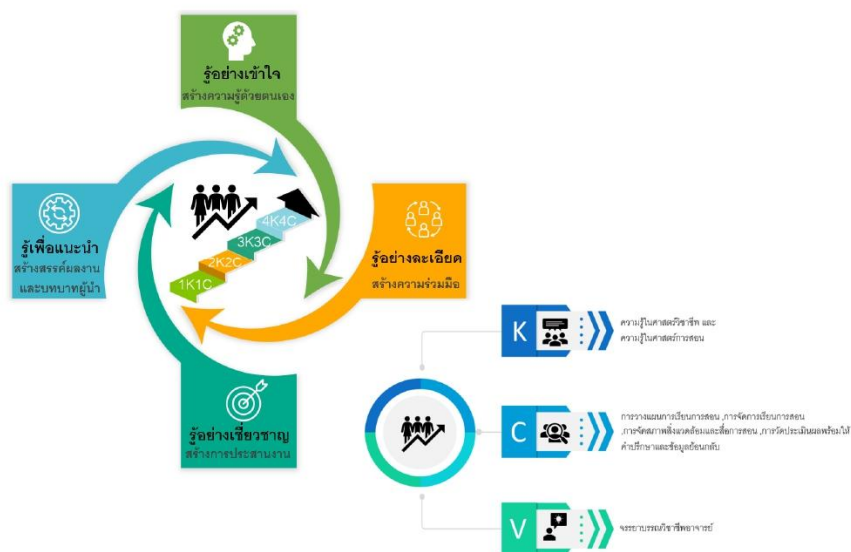
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ภาคผนวก ค

คู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คู่มือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์
หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

4K4C+KCV Teaching Competency Development Model

จัดทำโดย

นายวิฑูร หวนโคกสูง

หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ อว 8718/1138

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-662204

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์หรือผู้สอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่หน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2567 ถึงเดือนสิงหาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/1138

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-662204

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์หรือผู้สอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่หน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2567 ถึงเดือนสิงหาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/1138

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-662204

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์หรือผู้สอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่หน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2567 ถึงเดือนสิงหาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/1138

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-662204

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์หรือผู้สอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่หน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2567 ถึงเดือนสิงหาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

ที่ อว 8718/1150

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

31 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี

เนื่องด้วย นายวิฑูร หวนโคกสูง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-662204

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา” กับ อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์หรือผู้สอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่หน่วยงานของท่าน ในเดือนสิงหาคม 2567 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนีกานต์ น้ำสะอาด)

รองคณบดีฝ่ายพัฒนาคุณภาพ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 095 818 1201

แบบสอบถามคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์

หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ให้ความคิดเห็น

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ สำหรับข้อมูลส่วนบุคคล

☐ อาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร

☐ อาจารย์ผู้สอนสาขาที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของท่าน

คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านความเป็นไปได้					
1.1 ความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน					
1.2 ความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					
1.3 ความสอดคล้องเนื้อหาเข้าใจง่าย					
1.4 ความสอดคล้องสามารถใช้งานได้					
1.5 ความสอดคล้องสามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติ					

คุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ของอาจารย์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยียานยนต์ สถาบันการอาชีวศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2. ด้านความมีประโยชน์					
2.1 เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอน					
2.2 เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและสถาน ประกอบการ					
2.3 เป็นประโยชน์ต่อการที่ศึกษาด้วยตนเอง					
2.4 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง					
2.5 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษา					
3. ด้านความเหมาะสม					
3.1 เนื้อหาเหมาะสมกับการศึกษาด้วยตนเอง					
3.2 เนื้อหาเหมาะสมกับอาจารย์ผู้สอน					
3.3 เนื้อหาความเหมาะสมกับผู้ใช้งาน					
3.4 เนื้อหาขั้นตอนการดำเนินการความเหมาะสม กับการศึกษาด้วยตนเอง					
3.5 รูปแบบเหมาะสมกับผู้ใช้งาน					
4. ด้านความถูกต้อง					
4.1 บรรยายวัตถุประสงค์					
4.2 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
4.3 เนื้อหาการลงปฏิบัติ					
4.4 เนื้อหาตรงตามศาสตร์วิชาชีพ					
4.5 เนื้อหาขั้นตอนดำเนินการ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

